ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1491

10 динара

25.7.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

КОМПЛЕТАН СТРИП **РИП КИРБИ**

Ripley: Веровали или не!

Капетан

ФИН РОНИ

АМЕРИЧКИ ИСТРАЖИВАЧ НА ПУТУ ЗА ЈУЖНИ ПОЛ ПРЕШАО ЈЕ 5700 КИЛОМЕТАРА НА СКИЈАМА И САНКАМА КОЈЕ СУ ВУКЛИ ПСИ.

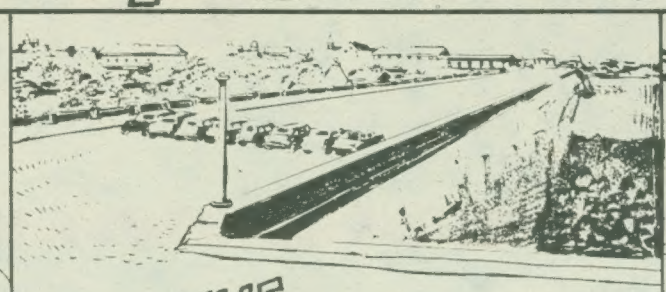

ЗИДИНЕ

КОЛУМБИЈСКОГ ГРАДА КАРТАГЕНЕ САГРАЂЕНЕ СУ ЈОШ У 16. ВЕКУ, А ШИРОКЕ СУ ТОЛИКО ДА ПО ЊИМА ИСТОВРЕМЕНО МОЖЕ ДА СЕ ИСТОВРЕМЕНО ОСАМ АУТОМОБИЛА.

ЋИРАВИ

СУ ВЕОМА ДУГОВЕЧНИ ЗА РАЗЛИКУ ОД ВЕЋИНЕ ИНСЕКАТА. НЕКЕ УХВАЋЕНЕ РАДИЛИЦЕ ЖИВЕЛЕ СУ У ЗАТОЧЕНИШТВУ СКОРО ДЕСЕТ ГОДИНА, А КРАЉИЦЕ ЧАК ДВА ПУТА ДУЖЕ.

ЗЕЛЕНА КОРЊАЧА

(CHELONIA)

ЈЕ НАЈПОЗНАТИЈА МОРСКА КОРЊАЧА, А ЖИВИ У ТРОПСКИМ ВОДАМА. МЕСО И ЈАЈА ОВЕ КОРЊАЧЕ ВЕОМА СУ ЗНАЧАЈНА У ЉУДСКОЈ ИСХРАНИ, АЛИ ИХ ЕВРОПЉАНИ И СЕВЕРНОАМЕРИКАНЦИ НЕРАДО ЈЕДУ ЈЕР СЕ БЕЛАНЧЕВИНАСТИ ДЕО КУВАЊЕМ НЕ СТВРДЊАВА ВЕЋ ОСТАЈЕ БИСТАР, СЛИЧАН ПРОЗРАЧНОЈ ПИХТИЈАСТОЈ МАСИ.

СВАКА МАЧКА

МОЖЕ ДНЕВНО ДА УЛОВИ И ПОЈЕДЕ ДО ДВАДЕСЕТАК МИШЕВА, ОДНОСНО, ОКО 7.500 ГОДИШЊЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

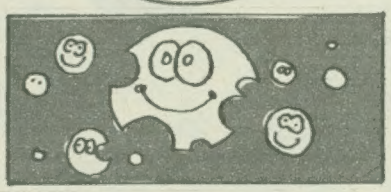

● 0,000002 секунде траје елементарна честица мезона (тежа је од електрона, а лакша од протона) док не почне да се распада на лакше мезоне.

● 0,005 секунди прође од тренутка када се човек убоде иглом до тренутка кад осети бол.

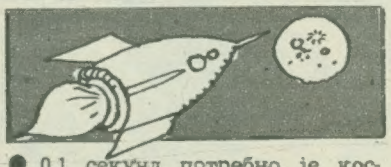

● 0,1 секунд потребно је космичком броду да на свом путу ка Месецу прелети један километар.

● 1,25 секунди путује светлосни зрак од Месеца до Земље.

● 20 секунди је најкраћи период у коме одрастао човек успе да изговори стотину речи.

● 1 минута је време за које срце миша начини хиљаду откуцаја.

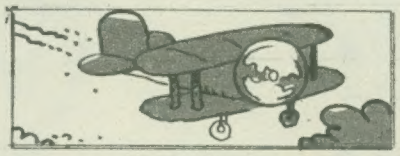

● 37 минут трајао је први лет преко Ламанша који је 1909. извео Француз Луј Блерио.

● 1 час и 10 минута потребно је пегавој хијени да претрчи 64 километра.

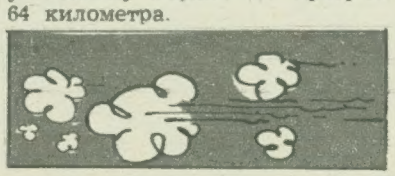

● 4 часа трајала је агонија брода „Титаник" који је после судара са леденим брегом потонуо у ноћи између 14 и 15. априла 1912. године.

● 5 дана плове савремени путнички бродови преко Атлантика. Први амерчки досељеници прешли су океан паробродом „Мајглауер" за 55 дана.

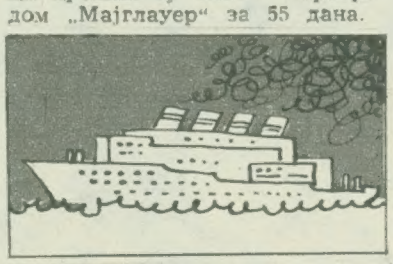

● 14 дана прошло је од открића рендгенових зрака до њихове прве примене у пракси.

● 21 дан траје свадба у Јемену.

● 15 година је период за који просечан Американац, у биоскопу или на телевизији, види око 18 000 убистава.

● 1 година потребна је да човеково срце испумпа 2,760.000 литара крви.

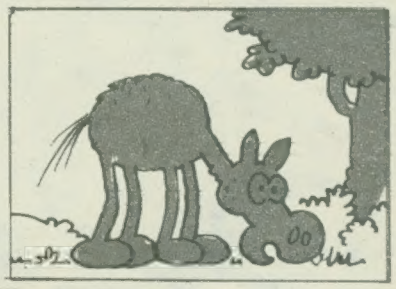

● 20 година је просечан живот коња.

● 22 године треба да прође да би већина људи заборавила имена и лица скоро свих школских другова, сем оних које и даље виђају.

● 60 година потребно је радиоактивним отпацима (стронцијуму 90, и цезијуму 137) да постану потпуно безопасни. За плутонијум 239 тај рок је знатно дужи — око 500.000 година.

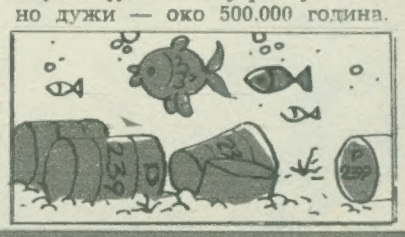

ЗАБОРАВИТЕ ЧИЊЕНИЦЕ

РАЗЛИКА ЈЕ-ИСТА

ДА ЛИ СТЕ ЧУЛИ ЗА ЗАКОН СЕЛЕКТИВНЕ ГРАВИТАЦИЈЕ КОЈИ ГЛАСИ: »СВАКО ТЕЛО ПАДА ТАКО — ДА НАПРАВИ ШТО ВЕЋУ ШТЕТУ«?

Јесте ли икада доживели да вам телефон зазвони — управо кад сте стали под туш? (Телефонски позив сте, наравно, узалуд очекивали цело вече). Или сте можда некада чекали аутобус једно пола сата и изнервирано кренули пешице — кад сте зачули шкрипу аутобуских кочница за собом; наравно, већ сте се довољно удаљили од аутобуске станице да бисте имали икакве шансе да га ухватите.

Да ли су то само случајности? Пре неколико векова људи су за сличне непријатности говорили: суд бина, чини, црна магија. Модеран свет не верује у судбину — за нас су меродавни само природни закони.

Додуше, закон акције и реакције, закон релативности, закон вероватноће и остали закони које смо учили у школи не обухватају глупе ситуације које нам свакодневно кидају нерве — али зато су неки маштовити мислиоци, као што су Морфи, Питер и Паркинсон, на пример схватили као свој животни задатак да ограничене природне законе прошире „неприродним законима".

Пре 13 година Артур Блох је издао књигу „Морфијеви закони — и остали разлози зашто ствари иду наопако". Почасно место у књизи заузима ПРВИ МОРФИЈЕВ ЗАКОН **„Ако ишта може да крене без везе — кренуће"**. О'Тул је дао допуну: „Морфи је био оптимист". (Ваљда је тиме хтео да каже: и кад могу и кад не могу — ствари иду без везе).

РЕЛАТИВНО ВРЕМЕ

Некада су сујеверни људи говорили: „Кад желите нешто, немојте то помињати — иначе се неће остварити". Данас је сујеверје изишло из моде. У савременом свету говори се о такозваном ЗАКОНУ НЕИЗГОВАРАЊА који гласи: **„Чим нешто поменете, ако је добро — наравно, неће се десити, а ако је лоше — наравно, десиће се"**.

Студенти су увек веровали да могу да шаљу професорима „позитивне и негативне таласе". То је превазиђено; НЕРЕЦИПРОЧНИ ЗАКОН ОЧЕКИВАЊА врло прецизно каже: **„Негативна очекивања доводе до негативних резултата; позитивна очекивања — доводе до негативних резултата"**. Један мислилац лаконски је допунио овај закон: „Разлика је — иста".

Ако сте у дилеми да ли да почнете да радите на неком проблему, сетите се ПРВОГ ГОРДОНОВОГ ЗАКОНА који гласи: **„Ако неки проблем уопште није вредан размишљања, није вредан ни пажљивог размишљања"**. (Не можете рећи да закон није прилично логичан).

У исту групу спада и Хоовом ЗАКОН О ВЕЛИКИМ ПРОБЛЕМИМА: **„Из сваког великог проблема може се извући — један мали"**.

Ако на неко питање не знате одговор а од вас се очекује да ипак нешто кажете, можете да примените ПРВИ БОРОВ ЗАКОН: **„Ако немате шта да кажете — реците то што неразговетније"**. Постоји, додуше, и један изузетак од овог закона: на жалост, правило не важи за одговарање на испитима.

Некада су људи, изгледа, били велики оптимисти, па су говорили: важно је почети; добар почетак је — пола посла. Данас, ипак, људи више варују у чувени ЗАКОН ДЕВЕДЕСЕТ — ДЕВЕДЕСЕТ који прецизира: **„За првих 90 процената посла потребно вам је 90 процената времена; за преосталих 10 процената посла потребна вам је — преосталих 90 процената времена"**. Изгледа, додуше, да је процентни рачун овде мало побркан, али и време је релативно (што рек'о Ајнштајн).

ЗАВИСИ ОД ЦЕНЕ

Постоје и неки конкретнији и очигледнији закони. СЕГАЛОВ ЗАКОН, рецимо, каже: **„Човек који има један часовник на руци — увек зна колико је сати; човек који има два часовника — никада није сигуран"**. Звучи мало парадоксално, али ако се сетите да, најчешће, два часовника ретко показују исто време...

Чули сте, наравно, за закон гравитације; а да ли сте чули за ЗАКОН СЕЛЕКТИВНЕ ГРАВИТАЦИЈЕ из Блохове књиге? Закон гласи: **„Свако тело пада тако — да направи што већу штету"**.

Кад је већ реч о падању — ево и чувеног ЦЕНИНГСОВОГ ЗАКОНА који свако може да провери огледима: **„Вероватноћа да ће вам хлеб пасти на тепих оном страном која је премазана цемом — управно је пропорционална цени тепиха"**. Проверите, ако не верујете.

Један од закона који је добро познат свим возачима (нарочито онима који се стално журе) гласи: **„Друга колона возила је увек бржа"**.

Велики мислилац Барт формулисао је правило помоћу којег можете да разликујете људе: **„Постоје два типа људи: они који мисле да постоје два типа људи и они који то не мисле"**.

За све оне неверне Томе који сматрају да су ово бесмислице доконих људи — проналазачи „неприродних закона" унапред дају одговор: **„Ако се чињенице не уклапају у законе — заборавите чињенице"**.

Љ. Ј.

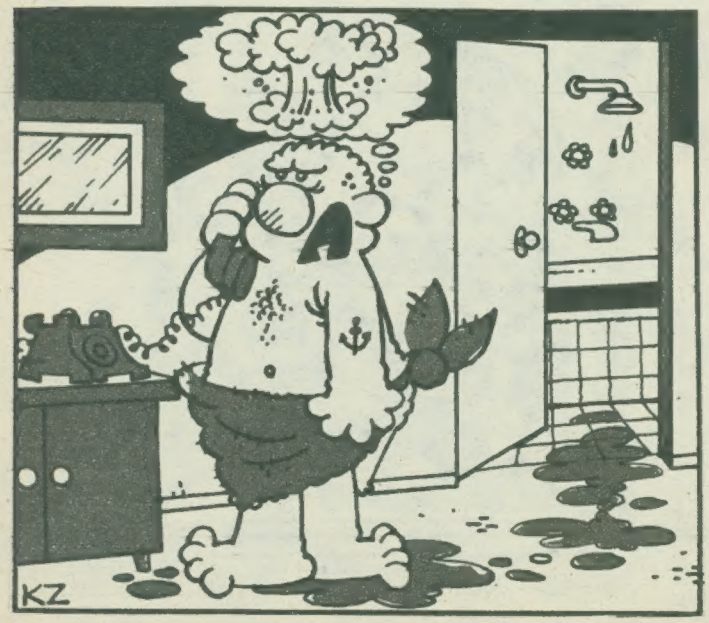

КУЋА НА ТУФНЕ

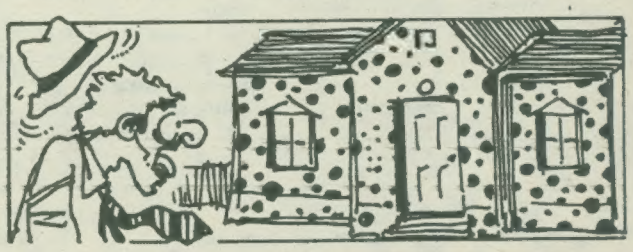

Лоренсу Паркеру из Мисуле у америчкој држави Монтани у први мах ништа није било јасно када је једног дана, вративши се кући, на бело окреченим зидовима свога дома угледао жуте и наранџасте „туфне". Пошто је утврдио да се не ради о несланој шали, Паркер је затражио помоћ стручњака. Све што су они могли да му кажу је да су „туфне" највероватније изазвале неке хемикалије у ваздуху. О каквим се честицама ради и како „туфни" да се реши, меродавни не рекоше ни реч.

КАМЕН ЗЛАТА ВРЕДАН

Здање Савезног извршног већа у Београду

Песник Владимир Назор, и сам Брачанин, често је писао о људима са родног острва. Међутим, није занесено исписивао стихове и редове само о брачким пастирима, цврчцима, маслинама, увалама, вину. Одушевљен лепотом и постојаношћу брачког камена, који је стотинама година диљем света знамење овог острва, Назор је ускликнуо:

„Оточе без палача и споменика, твој је камен градио храмове Диоклецијанове, саркофаге за погоне, плоче и крижеве за кршћане. Ти си сив и сур, а твој мрамор блиста на сунцу, што изнад тебе пламса!"

И заиста, од брачког камена саграђено је, њим обложено или украшено мноштво значајних и славних здања и споменика на свим континентима, од доба римске владавине на нашем тлу до данас.

Када су 228. године Римљани учврстили своју власт у новооснованој провинцији Далмацији, открили су вредност брачког камена и отворили неколико каменолома, нарочито око данашњих насеља Шкрипа и Сплитске.

Аурелиус Валериус Диоклецианус, са надимком Јовиус, римски император од 284. до 305. године, почео је око 300. да гради палату код Салоне (Солина). Салона, главни град римске Далмације, имао је тада око 60 хиљада становника.

Повукавши се 305. године са престола Диоклецијан је у својој палати, данас најзначајнијем античком споменику у Далмацији, живео све до смрти 316. године. Ту је и сахрањен, у здању од брачког камена.

Под надзором ислужених ветерана римских легија, робови су код Шкрипа и Сплитске данонoћно цепали блокове за цареву палату. Не зна се колико су трајали ови радови, али је сигурно да су били мукотрпни: хиљаде тона камена вађено је ручно, на жестоком брачком сунцу, и галијама превожено у Салону. А када је град 615. године пропао, Диоклецијанова палата постала је језгро средњовековног Сплита и његов вишевековни понос.

Године 1441. позван је из Венеције тада већ гласовити градитељ, кипар и урбанист Јурај Далматинац да настави градњу катедрале у Шибенику, једног од најмонументалнијих културно-историјских споменика не само на нашем приморју. Искусни мајстор који је иза себе оставио мноштво раскошних грађевина, лично је са клесарима отпловио на Брач, у каменоломе, где је одабрао камен за катедралу и надгледао клесање. Неки делови овог здања саграђени су од камена са Корчуле, Сушца, Крка и Раба, али је главнина од брачког камена. Градња је завршена 1536. године.

У време када је Јурај Далматинац долазио на Брач, каменолом „Веселье", недалеко од Пучишћа, закупио је 2. маја 1455. године градитељ и кипар Андрија Алеши коме је много година касније подигнута на том месту споменплоча.

Он сигурно није слутио да ће брачки камен препловити океане и мора да би се његовој белини и лепоти, уграђеним у складне монументалне грађевине, дивили људи у обе Америке, у Азији, Африци, Аустралији.

Године 1869. градитељи Едуард ван дер Нил и Аугуст фон Сикадсбург подигли су од брачког камена чувену Државну оперу у Бечу. Исти камен уграђен је и у вашингтонску Белу кућу, у палату Уједињених нација, нови универзитетски град у Бенгазију, у Либији, затим у зграде Савезног извршног већа и Централног комитета СКЈ у Београду, Музеј револуције у Загребу, зграду Политике...

Од њега је споменик палим борцима на Шехитлуцима код Бањалуке, споменик код Батине скеле. У крипти од овог камена почива и Петар Петровић Његош у новом маузолеју на врху Ловћена.

Али, како се види и сече овај најчешће бели камен кречњачког порекла и правилне структуре, због чега је врло подесан за обраду?

Некада се све радило ручно: секао се пилама без зубаца тако што се у засеклину сипала вода и железна струготина. Данас се обрађује машински, уз много мање напора него некада.

Брдо се водоравно засече челичном жицом која иде у круг. И даље се сипа вода и железна струготина, без њих би се жица врло брзо усијала и камен не би могао да се сече. Вертикално се буши електричним бушилицама и тако одвајају блокови тешки и више десетина тона. Специјалне дизалице укрцавају их на нарочите камионе који блокове одвозе у пилану.

Ту их посебним кружним пилама — „циркуларима" — са дијамантном оштрицом секу на плоче различитих димензија и дебљине. Одатле, преко предузећа „Јадранкамен", одлазе бродовима, авионима или камионима у цео свет.

Текст: И. Лончар

Детаљ шибенске катедрале

Палата Уједињених нација у Њујорку

Државна опера у Бечу

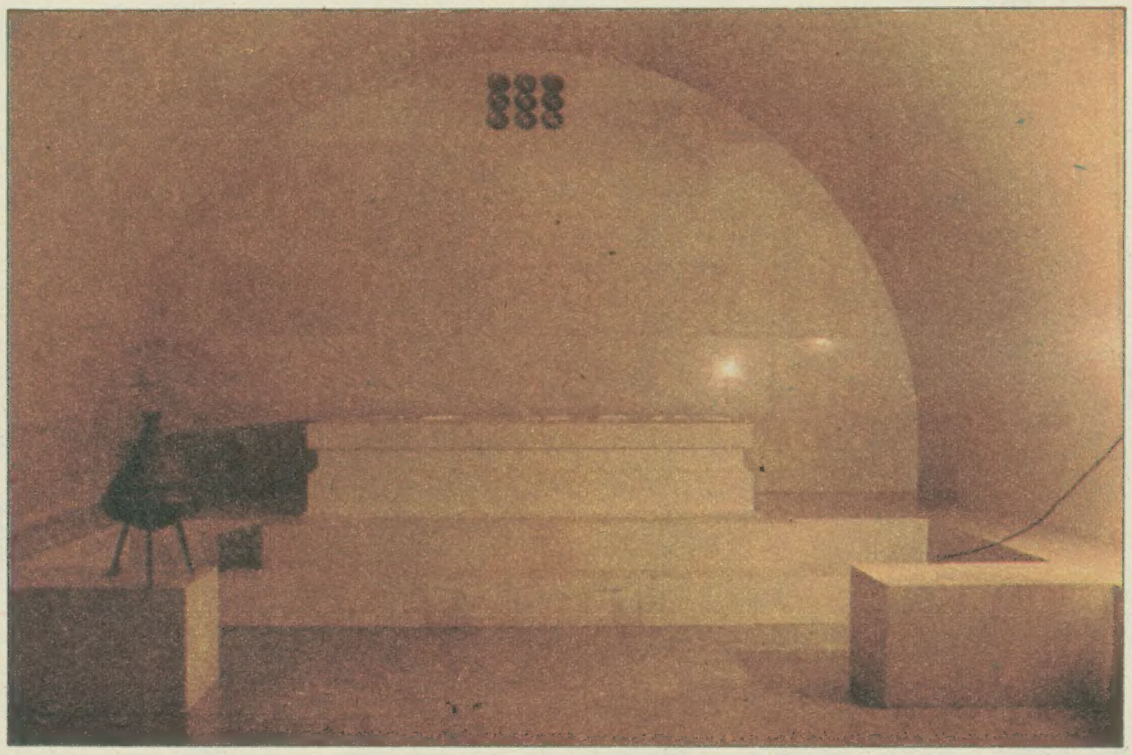

Крипта у Његошевом маузолеју на Ловћену

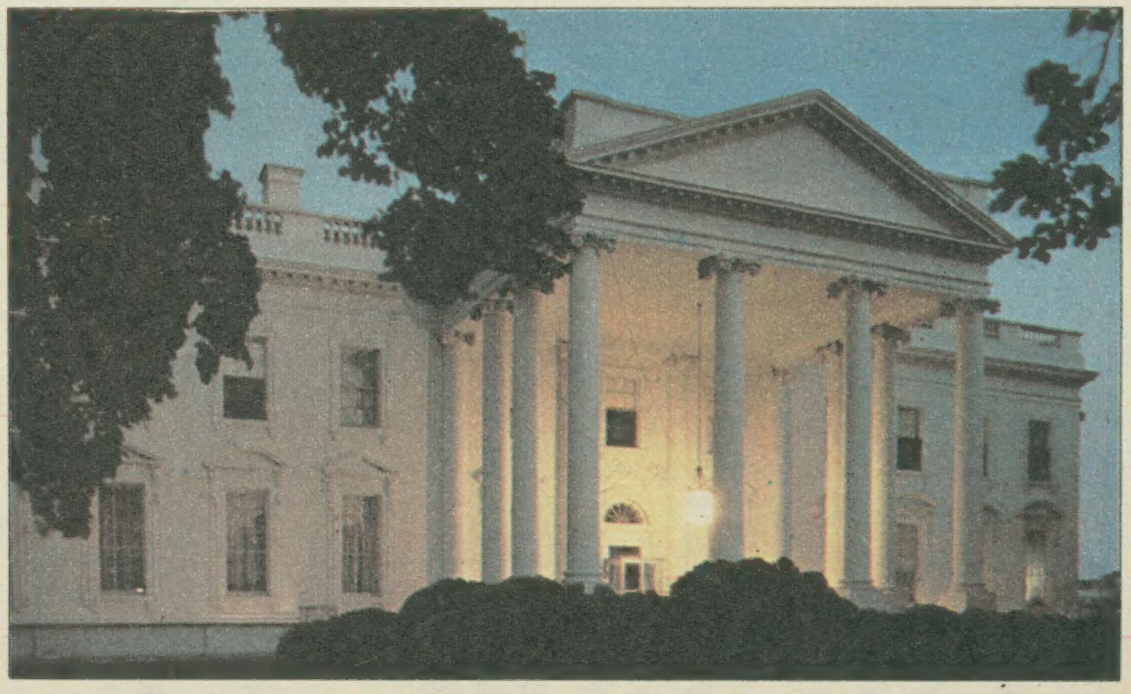

Бела кућа у Вашингтону

ПАСОШ ЗА СПИР

Упоређујући у Истанбулу Мирин и свој фалсификовани пасош, Јосип Броз је открио да визе нису идентичне.

Крајем 1939. године Тито се враћао у земљу са једног од својих путовања у Москву. Због рата у средњој Европи враћао се преко Турске — ишао је из Одесе бродом за Истанбул. Имао је канадски пасош...

Прича о боравку Спиридона Јанка Мекаса у Истанбулу почиње једног јесењег дана, спуштањем сидра једног брода из Одесе, с којега је сишао у чамац само један човек, да би се затим превезао до обале и ту искрцао. Чамац се вратио на брод, брод је отпловио даље, а усамљени путник је кренуо кроз Истанбул.

Путник из Одесе није желео да изазове у Истанбулу ни најмање интересовање, а истанбулски новинари, опет, нису могли а да се не заинтересују за човека који се искрцао, сам самцит, с брода који је допловио из совјетске Русије, земље која је у то време за све представљала загонетку.

После кратког времена новинари су закључили да из закопчаног „Канађанина" неће успети да извуку ништа сензационално и оставили су га на миру. Али, да ли ће га оставити на миру и полиција? Требало је зато што мање личити на човека који се крије, шетати слободно најживљим улицама града, одлазити у најпосећеније локале, а пре свега становати у хотелу према чијим гостима полиција има највише респекта.

Такав хотел био је истанбулски хотел „Парк".

ГОСТ ИЗ СОБЕ 31

Хотел „Парк" налазио се у најотменијој четврти европског дела Истанбула. До њега се са обала Босфора долазило путем поред раскошних стамбених зграда, хотела за странце и страних дипломатских представништава. Такве хотеле полиција обично поштује и њихове госте много не узнемирава. Зато је овај хотел био идеално скровиште за госта из Одесе, путника без уредних виза који је желео да избегне сваки сусрет с полицијом.

У том хотелу провео је Спиридон Мекас најопасније дане — првих седамнаест дана свога боравка у Истанбулу. Соба у којој је становао носила је број 44, на другом спрату. Лепа соба са стакленим вратима која воде на балкон.

А затим се гост из собе 44 хотела „Парк" преселио у собу 31 у „Континенталу", која је била готово упола јевтинија. С прозора собе пружа се поглед на супротну обалу Златног Рога, са силуетом Фатихове џамије. У двој соби провео је наводни Спиридон Мекас скоро три месеца, чекајући нов пасош из Југославије. Био је нестрпљив да оде у земљу, а могао је очекивати да ће се и полиција једног дана више заинтересовати за њега. Разлога за то било је довољно.

У питању је човек који долази из Одесе и остаје тако дуго у Истанбулу, који има грчко име и презиме а не говори грчки, који је рођен у Карловцу (како је писало у књизи гостију) од оца с непрчким именом Јанко, који је канадски држављанин а не говори ни један од два канадска језика — ни француски ни енглески — него само немачки.

Међутим, Канађанин Мекас мирно је шетао улицама као сваки туриста, уживајући у разгледању града. Увече се редовно враћао у своју собу угледног хотела „Континентал", и ту, као сваки солидан грађанин, преспавао ноћ. Кад је хтео да попије кафу, гост из Канаде није одлазио у сумњиве локале него би, као сваки пристојан грађанин Истанбула, свратио у „Кристал" — локал са великим стакленим зидовима, на највиднијем месту трга Таксим. Као што је гост који седи у „Кристалу" могао посматрати трг и људе на њему, тако су и пролазници, према томе и полицајци, могли видети оне који, испијајући кафу, седе поред прозора.

Спиридон Мекас стрпљиво је чекао курира који је требало да дође, јер на његовом пасошу канадског држављанина није било југословенске улазне визе. Партијска техника у земљи израдила је и послала у Истанбул пасош са потребном визом. Носио га је Владимир Велебит. Међутим, показало се да тај пасош није добар. Велебит се вратио у земљу, а Тито — Спиридон Мекас — и даље је чекао у Истанбулу.

Из земље је пошао други курир са пасошем...

ИЛЕГАЛНИ ЗАДАТАК СТУДЕНТКИЊЕ МИРЕ

Тако је 1939. године почео необичан илегални задатак Мире Ружић, студенткиње архитектуре из Љубљане, која се данас као архитекта у пензији сећа како је упознала човека за кога је касније сазнала да је Јосип Броз Тито, генерални секретар Комунистичке партије Југославије.

— Када сам у јесен 1936. године дошла у Љубљану да студирам архитектуру и настанила се у старој згради Дома студенткиња у Градишчу, нисам имала појма пред каквим се бурним тренуцима налази наш народ. Сазнавала сам више што сам се више укључивала у политички живот на Универзитету. Било је то најпре на студијском марксистичком кружоку који је водио Борис Зихерл, затим у напредном женском покрету под вођством Виде Бернот, познанство са Тонетом Томшичем и Лидијом Шентјурц, организаторима многих демонстрација, да бих се укључила и у партијску технику коју је по повратку из Митровице организовао Борис Крајгер, који ме је и предложио за кандидата Партије. У то време била сам по потреби курир, штампар, разносач штампаних летака, а помало и политички радник. Поред свих послова морала сам редовно да полажем испите на факултету како не бих изгубила место у Дому.

Причала је како је са групом од двадесетак студената и професора ишла у Париз на позив Сорбоне, а уз пут понела писмо за Бориса Кидрича. Он је тада са женом и кћеркицом становао на једној мансарди у Латинском кварту. Како је, — по повратку из Париза, те исте 1938. године, Кидрич у дупло дно њеног кофера ставио на цигарет-папиру штампане примерке Историје СКП (б) који су се касније умножавали на циклостилу.

Убрзо после повратка Мира Ружић је примила црвени каранфил и честитке другова поводом пријема у Партију.

Једног дана су је другови позвали и рекли јој: „Спреми се да отпутујеш у Истанбул. Даља упутства добићеш у Загребу."

— Било је то за мене, младу студенткињу архитектуре врло привлачно путовање. Зачудила сам се када ме је један друг питао да ли ћу моћи да то успешно обавим. Мислим да су мене изабрали због тога што сам студирајући

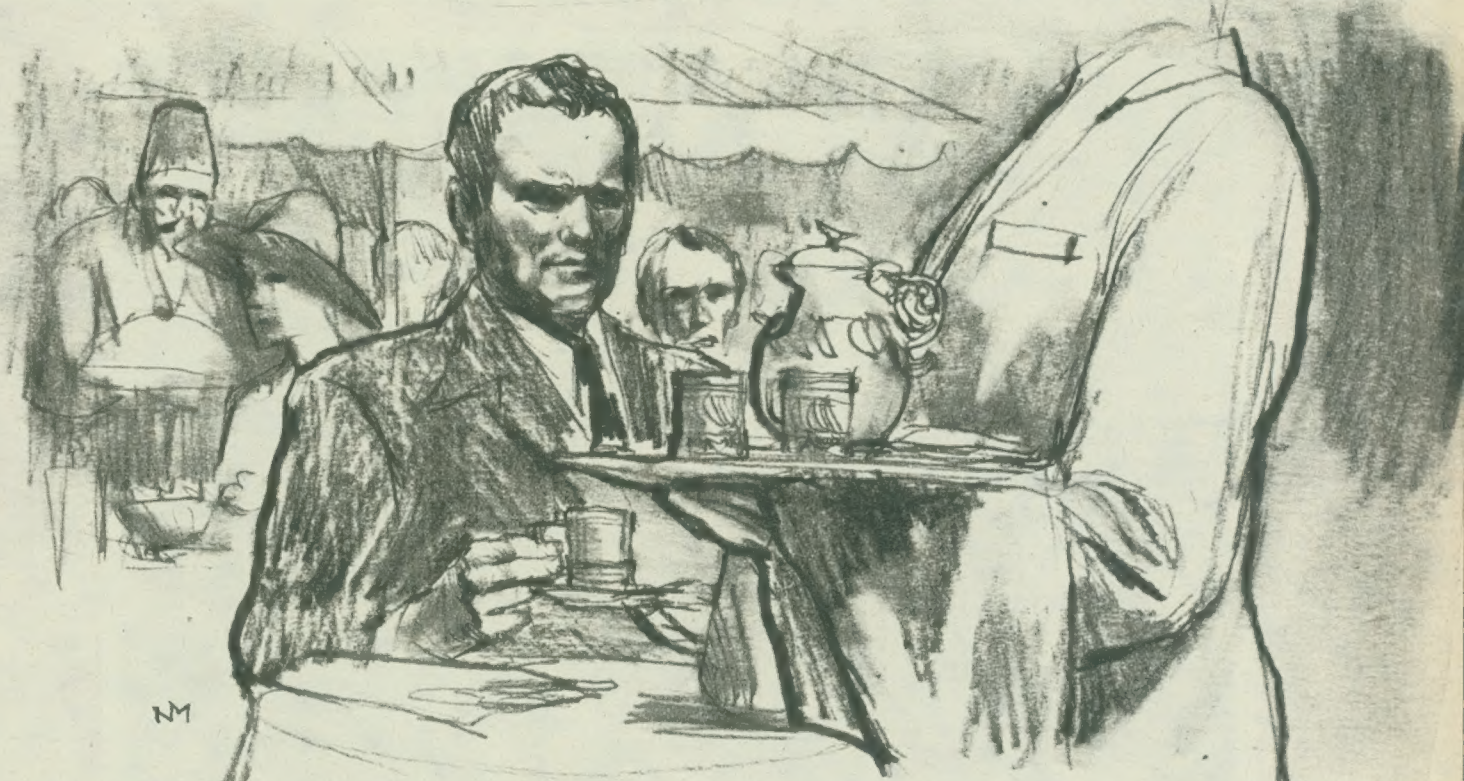

МИРА РУЖИЋ 1939.

ИДОНА МЕКАСА

архитектуру научила прецизно да цртам, а можда и због тога што сам пред полицијом била некомпромитована. Знала сам тада да треба однети неки пасош у Истанбул, али коме — то нисам знала.

У Загребу је млада студенткиња сазнала име хотела у чијем ће ресторану потражити високог партијског друга и препознати га по фотографији на пасошу који му носи. За сваки случај, уколико буду потребне неке преправке на визама, снабдели су је паус-папиром, перима, мастилом и са тридесет квадратних сантиметара шапирографске коже.

Када је Мира Ружић стигла у Истанбул, одсела је такође у хотелу „Континентал", где је већ становао Спиридон Мекас, механичар из Канаде. Друга чији је пасош носила, млада, шармантна девојка затекла је у ресторану: седео је за столом и читао.

— Тај први сусрет мало ме је изненадио. По слици на пасошу мислила сам да је то млађи човек. Када сам му тихо казала јавку и он одговорио на њу, схватила сам да је све у реду. Представио ми се: Вилим.

Хотел „Континентал" је добио новог госта. Цело особље је знало да младу, богату студенткињу архитектуре из Југославије интересују дела старих турских неимара па је због тога и дошла у Истанбул. Канађанин Спиридон мекас, који се приликом једног ручка „случајно" упознао са студенткињом архитектуре, сада је понекад одлазио са њом у шетњу да заједно разгледају витка минарета и куполе многобројних џамија.

Тако су бар сви у хотелу мислили...

КАМУФЛАЖА

Дугогодишње искуство и опрезност стечена илегалним радом опоменули су Тита. Упоређујући Мирин и свој пасош открио је да визе на та два пасоша нису идентичне, јер су у међувремену власти на граници промениле жигове. Пасош који је курирка донела није вредео и са таквим пасошем је било веома опасно поћи на пут.

— Морамо нешто учинити — рекао је Тито без оклевања. — Ситуација у земљи је таква да морам рескирати...

— Никада нисам била у тежој ситуацији — прича Мира Ружић. — Нисам имала појма о фалсификовању, а у овом случају нешто се морало учинити. Морала сам покушати, па шта буде! На паус-папир руком сам прецртала жиг из мога пасоша, а затим утиснула на шапирографску кожу. Покушај није успео. Боје су се разлиле јер сам ја, не познајући технику овог посла, жиг утиснула на мокру кожу уместо на суву. Покушала сам опет, опет, опет... Да несрећа буде већа, потрошила сам готово сву залиху коже, а резултат? Никакав. Предлагала сам да отпутујем натраг у земљу и донесем боље урађен или нов пасош, али друг Тито није прихватио бојећи се да ће то дуго трајати а ситуација је таква да он мора прећи границу што пре.

У међувремену студенткиња и Канађанин обилазили су град. Разгледање источњачке архитектуре било је само камуфлажа за оне који их посматрају, јер су обоје имали много важнији проблем: како набавити још шапирографске коже?

— Морали смо бити опрезни јер се око нас врзмао неки туристички водич који ми је био сумњив. По сваку цену је желео да нам покаже знаменитости Истанбула. Успели смо да га се отарасимо. „Треба бити на опрезу. Такво је вријеме" — рекао ми је једног тренутка друг Тито. Објаснио ми је да је некако у то вријеме проваљена велика група турских комуниста које су казнили смрћу: ставили су их у вреће и бацили у залив Златни рог.

Приморана сам да обилазим трговине кожом. Нисам смела никога да питам, него сам само по излозима и полицама разгледала не бих ли случајно угледала оно што ми треба. Истанбулски трговци су се чудили кад сам у једној радњи затражила комад шапирографске коже. Мислили су да сам погрешила јер не знам језик.

Најзад, после неколико дана пронађен је комад неопходне коже. Обоје илегалаца могло је да одахне.

— Не знам колико сам дана радила стрепећи да опет не погрешим. Нисам смела да ризикујем. Тешко је сада рећи како сам се онда осећала, јер сам видела да се Титу жури. Најзад је жиг на визи био исти као у мом пасошу...

Тако је Канађанин Спиридон Мекас после три и по месеца добио улазну југословенску визу.

ТРАГ СЕ ИЗГУБИО

„Оријент-експрес" је једног дана напустио истанбулску станицу Сиркеци, с које полазе возови за Европу. У одвојеним купеима путовали су Тито и курирка. На свакој станици Тито је излазио из воза и шетао поред вагона.

— Стрепела сам на свакој станици, све до границе. Одахнула сам тек када сам видела да је мој рад на граници добио прелазну оцену. А Тито је све до Загреба наставио да шета по перонима препуним полицајаца. Растали смо се у Загребу...

Тога дана се Спиридон Мекас изгубио из евиденције турске, југословенске, италијанске и америчке полиције. Нестало га је са света.

Још само неколико пута било је поменуто име Спиридон Мекас: у југословенској полицији, која је констатовала да је човек под тим именом ушао у Југославију а није из ње изашао; у бродарској агенцији у Напуљу, којој се није јавио; на броду „Конте ди Савоја", јер је имао плаћену резервацију за место на овом прекоокеанском броду, а није се укрцао, није отказао резервацију — није значи отпутовао за Америку.

Изгубио му се сваки траг. Спиридон Мекас је нестао...

Тек када је стигла у Љубљану, Мира Ружић је сазнала да је то био друг Тито. Поново су се срели на партијској конференцији која се одржавала у близини Литије. Мира је била водич делегатима. Поздравили су се као стари познаници. Тада су се сетили и Истанбула.

— Такви сусрети се никада не заборављају. Био је то мој најтежи илегални задатак — завршила је некадашња курирка Мира Ружић.

(Из књиге Александра Тадића „Први сусрет с Титом")

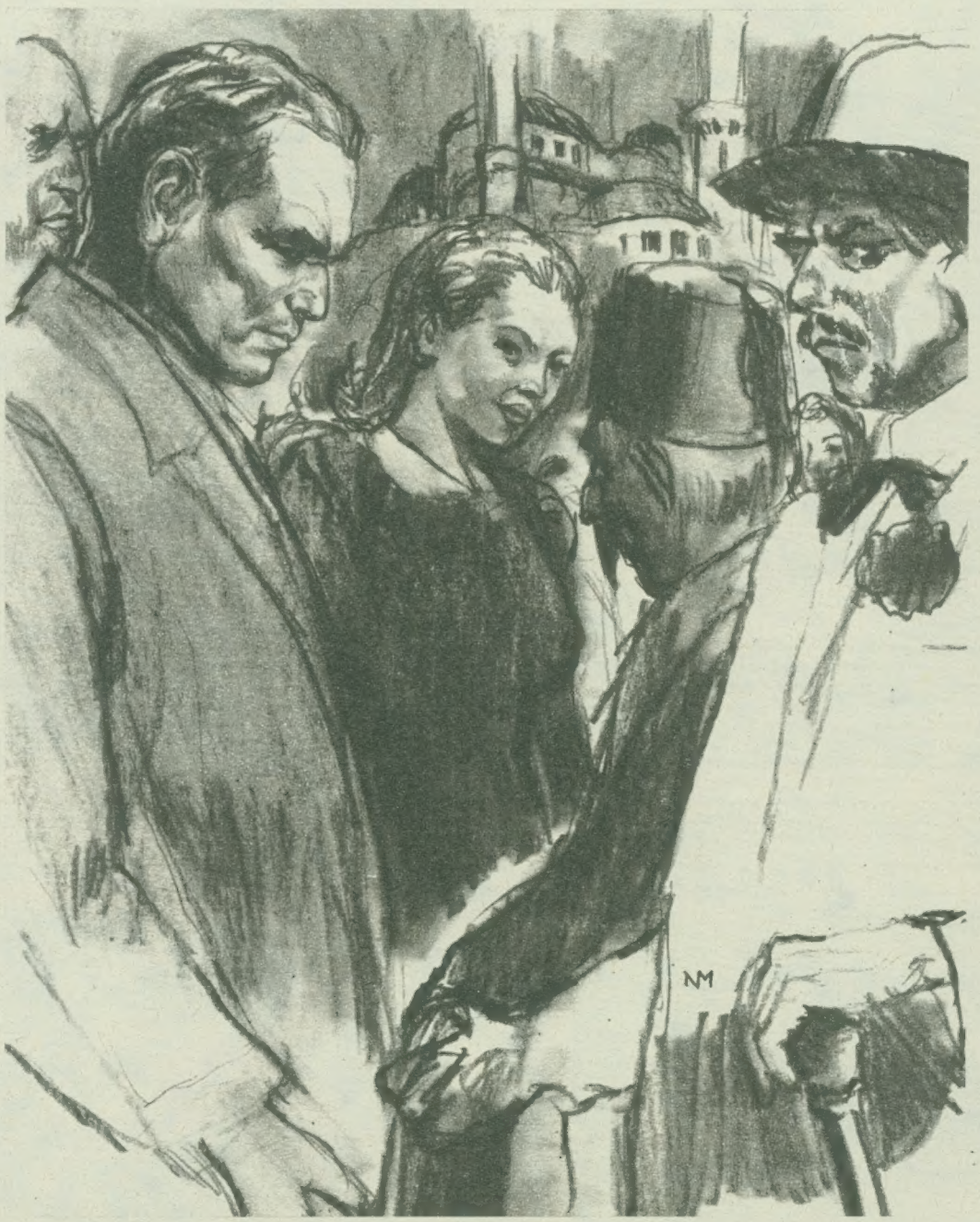

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

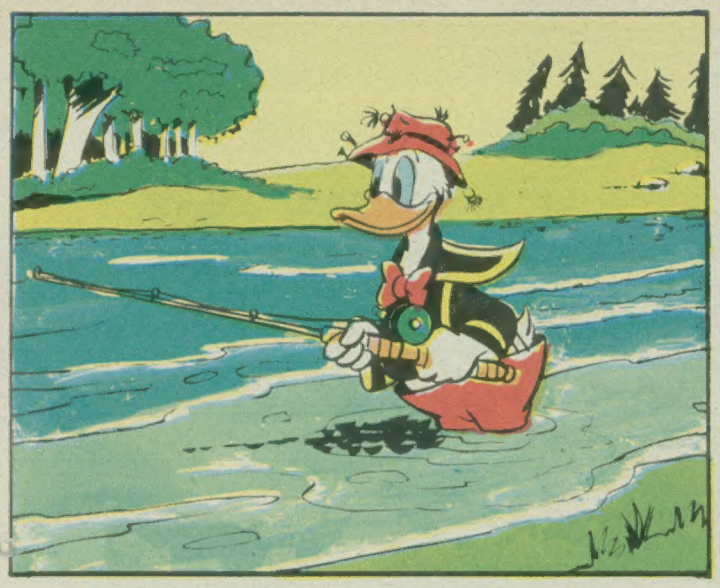

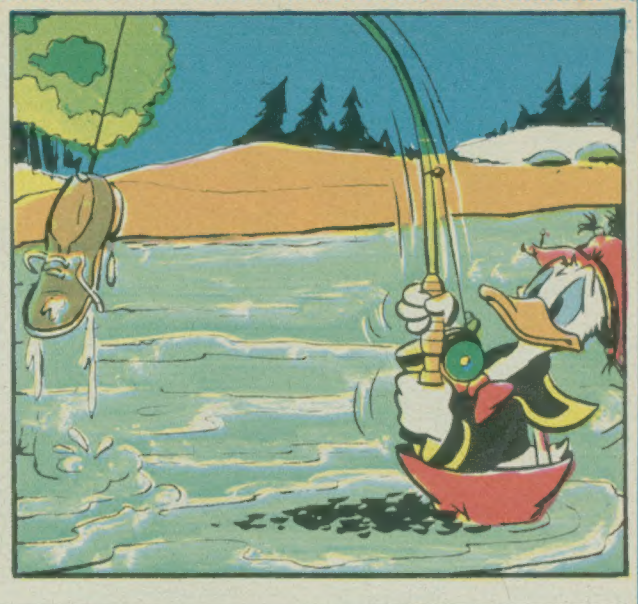

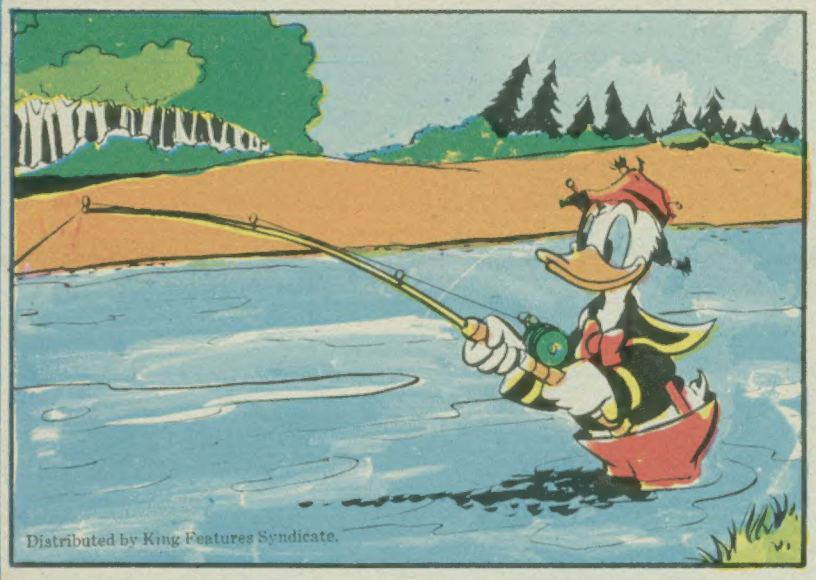

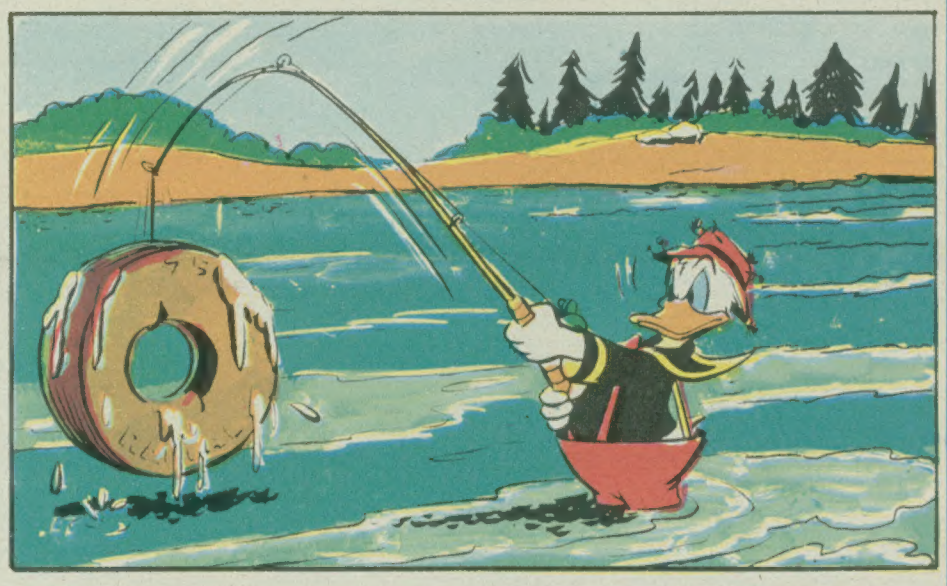

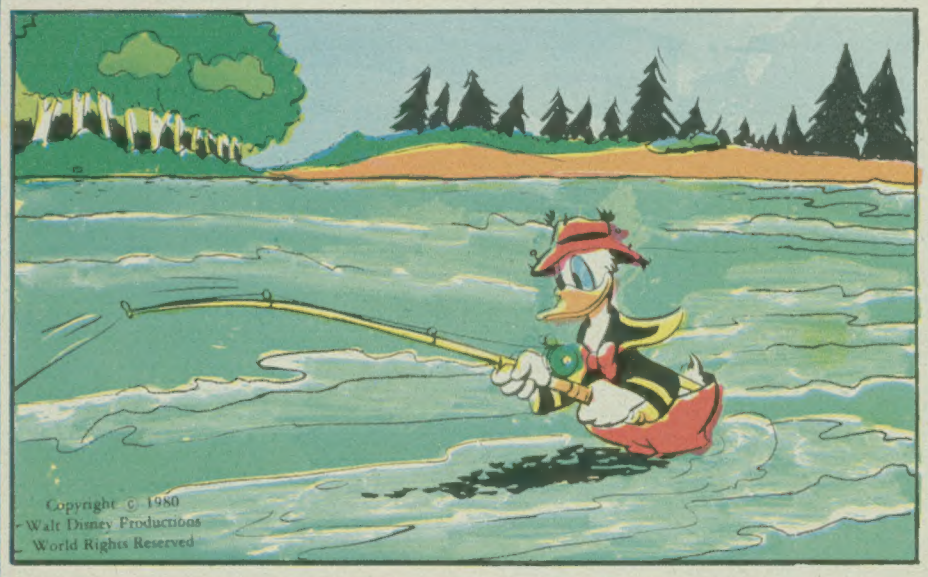

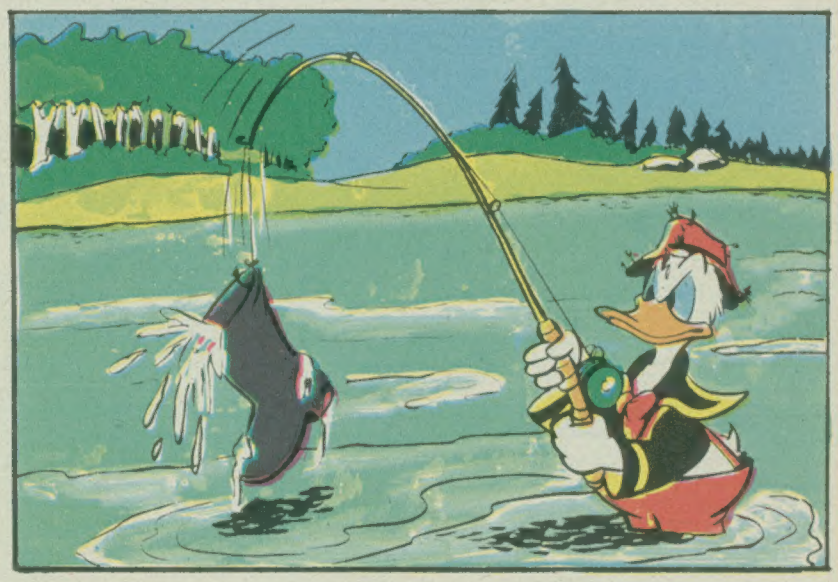

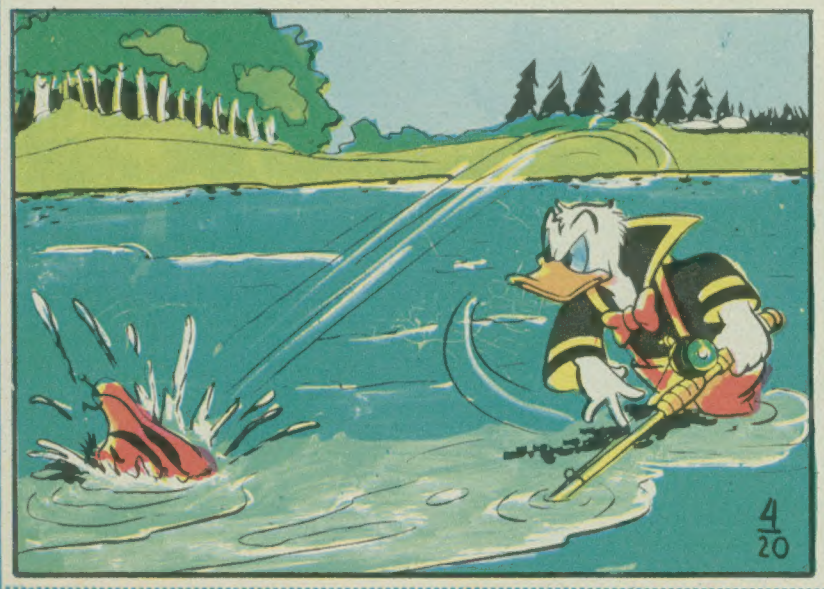

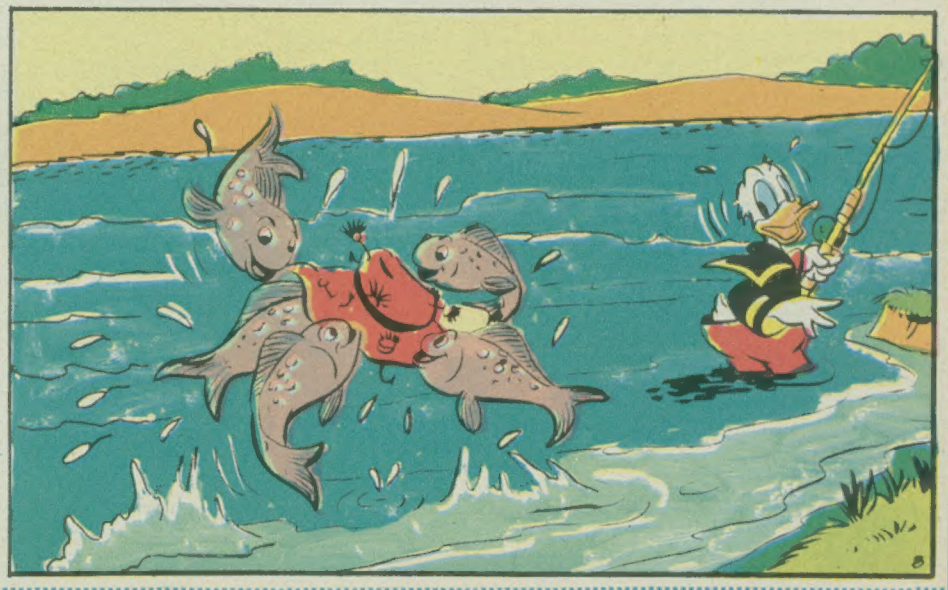

ИЗ МИНУЛИХ ВРЕМЕНА

СЛАВА У КОФЕРЧЕТУ

ЈЕДНО ВРЕМЕ РАДИО ЈЕ У СВОМ СЕЛУ МОКРИНУ КАО БРИЦА, А ОНДА ЈЕ КРЕНУО У СВЕТ И ДОГУРАО ДО ЛОНДОНА ПОСТАВШИ ПРВИ »ЛИЦЕУКРАСИТЕЉ« ЕНГЛЕСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ.

Нису се војвођанске брице некада бавиле само бријањем и „фризерајем", вадили су они и зубе кад притисну болови и пуштали пијавице подгојеним суграђанима, али су ипак као бербери и фризери били најцењенији.

Војвођански бербери ушли су у песму као „први људи", многи су стекли солидан иметак, па опет мало их се отискивало у свет, још мање њих стекло славу уз помоћ маказа и бријача. Ни Душан Јанић, момчић из банатског села Мокрина, рођен који месец пре 1860. године, није имао велике планове док је, учећи занат, обигравао око мајстора.

Брзо је момак савладао берберску вештину. Видело се лепо — иде му од руке. Мајстору је било жао када му је Душан рекао да би пошао на „практиковање" у Кикинду. Шта ће у Кикинди, и у Мокрину може лепо да се живи, посла има — брада колико волиш... Понудио му је већу плату.

— Та, нису новци у питању, газда! — одлучно је одбио тек свршени шегрт. — Ја бих да научим и нешто фризераја!

ОДОХ, ПА ШТА БУДЕ!

Опростио се лепи Дуле, како су га иначе звали, јер је одиста био привлачне појаве, од мајке и сестре и кренуо у Кикинду. Није намеравао даље, али младост — лудост: допао му се град, чуо је да има и већих и у њему се јавила жеља да види свет. Тиме је почела најнеобичнија одисеја једног берберина у нас.

Мокринац је извесно време радио у Београду, затим у Пешти, Бечу... Одлучио је да скокне и до чувеног Бадена. Прелазећи из једног у други град са собом је носио само коферче с алатом и тамбуру у коју је веома добро „ударао". Свуда је хваљен као брица лаке руке и фризер вештих прстију.

Девојке су се заљубљивале у њега, но он је највише времена проводио пишући песме. Напрасно, у њему се пробудила поетска чота па је сваки слободан тренутак проводио над хартијом нижући стихове. Били су лоши. Ако није писао поезију, вежбао је пред огледалом, јер је веровао да је и богомдани глумац.

Једнога дана пожалио се у Хамбургу неком свом земљаку:

— Чуо сам за Енглеску, ал' у њој нисам био! Одох ти ја тамо, па шта буде!

Земљак га је наговарао да то не чини. Лако је њему, Душану, по немачким и аустријским градовима кад зна немачки језик, али како ће у Енглеској. Није вредело: брица из Мокрина укрцао се на брод. С њим је пошла и пуначка Немица којом се оженио.

Банаћанин је брзо савладао језик и још брже се уклопио у друштво које је, како је говорио, било као по мери за њега: у то време Енглеска је била на врхунцу моћи, викторијанство је цветало, а Душан је држао до углађених манира. Поред тога, био је леп, премда је почео да ћелави, и уопште више личио на оперског певача него на занатлију.

ЧУДО НА ПИКАДИЛИЈУ

Душан је имао и луду срећу. Неки богати аристократа дошао је на идеју да берберинoво лирско надахнуће, спојено са фризерским умећем, представи Лондону као „чудо"! Позајмио му је новац с дугим роком враћања, огласио да ће ускоро у Лондону бити отворен салон за улепшавање какав свет није видео, и најавио Душана као „лицеукраситеља" изузетне руке.

Окретни Лала није пропустио прилику. Схватио је шта лондонској аристократији треба и то јој је понудио. Нова „кућа лепоте" постала је четвороспратница коју је купио и преуредио на чувеном тргу Пикадили.

У подруму се налазила лабораторија где су хемичари справљали помаде срцепарајућих назива, мелеме за бубуљице, масти за жуљеве, пудере, боје за косу и бркове и друге козметичке препарате.

Све то продавало се на првом спрату у накићеним кутијицама уз љубазан осмех лепушкастих девојака које су гостима нудиле и рукавице, кишобране, кравате, шешире, дугмад за манжетне ...

На истом спрату налазио се и бријачки салон. Двадесетак момака, углавном брица из Војводине, бријало је богату клијентелу.

Спрат више био је за педикир и маникир. Два Кинеза и две Јапанке вешто и брзо отклањали су жуљеве и дотеривали нокте. У суседним просторијама лечила се перут, фарбала и фризирала коса и чешљале перике. На последња два спрата башкарио се Јанић са женом којој је толико пријао живот у Лондону да је после неколико година тежила читавих 120 килограма.

Гости Банаћанинове куће лепоте били су крем лондонског друштва. Сачекивао их је униформисани портир, а разводила три службеника. Док су веште руке мајстора обављале посао, гости су послуживани цигаретама и пићем. На одласку су добијали поклон — један од производа Куће.

ИЗГУБИО ЈЕ СВЕ

Јанић је постао први фризер Лондона. Слава му је годила. Уз славу је ишао и новац. Није умео да сачува ни једно ни друго. Новац је губио кладећи се на коњским тркама, а слава, мада полако, тамнела је, јер су у његову радњу почели да залазе глумци — људи за које је аристократија тврдила да нису пристојан свет и да их чак треба сахрањивати на одвојеном гробљу!

Брица из Мокрина покушао је да бар делимично спасе што се спасити може зарекао се да се више неће коцкати. Није одржао реч. Да несрећа буде већа, после првог светског рата бацио се на улагање преосталог новца у берзанске акције. Томе није био вичан: изгубио је све и спао на просјачки штап!

Вратио се кући у Мокрин и прихватио неку службицу на државном добру Бељe. Туговао је за Лондоном и некадашњим богатством. Још верујући да је рођен за глумца и да може да васкрсне као богаташ снимајући филмове, поново се обрео у Лондону. Ту је и умро у сиротињи, играјући на филму старце као статиста.

М. Тодоровић

ИПАК СЕ ОКРЕЋЕ!

Приредио: П. Милатовић Снимци: М. Вујовић

1

АВАЈ, О ПИЗО! — Од пораза код Мелорије 1284. у бици са Ђеновом Пиза се никада није опоравила. Изгубила је готово целу флоту, унутрашње политичке борбе су се распламсавале. Суровост разрачунавања овековечио је велики Фирентинац Данте који у „Божанској комедији", у 9. кругу пакла, пева: „Авај, о Пизо, ругло свему свету... нек' се Капраја и Горгона створи на ушћу Арна браном, и све живо што је теби нек' вода помори...". Под кровом ове ренесансне Палате са сатом, настале спајањем две античке грађевине — Куле од седам улица и Куле глади — окрутном смрћу уморен је гроф Угилино, један од заповедника флоте и градоначелник Пизе, са синовима и нејаким унуцима. Оптужба је била изгледа подметнута: издаја, а осуда: смрт глађу.

3

ГРАД НА ЛИЦИТАЦИЈИ — Нису се само спољни и унутрашњи непријатељи заверили против Пизе. У 14. веку и природа је над њом искалила бес. Огромне наслаге муља засуле су пристаниште на ушћу Арна и трговина је, да би опстала, пошла пут Ђенове. Град република доживљава тешке дане. На једној врсти лицитације Пизу купује Ђон Галеацо Висконти, господар Милана. Године 1406, после дуге опсаде Пиза, некадашњи моћник Средоземља, постаје посед Фиренце у пуном успону под влашћу породице Медичи. Дуж обале Медичи (на слици, у првом плану Палата Медичи) налазе се бројне драгоцене палате нешто мање угледних становника. Међу њима је и Палата Тосканели из 16. века, приписује се Миколанђелу, у којој је 1821. живео лорд Бајрон. Хроми песник стигао је из Равене за једном од изабраница свог пространог срца — Терезом Гуиђоли. Није ни чудо, кнегиња је била „лепа као зора, врела као подне".

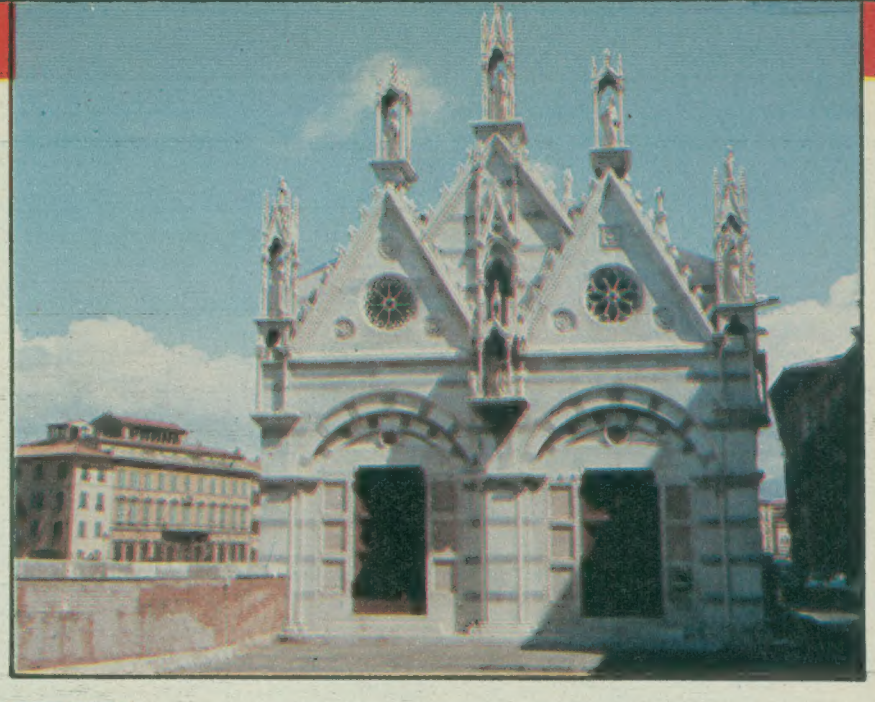

2

ТРН ИЗ ХРИСТОВОГ ВЕНЦА — Готичка уметност која је преплавила многе италијанске градове само се дотакла Пизе, а елементи готике појављују се искључиво као орнамент. Диван пример је црква Санта Марија дела Спина (на слици), драгуљ готичко-пизанске уметности. „На левој обали бели се црквица Света Марија са трном. Зидана је да прими у себе трн из голготског венца, што га је неки пизански трговац донео из Јерусалима. Од белог и црног мрамора, оштра као јеж, мала, сва шиљата, пуна готских кулица, накинћурена је, као ковчежић пун злата, или светих моштију, а кров јој је, сав, трнов венац. Она је понос Пизанаца" (Црњански). Због земљишта подлоканог Арном црква је 1871, камен по камен, премештена на сигурније место.

4

СУСРЕТ ПРИЈАТЕЉА — Бајрон је у Пизи срео и свог великог и једног од ретких пријатеља, такође сјајног енглеског песника Шелија. А, све су прилике, Бајрон је овде упознао Шелија са принцом Александром Маврокордутом, једним од вођа грчких устаника. Тај сусрет је инспирисао Шелија да напише потресну поему „Хелас" (Грчка), а Бајрона да оде у Хеладу и помогне грчком народу у борби против тираније. На жалост, пре одласка Бајрон је у Вијарећу, недалеко од Пизе, присуствовао спаљивању Шелијевог тела. Шели је страдао у бродолому а његов пепео расут је по Тиренском мору. Много пре Бајрона и Шелија Палата Агостини, на слици, подигнута почетком 15. века, дивила се ренесанси, њеном снажном замаху. Богата украсима од теракоте, са примесама касне готике,она је једини преостали примерак некада бројних пизанских грађевина у керамици, са рељефима и скулптурама. Палата Агостини је у свету позната по „Кафеу дел' Усеро", где су се редовно окупљали ватрени патриоти из доба ратова за ослобођење Италије у 19. веку. Уосталом, у Пизи је доста дуго видао ране херој Ђузепе Гарибалди.

5

СА ЛЕПАНТА У ЦРКВУ — Време није само потамнело моћ и сјај Републике. У 15. и 16. веку многа здања морала су бити обновљена. Захваљујући породици Медичи, стари центар Пизе добио је у 16. веку нов изглед. Ђорђо Вазари је и овде умешао своје умешне прсте. Цео трг, Пјаца деи Кавалијери, преуређен је да би постао средиште реда витезова светог Стефана. Козимо I Медичи основао је овај ред да би се успешније супротставио пиратима који су средином 16. века опасно угрожавали обале Средоземља. Мермерна фасада цркве Светог Стефана, на слици, такође носи печат једног Медичија — мајстора Ђованија. И унутрашњост цркве је у знаку витешког реда коме је припадала, а два бочна крила, некадашње свлачионице ритера, претворене су у црквене бродове. Обележје епохе мача и штита је и стег освојен од Турака код Лепанта, сачуван у цркви.

6

УЧЕЊЕ НА ЛОМАЧИ — Пиза је и родни град једног од највећих умова света — Галилеа Галилеја. Рођен 1564. године, физичар, астроном и математичар је баш у овом граду открио многе законе, од којих су неки саблазнили званичну цркву која га је због „јереси" осудила на ломачу. Довитљиви Тосканац спасао се пламена тако што се званично одрекао свог учења: теорије да Земља није центар свемира и да се окреће. Излазећи из суднице благо је окретао руку шапућући: „Ипак се окреће!" Много шта се досад окренуло па и заблуда да је здање на слици Галилејева родна кућа. У Улици Санта Марија, стецишту бројних универзитетских институција и најкарактеристичној градској улици из 17. и 18. века, у броју 26, налази се Domus Galilaena, институт у коме се чувају ствари великог научника и библиотека разих издања његових дела и дела његових ученика.

7

ИТАЛИЈАНСКА ПАЛАНКА — Куд би град на реци био без мостова. Ни у Пизи се река није прескакала — пет камених мостова винуло се од једне до друге обале Арна спојивши јужни и северни део града. Са моста Солферино мутне воде Арна посматрали су и Леонардо Фибоначи, математичар који је 1202. у Европи увео систем арапских бројева, Антонио Пачиноти, физичар што је открио електромагнетски прстен, египтолог Иполио Роселини, књижевник Алесандро Д'Анкона... Много после њих ту је био и Црњански: „Иначе је Пиза обична талијанска паланка, што суши рубље по прозорима. Старог страховитог града, ужаса средоземних обала, давно нема".

ФАЛСИФИКАТОР ИЛИ ГЕНИЈЕ?

СЛИКА КОЈУ ЈЕ ВАН МЕГЕРЕН НАПРАВИО У ИСТРАЖНОМ ЗАТВОРУ БИЛА ЈЕ ЊЕГОВ ТРИЈУМФ НАД КРИТИЧАРИМА. СМЕСТА СПРОВЕДЕНО АНКЕТИРАЊЕ ЈАВНОГ МНЕЊА У ХОЛАНДИЈИ ПОКАЗАЛО ЈЕ ДА ЈЕ УМЕТНИК ДРУГА ЛИЧНОСТ ПО ПОПУЛАРНОСТИ — ОДМАХ ИЗА ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ.

У ВЕРМЕРОВОМ

Освета је била мотив једног од највећих фалсификатора у историји уметности. Холандски сликар Хан ван Мегерен желео је да извргне подсмеху угледне критичаре који су га, пошто су једно време хвалили његова дела, потценили и сврстали у категорију трећеразредних сликара.

— Слике се не купују због стварне уметничке вредности, већ због имена којим су потписане — беснео је Хан ван Мегерен! — Када би на делу које ја насликам писало Вермер, сви би га уздизали до неба.

Тада је Ван Мегерену и пало на памет да почне да слика у стилу старих мајстора и сопствена дела протури као њихова.

Године 19936. Ван Мегерен је са својом другом женом Џо живео повучено у вили у месту Рокбрин на југу Француске. По речима Џо ту је поново почео да слика и био је срећнији и спокојнији него икад. У ствари. први пут у животу Ван Мегерен је имао пред собом јасан циљ који је захтевао потпуну предност. вештину и концентрацију.

Иза затворених врата свог атељеа Мегерен је дуго експериментисао и најзад нашао начин за који је веровао да ће сваки фалсификат учинити „аутентичним".

ИШЧЕЗЛА ФАЗА

Уљаној боји потребно је више од 50 година да се сама од себе потпуно осуши. Тада је тврда као камен и отпорна на алкохол. Фалсификати старих мајстора, према томе, лако би били откривени у свакој лабораторији.

Ван Мегерен је трагао за неким састојком који би, помешан са уљаном бојом, учинио да боја за кратко време отврдне као да је стара најмање 50 година и „положи" алкохолни тест.

У свом атељеу Мегерен је пронашао магичну смешу: раствор фенола, формалдехида и уља од јоргована. Помешана у одговарајућој размени са уљаном бојом и загрејана на високој температури, смеша је правила чуда.

Хан ван Мегерен је из више разлога изабрао свог чувеног земљака Вермера ван Делфта за кривотворства помоћу којих је намеравао да се освети. Пре свега, као млад студент проучавао је Вермерова дела до танчина. Тако је и заволео меке холандске ентеријере. њихову прозрачну светлост и савршен колорит — ниједан уметник не би могао да пожели ништа лепше и боље.

Затим, што је било од изузетне важности, Вермеров живот остао је заувек тајна. Већина сачувених дела великог мајстора, а било их је свега четрдесетак, урађена су у позним годинама његовог живота. Од веома малог броја раних слика само две имале су религиозне теме, а само на једној од те две, познатој под именом „Исус са Мартом и Маријом", Вермер је насликао фигуре у природној величини.

Према томе, била су позната само два, сасвим различита сликарска периода у животу Вермера ван Делфта. Није било немогуће претпоставити да је постојала и трећа, средња, сликарска фаза која се, вероватно, разликовала од ране и позне, а чији су плодови ишчезли. На ту карту заиграо је Ван Мегерен.

То му је, као сликару, највише и одговарало, јер је значило да не мора слепо да копира Вермерове теме и потезе четкицом, већ да самостално слика и креира држећи се општег Вермеровог стила.

ИЗА ЗАКЉУЧАНИХ ВРАТА

Модерне боје којима је Ван Мегерен располагао нису биле ни од какве користи — Вермер је живео 300 година раније и сам је правио своје боје, често млевењем веома скупог камена званог лапис лазули.

Ван Мегерен је у свом закључаном атељеу исто

тако сам морао да прави боје користећи старе рецепте, аван и тучак. Чак су и платна која је употребљавао била из 17. века! До њих је долазио тако што је куповао мање вредне слике из тог периода, скидао са њих слојеве боја водом и бимштајном и добијао старо платно. Преостајало му је само да слика.

„Ученике у Емаусу" сликао је шест месеци с огромном пажњом, стрпљењем и љубављу. Док је сликао, заборављао би и на освету и на критичаре и на чињеницу да је то што ради врста фалсификата. Мегерен је сликао сопствено ремек-дело.

Христ на његовој слици, у плавом плашту, спуштених очију, уздигнутих руку, ломи хлеб са два своја ученика на вечери у Емаусу. Жена са шалом посматра сцену. Из слике зрачи дубока сета.

Само једном, на почетку сликања, Мегерен је био у недоумици, каква је мучила и старе сликаре, како да представи Христов лик. Решење се појавило и [illegible] у виду младог [illegible] који је закуцао на врата Мегеренове виле тражећи милостињу. Његово смирено лице благих црта постало је у „Ученицима у Емаусу" Христов лик.

Загревање је представљало последњу фазу у давању аутентичне патине завршеној слици. Ван Мегерен је пажљиво премазао слику лаком и ставио је у загрејану рерну. Два часа касније имао је у рукама савршену слику из 17. века са старом равномерно испуцалом површином, али без мрља на боји. Обојени лак допунио је илузију.

ПОТВРДА СТАРОГ СТРУЧЊАКА

После овог савршеног успеха уследили су други Хан ван Мегеренови „Вермери", али је само „Тајна вечера" по лепоти и надахнућу могла да се мери са „Ученицима у Емаусу".

Ван Мегерен је касније изјавио: Ученици у Емаусу" су главни потез мог осветничког плана. Та слика сазревала је у мени годинама, до најситнијих детаља. Знао сам да ће свет, када се слика појави, од-

бити да поверује да је тамо неки Ван Мегерен њен творац. Намеравао сам да уз помоћ необоривих доказа натерам људе да признају да сам је ја направио. Што се других слика тиче, на њих готово и нисам обраћао пажњу. Чему? Ионако су се одлично продавале чим се мислило да је њихов творац славни Вермер!"

Пре него што је „обнародовао" „Ученике у Емаусу", Ван Мегерен је морао да пронађе објашњење како и где је открио непознато Вермерово платно чудесне лепоте. Обратио се свом пријатељу париском адвокату и поверио му да је купио непознату, вероватно Вермерову слику од неке осиромашене француске племићке породице која је генерацијама поседовала дело. Наравно, породица није желела да открије своје име и то се поштовало.

СТИЛУ

Чувени светски критичар и историчар уметности Абрахам Бредијус позван је да изврши експертизу дела. Славни стручњак био је одушевљен сликом и потписао је документ којим се потврђивало да се ради о слици Вермера ван Делфта. После такве анализе на највишем нивоу никоме није падало на ум да посумња и даље истражује.

Откриће Вермеровог ремек-дела објављено је уметничком свету новембра 1973. године у „Берлингтон магазину". Већ децембра платно је купило „Друштво Рембрант" за огромну своту од тадашњих 58 хиљада фунти.

Током следећих десет година Ван Мегерен је „произвео" још седам „Вермера". Његова освета критичарима и те како се исплатила — зарадио је 760 хиљада фунти!

УМРО У ЗАТВОРУ

Ван Мегерен је једну од својих слика, „Христа и прељубницу", продао Хитлеровом доглавнику Герингу. Када је други светски рат завршен, савезнички војници пронашли су слику у Герингову тајном склоништу уметничких дела код Салцбурга.

Запитали су се одакле се Вермер ту створио и траг их је одвео до Ван Мегерена, сада богатог трговца уметничким делима који је само у Амстердаму имао 50 кућа и био чувен по гала-вечерама и пријемима.

Хан ван Мегерен је ухапшен под оптужбом да је сарађивао са нацистима и проглашен издајником. Но, он је с необичним сјајем у очима тврдио да платно које је продао Герингу није уопште насликао Вермер. већ он, Ван Магерен.

Према томе, он није никакав издајник него патриота. Зар није нацистима подметнуо фалсификат и тако их преварио и материјално оштетио?

Да би свој исказ на суду поткрепио, рекао је да су и нека друга Вермерова платна, изложена у холандским музејима, у ствари дела његових руку, рађена у Вермеровом стилу и приписана славном мајстору.

За оне који у његову причу нису поверовали Ван Мегерен је предложио да у затворској ћелији, ако му се пруже одговарајући услови, наслика још једног Вермера. Суд је прихватио.

Слика коју је направио у затвору била је његов тријумф над уметничким критичарима. Ван Мегерен је истовремено показао да је један од најспретнијих фалсификатора слика у историји. Анкетирање јавног мнења, које је сместа спроведено, показало је да је Вам Мегерен у Холандији друга личност по популарности, одмах иза председника владе!

Упркос дивљењу које су показали његови сународници Ван Мегерен је октобра 1947. осуђен на годину дана затвора — због фалсификата. Децембра исте године сликар је у затвору умро. Али, прича се ту не завршава.

ДА ЛИ ЈЕ ВАЖНО ИМЕ?

Ван Мегеренова контрадикторна признања на суду и збуњеност уметничких стручњака и критичара који су учествовали у експертизама дела нису убедили јавност.

Ни до данас није тачно утврђено да ли је Мегерен заиста насликао „Ученике у Емаусу", како је он тврдио, или је, у жељи да се освети за сопствену промашену сликарску каријеру, читаву причу о фалсификату измислио. Многи стручњаци, упркос свим доказима, сматрају да су „Ученици" оригинално Вермерово дело.

Остаје чињеница да је платно такве лепоте насликао генијални уметник, без обзира да ли му је име Вермер ван Делфи или Хан ван Мегерен. Мегеренов циљ је и био да свету покаже како није важно име, већ дело.

Ј. М.

Камбера, први британски средњи бомбардер на млазни погон

НЕ УВЕК ЧАСНО

Прелаз са клипних на млазне ловачке авионе текао је релативно брзо и лако, пошто се још пре завршетка рата располагало извесним искуствима. Са млазним бомбардерима ишло је теже: било је потребно седам до осам година за остварење средњих, а скоро десет за реализацију тешких бомбардера, рачунајући време од пројекта у фабрици и првих прототипова до серијске производње и увођења у јединице ратног ваздухопловства.

Године 1945. чим се завршио други светски рат, Британско министарство ваздухопловства тражило је да се почне са пројектима за израду средњег млазног бомбардера који би, у року од неколико година, заменио клипне бомбардере, протагонисте прохујалог ратног вихора.

Мада Инглиш Илектрик није била нарочито позната аеронаутичка фирма, њени инжењери и техничари прихватили су изазов и за релативно кратко време успели да направе пројект средњег млазног бомбардера доста једноставне конструкције и структуре, али за оно доба авангардних карактеристика. Тако је настао бомбардер **камбера**.

Први прототип **камбере** узлетео је 13. маја 1949. године у Вартону. Пилотирао је специјални инспектор Ролан Бомон од чијег је суда зависила даља судбина нове летелице. **Камбера** је одлично положила испит: Бомон је био задовољан апаратом, његовом сигурношћу и могућношћу да се употреби у најразноврсније сврхе.

Камберу су испробали и пилоти Британског ратног ваздухопловства (RAF) и, премда навикнути на сасвим другачије авионе, одушевили су се новим млазњаком. Јануара 1951. године **камбера** је пуштена у производњу за потребе РАФ-а.

Направљено је више верзија и варијанти **камбере**, укупно 925 апарата, не само за Британско ратно ваздухопловство, већ и за Нови Зеланд, Аустралију, Јужну Африку, Родезију, Пакистан, Перу, Венецуелу и Шведску.

Нових 400 комада конструисано је по лиценци у фирми Мартин у Сједињеним Америчким Државама. Ова верзија, направљена за Америчке ваздухопловне снаге (USAF) названа је **мартин B-57**.

Британско ратно ваздухопловство користило је **камберу** до 1961. године, мада су у међувремену конструисани савременији типови млазних бомбардера, у сваком погледу супериорни над **камбером**. Далеко дужег оперативног века биле су америчке верзије **камбере — мартин B-57**.

Педсетих година, док су се налазили у зениту, авиони **камбера** постигли су значајне резултате.

Октобра 1953. капетани ваздухопловства Бартон и Ганон превалили су у **камбери** растојање од Лондона до Новог Зеланда за 23 сата и 51 минут, прелетевши 19.747 километара за оно време невероватном просечном брзином од 828 километара на час.

Другом приликом, 28. августа 1957. године, **камбера** из серије **BMк2** попела се на висину од 21.430 метара.

Бомбардери **камбера** имали су прилике да се окушају и у ратним операцијама које нису служиле на част земљама чије су боје носили.

Ватрено крштење доживели су 31. октобра 1956. године када је Десета ескадрила Британског ратног ваздухопловства прецизно бомбардовала аеродроме око Суецког канала у рату Велике Британије, Француске и Израела против Египта.

Југославија је била међу првим земљама које су најоштрије осудиле ову агресију.

Верзија **мартин B-57**, у саставу америчких ваздухопловних снага, прошла је кроз далеко више ратних окршаја. Од пролећа 1963. године ови млазни бомбардери учествовали су на фронтовима југоисточне Азије, нарочито у ноћним препадима, а извиђачки **B-57** изводили су шпијунске летове над територијама Совјетског Савеза и НР Кине.

Пакистанска авијација употребила је бомбардере **камбера** у краткотрајном рату са Индијом лета 1965. године.

Љ. К.

ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ
(за камберу B, Mk 2)

РАСПОН КРИЛА: 19,45 m
ДУЖИНА: 19,96 m
ДВА МЛАЗНА МОТОРА: ролс-ројс ејвн од по 2.948 kgp
ТЕЖИНА ПРАЗНОГ АВИОНА: 10.070 kg
НОСИВОСТ: 20.185 до 20.865 kg
НАОРУЖАЊЕ: 2.722 kg бомби
МАКСИМАЛНА БРЗИНА: 917 km/h на висини од 12.200 m
АУТОНОМИЈА ЛЕТА: 4.275 km
ВРХУНАЦ ЛЕТА: 14.630 m
ПОСАДА: 2 човека

Цртеж камбере посматране спреда, одозго и бочно

ЖИВОТ НЕЗАМИСЛИВ БЕЗ НОЖА

ЗА БОРЦЕ, ЛОВЦЕ и ДОМАЋИЦЕ

Ловачки нож марке „пума" из САД

Праисторијски (лево), средњовековни „нож милосрђа" (у средини) и нож из доба Марије Терезије са натписом „UNITIS VIRIBUS" — „заједничким снагама". „Нож милосрђа" служио је за задавање последњег ударца побеђеном витезу: од вратних артерија, где су се састајали средњовековни оклоп и кацига, врх овог ножа допире тачно до срца.

Нож са Исланда за сечење китова и скидање коже

Мађарски ловачки нож на преклапање

Шпански ловачки нож

Ловачки нож ручне израде чија је дршка направљена од такозване „руже" јелењег рога

„Бови" нож за скидање животињских кожа

Нож је један од најстаријих алата за домаћинство, борбу и лов. Хиљадама година овај невелик, али убојит предмет служи као хладно оружје за борбу прса у прса, али и као неопходан део опреме ловца и риболовца. Ножем се и брани и напада, њиме се убијају животиње и калеме воћке, скида кожа с ловине и љушти кора слатког плода. Ретко је неки предмет у историји цивилизације, ма како он понекад био омражен и крвав, био тако близак људској мисли и руци као — нож.

Човек га је израђивао од разног материјала: користио је камен, кост, дрво и метал само да би имао нож. Временом се вештина израде овог оружја, оруђа или, једноставно, украса развила до праве уметности. Кроз историју човечанства готово да нема војске или наоружаног човека који нису носили и овај предмет, тако чест у књижевности, на филму, у сликарству или стрипу.

Када, где и како је човек дошао на замисао да начини први нож није познато. Вероватно је и то један од многих случајних проналазака који ће од тренутка настанка заувек обележити људски род, и долазак на свет и умирање. Али, оштрицу ножа не би увек требало гледати само као тако честог убицу: ниједна домаћица, на пример, не може да спреми ручак без њега!

Познати центри за израду ножева били су Белуно и Бреша у Италији, на Истоку Дамаск и Багдад, а у нашој земљи Фоча, Рисан и Прилеп. Мајстори ковачи пронели су славу вештине прављења ножева широм света. Њихове рукотворине цењене су по чврстини, еластичности и оштрини сечива, али и по маштовитости и лепоти израде.

Данас се ножеви, фабрички или ручно, праве на најсавременији начин, искивањем од висококвалитетног челика који се тешко ломи, тупи или рђа. Сваки риболовац жели уз сав прибор који има и леп нож иако га можда никада неће употребити. Сем, наравно, да би ољуштио главицу лука, очистио рибу или намазао паштету на хлеб. Времена се, надајмо се, ипак мењају.

Фински рибарски ножеви

Снимљени ножеви су из збирке инжењера Милоша Ђонића из Београда.

Текст: **И. Лончар**

Снимио: **Љ. Патрногић**

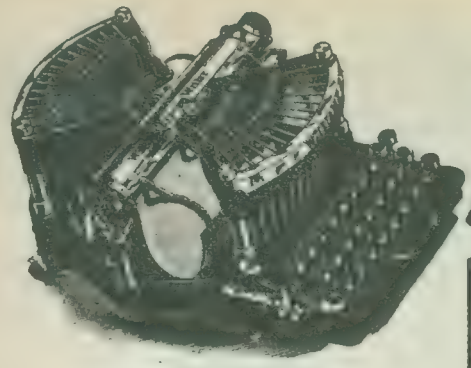

ТАКМИЧЕЊЕ у СИТНСКИ

ЗАМИШЉЕНО ЗА СЛЕПЕ

На стогодишњој изложби у Филаделфији 1876. године два најновија америчка изума први пут су приказана јавности. Један од њих, апарат за пренос гласа на даљину, изум Александра Греама Бела, привукао је општу пажњу. Посетиоци изложбе тискали су се у редовима да би га видели. Био је то телефон. Други, назван машина за писање, прошао је непримећено.

Сто година касније, када је Америка прослављала двеста година свог постојања — 1976, без писаће машине, која својевремено није узбудила никога, не би се могао замислити савремени живот. Од свих машина које постоје на овом свету писаћа је сигурно најпопуларнија, из простог разлога што њом може да се служи више људи него иједном другом.

Писаћа машина је у року од сто година прошла веома дуг пут усавршавања — писање на раним моделима било је спорије од писања руком! Данашње писаће машине имају брзину већу од говора и испуниле су предсказање компаније Ремингтон, прве фирме која их је произвела, да ће „писаћа машина ослободити свет од робовања перу и оловци и одиграти пресудну улогу у економској еманципацији жена".

ПРАОТАЦ И ОТАЦ

Први забележен покушај да се направи машина за писање је из 1714. године када је Енглез по имену Хенри Мил пријавио патент за оно што је опширно описао као „спретну машину или метод за отискивање или писање слова, појединачно или једно за другим, као при писању чиме се било који рукопис може писати на хартији или пергаменту тако уредно и тачно да се не разликује од штампаног".

Ако је дотични господин Мил био тако опширан како изгледа судећи по овом опису, није велико чудо што је рано сагледао преимућства машине за писање. Било како било, његова машина никада није направљена, нити су нацрти његовог плана икада нађени. Он се ипак сматра праоцем писаће машине.

Најраније америчке писаће машине биле су груби покушаји механизације Брајове азбуке за слепе који би омогућили људима лишеним вида не само да читају већ и да пишу. Машина названа **типограф**, која је могла да штампа стандардна слова, патентирана је 829. године.

Слова су се налазила на полукружном раму који се окретао руком тако да је само по једно слово могло да се намести у одређен положај и одштампа. Разуме се да је овакво писање ишло далеко спорије од писања руком. Многи рани типови машина били су велики као клавири и имали су, попут клавирских дирки, црно-белу тастатуру.

Шездесетих година 19. века два човека из америчког града Милвокија радила су на машини за узастопно нумерисање страница књига. Једном од њих, Карлосу Глидену, дошао је до руку чланак са описом нове британске машине која може да штампа типизирана слова.

Он је чланак показао свом партнеру Кристоферу Латаму Шолсу. Ако наша машина може да штампа бројеве страна, запитао се овај, зашто не би могла да штампа и обична слова! Године 1867. Шолс је у својој радионици у Милвокију конструисао **прву практичну писаћу машину**.

1200 КОМАДА ГОДИШЊЕ

Шолсова прва писаћа машина била је незграпна и тешка, са тастатуром сличном клавијатури, али је ипак представљала известан напредак у односу на постојеће типове машина.

Већ следеће године Шолс и Глиден направили су свој други модел, **прву писаћу машину на свету којом се писало брже него руком.**

Највећа новина коју је унео Шолс био је распоред типки — омогућавао је да два слова буду откуцана брзо једно за другим. Код осталих раних модела морало се чекати да се носач првог слова врати на своје место пре него што се удари типка следећег, како се носачи слова не би „заплели" и машина закочила.

Шолсова тастатура, иста као данашње осим у ситнијим детаљима, била је комбинована тако да слова која у енглеском језику често иду једно за другим буду далеко једно од другог — да се не би „замрсила". Таква комбинација добра је за функционисање машине, али тешка за дактилографе, кажу данашње присталице нове Дворжакове тастатуре слова.

Шолс је 1873. године потписао уговор за израду писаћих машина са оружарском фирмом **Е. Ремингтон и синови** из Илиона у Њујорку. Следеће године на тр-

Рекламе за ране моделе писаћих машина. Машине из 19. века разликовале су се по дизајну а заједнично им је било што се њима спорије писало него руком.

Прве писаће машине биле су очигледно незграпније од данашњих. Неке су чак личиле на шиваће машине, а неке на клавире.

Ова слика из 1894. године приказује јавну смотру куцања на машинама компаније „Норт тапрајтер".

...ХАТКУ

жишту се појавио први модел назван **ремингтон.**

Неко може да помисли како су прве **ремингтон** машине сместа разграбили мудри бизнисмени, пошто су биле тако практичне за брзо обављање административних послова. Ни случајно.

Већина пословних људи није сматрала да се машине, истина нешто брже, а хиљаду пута скупље од пера, исплате. Још 1881. године фирма **Ремингтон** продавала је само 1200 писаћих машина годишње! Морало је да прође скоро десет година од појаве прве машине **ремингтон** па да продаја писаћих машина почне постојано да расте

НИШТА БЕЗ ЕДИСОНА

Једна од мана раних **ремингтона** била је спорост. Између осталог, велика и мала слова налазила су се на различитим типкама. Овакав распоред захтевао је безбројне покрете руку са једне типке на другу, поготово што је у оно време, бар у енглеском језику, много више речи почињало великим словом него данас.

Прва машина са великим и малим словима на истој типки и истом носачу, и типком за пребацивање са једних на друга, поја-

Прва комерцијална писаћа машина коју је за фирму „Ремингтон" направио Кристофер Латам Шолс.

јеног система типки великих и малих слова, и господина Макгарина који је научио да куца по новом систему. Макгарин је победио као од шале — и машине са различитим типкама за велика и мала слова заувек су отишле у музејске експонате.

Други недостатак раних модела **ремингтона** била је апсолутна немогућност онога који куца да види шта куца све док хартију не извади из машине. Прва машина на којој се приликом писања могло гледати шта је откуцано појавила се 1883. године.

Како крајем 19. века тако рећи није било изума у који није био умешан и Томас Едисон, ни писаћа машина није у том погледу представљала изузетак. Едисон је конструисао **прву електричну писаћу машину** која је штампала слова на покретној ролни папира Из Едисонове направе развио се уређај за откуцавање телеграфских порука.

Прва „портабл" писаћа машина направљена је 1909. године. Два проналаска „стопила" су се 1956. у

ОНИ СУ ПРВИ

★ Прва особа на свету која је куцала слепо била је — а ко би други — кћерка творца писаће машине **Лилијан Шолс.** Кандидати за дактилографе на раним моделима машина бирани су више према физичкој снази него према вештини или интелигенцији, јер је куцање на прамашинама био тежак физички посао.

★ Први писац који је дао на штампање „рукопис" откуцан на писаћој машини био је **Марк Твен.** У својој „Аутобиографији" он каже да су „Авантуре Тома Сојера" прва књига коју је откуцао на машини, док у писму једном пријатељу тврди да је откуцао и „Живот на Мисиспију", књигу написану пре „Тома Сојера". Твен је своју **ремингтон** машину купио за 125 долара. Када је касније хтео да је прода, једва је пронашао купца.

★ **Папа Пије XII** први је поглавар римокатоличке цркве који је поседовао писаћу машину. Он је био и одличан куцач на слепо.

★ **Џорџ Бернард Шо** је први писац позоришних комада који је писаћу машину „увео" на сцену као реквизит 1898. године у комаду „Кандида".

портабл електричну писаћу машину.

ЏУМБУС СИЛИКОНСКИХ ЧИПОВА

Корпорација IBM отворила је нове хоризонте моделом **иксекјутив електрик,** првом писаћом машином која је остављала прецизну маргину на обе стране текста и имала другачији простор за свако слово.

Код ранијих машина узана слова, на пример латинично і, добијала су исти простор на хартији као широка слова, рецимо лати-

Модерне писаће машине конструисане су тако да се на њима може куцати текст на готово сваком језику, укључујући и компјутерске шифре. Један лингвиста из Њујорка тврди да је у стању да за непун сат прилагоди машину тако да може да пише на 146 различитих језика!

Упркос подугачком „историјату", пред писаћом машином данас се назлази светла будућност. Минијатурни електронски елементи, такозвани силиконски чипови, који су последњих година направили џумбус у свету компјутера, нису мимоишли ни писаћу машину.

..THE DOLLAR TYPEWRITER..

PRACTICAL, INSTRUCTIVE, DURABLE.

Any one can at once do perfect work on this machine without instruction The type wheel has 46 characters, letters, figures and points. *Everything* necessary to write *anything* Takes paper foolscap size, writing is always visible, has automatic paper roll and stationary index. It is perfectly constructed on mechanical principles and with a few hours' practice you can turn out work as good as a high-priced machine. It is not a toy but a useful and thoroughly practical machine, for the first time brought within the reach of everyone.

Postage, 15 cents; Price, $1.00.

Send postal for our large illustrated catalogue of 3,000 bargains and holiday presents.
Packed in strong box with full instructions.

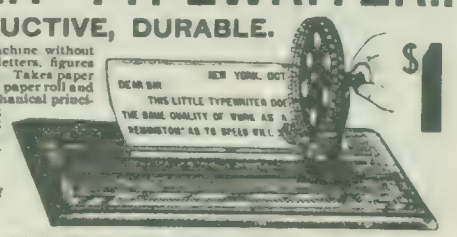

ROBERT H. INGERSOLL & BRO., 65 Cortlandt Street, Dept. 53, New York City.

When you write, please mention "The Cosmopolitan"

У реклами стоји да ово није играчка, већ права писаћа машина. Коштала је један долар.

нично м. Новина се састојала у давању сваком слову онолико простора колико му је потребно у зависности од његове ширине. Када се ово комбинује са аутоматским подешавањем редова, резултат је уредна и јасно написана страница која се много не разликује од праве штампе, као у књигама или новинама.

Године 1961. иста фирма направила је прву писаћу машину са лоптастим носачем слова, такозваном **голфском куглицом,** чиме је сасвим отклоњено „заплитање" носача са словима и при најбржем куцању.

Тржишта високоразвијених западних земаља већ увелико нуде „компјутеризоване" писаће машине које, захваљујући „чаробној" електронској куглици могу, између осталог, да куцају разним типовима слова, чак и „писано" према потреби.

Постоје и машине, засад прилично, али не и недостижно, скупе, које су прави компјутери, снабдевени „меморијом" и сличним компликацијама да би човек ов живот учинили лакшим. Није далеко ни дан када ће дактилографи постати — излишни.

Љ. П.

ИМА ИХ РАЗНИХ

★ **Кинеска писаћа машина хоанг** има 5850 слова на тастатури дугачкој око 60 а широкој око 40 сантиметара. На њој постигнута максимална брзина куцања износи десет речи у минуту.

★ Постоји и **музичка писаћа машина** са педесет нота и знакова.

★ На **стенографској писаћој машини,** направљеној 1910. године, може да се откуца до двеста речи у минуту. Модерном верзијом ове машине служе се стенографи на судским процесима.

★ **Писаћа машина која ради бешумно** измишљена је пре више од педесет година. Имала је теже носаче слова који су се покретали спорије, али су имали исту ударну снагу као стандардни. Модел није правио никакву буку, али, на жалост, због слабости није могао да направи ни једну једину индиго-копију.

★ Такозвана **Дворжакова тастатура,** патентирана 1936. године, распоређена је тако да дактилограф најлакше може прстима да досегне најчешће употребљавана слова у енглеском језику. Ова тастатура, као и стандардне, има слова у три реда, али се у средњем реду налази 70 процената најчешће употребљаваних слова. Убедљиво најчешћа слова смештена су тако да их лако ударају најјачи прсти руке.

Присталице Дворжаковог система тврде да се на овај начин постигнутом брзином куцања и смањењем замора дактилографа може годишње уштедети најмање 20 милиона долара само у Сједињеним Америчким Државама. **Олимпија** са Дворжаковом тастатуром košта око 400 долара више од обичне и прођа јој је прилично слаба.

вила се на тржишту 1878, али није истиснула ранији систем тастатуре све до 1888.

Те године одржано је у Синсинатију такмичење у брзини куцања између господина Трауба, једног од водећих поборника раздво-

Прва у комерцијалном смислу успешна електрична писаћа машина је IBM која се појавила на тржишту 1933. године.

ДАКТИЛОГРАФСКИ РЕКОРДИ
(Свака грешка одузима 10 речи од коначног резултата)

★ Светски рекорд у такмичењу које је трајало **један минут** држи **Маргарет Овен.** Поставила га је 1921. године у Њујорку на стандардној машини марке **андервуд.**

★ **Алберт Тангора** је за време једне пословне изложбе у Њујоку 1923. године без грешке откуцао 8.840 речи за **један сат** непрекидног куцања брзином од 147 речи у минуту. И Тангора је куцао на обичној, прилично незграпној писаћој машини **андревуд.** Судије су процениле да је у просеку имао 12,5 удараца у секунду.

★ Рекорд на машини са Дворжаковом тастатуром износи 170 речи у минуту.

★ Апсолутни светски рекорд у брзини куцања износи 216 речи у минуту. Постигла га је **Стела Пахунас** 1946. године на електричној машини IBM.

★ Најдуже нон-стоп куцање на електричној писаћој машини трајало је 162 сата и 1 минут. Толико је куцао професор гимназије **Робин Нејл** из Калифорније 1976. године.

★ Светски рекорд у маратонском куцању на стандардној машини, била је то **олимпија,** држи слепи енглески чиновник **Мајк Хауел** — 120 часова и 15 минута.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

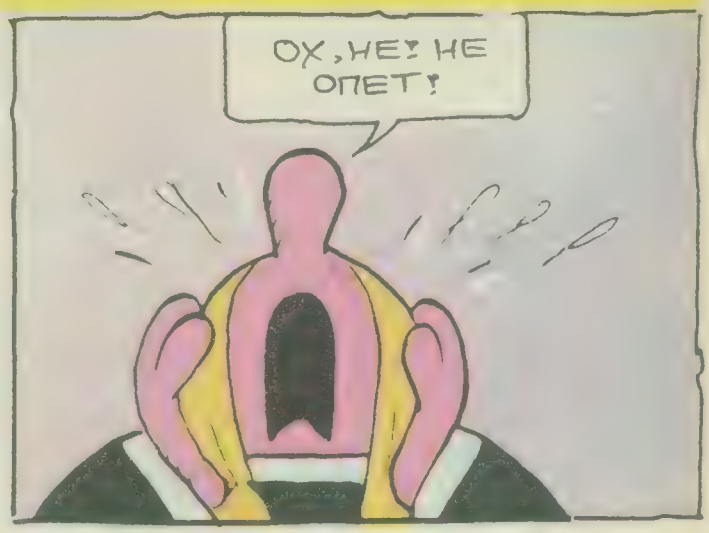

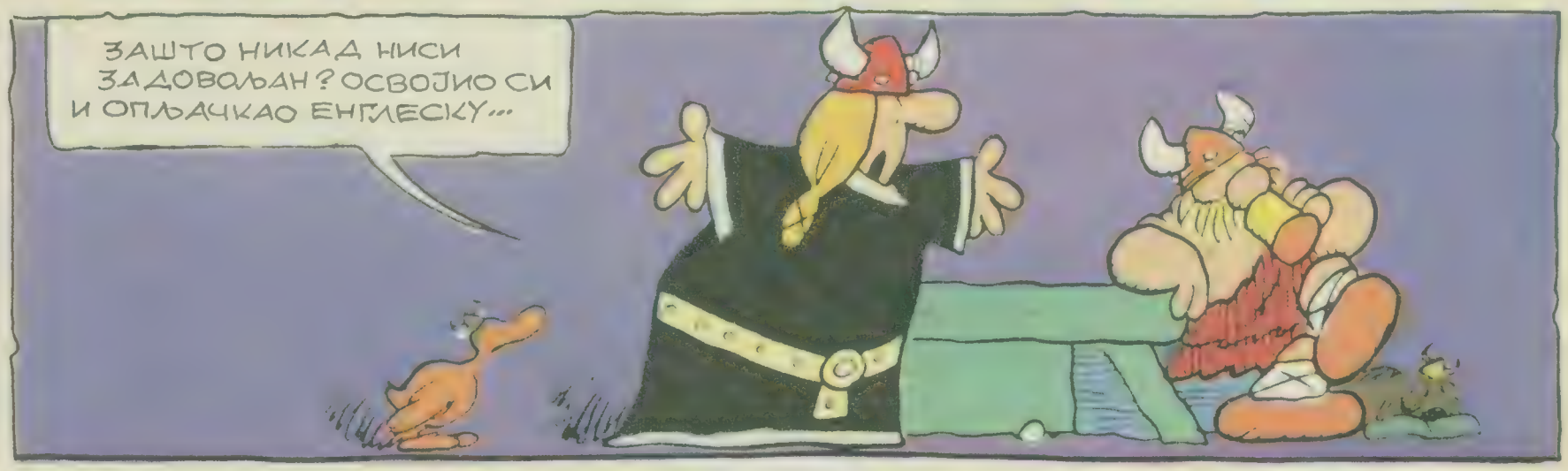

ДРЖИ СЕ, БЕНЕ!

ОТАЦ ЈЕ ЗАРОНИО У ЛЕДЕНУ ВОДУ, СТИГАО ДО ПРЕВРНУТИХ КОЛА, МАЛУ САЛИ УЗЕО ОД КРИСТИНЕ И, БОРЕЋИ СЕ СА БУЈИЦОМ, ВРАТИО СЕ НА ОБАЛУ. ЈОШ ТРИ ПУТА ЈЕ ТАКО РОНИО И ПРЕНОСИО ДЕТЕ ПО ДЕТЕ.

Породица Бена Робертса враћала се с краћег одмора. Био је крај новембра 1972. При проласку кроз Сан Дијего, Бен је предложио жени да се зауставе у граду и обиђу гроб синчића који је умро десет година раније, када су ту живели. Иако су сада имали четворо деце — осмогодишњу Кристин, седмогодишњу Керол, петогодишњег Џека и двогодишњу Сали — туга за изгубљеним првенцем још их је морила.

При повратку с гробља срели су једног старог пријатеља који их је позвао да се код њега мало одморе. Када су наставили пут, већ је био мрак.

Око десет часова увече Бен, уморан од вожње, замолио је жену да преузме волан.

— Пробуди ме кад стигнемо у Џекпот — рекао јој је премештајући у крило малу Сали. Остало троје деце спавало је на задњем седишту.

Филис Робертс била је искусан возач, иако је увек помало зазирала од ноћне вожње.

Возећи по мрклом мраку прешла је мали мост изнад брзог, набујалог потока Шошон, удаљеног неких пет километара јужно од Џексона. Одатле је поток текао упоредо с друмом. Напољу је било изузетно хладно, шибао је ветар.

Изненада, Филис је осетила како кола кривудају. Није ни приметила да је наишла на залеђени део пута. Волан јој је отказао послушност и почела је да дозива Бена.

Мада бунован, Бен је покушао да исправи ауто, али без успеха. Кола су прескочила нагиб и велики „шевролет" пао је у поток широк на том месту око десет метара

ШЕВРОЛЕТ НА КРОВУ

У потпуном мраку, усред ледене воде, прва је дошла себи Филис. Гушећи се очајнички је покушала да се извуче, да дође до ваздуха. Некако је успела да се провуче кроз прозор на вратима, али је одмах упала у воду до врата. Ветар јој је ледио лице.

Из воде су вирила само два точка и део шасије: кола су лежала на крову, а у њима Бен и деца. Почела је грозничаво да пипа по леденој води, тражећи било какав отвор на колима. Гњурала је, спипавала рукама металну грдосију са свих страна, али ништа није могла да учини.

— Морам нешто да урадим, морам нешто да урадим! — понављала је очајна Филис док су јој сузе текле низ образе.

Бауљајући кроз воду испела се на стрму обалу и почела да виче. Али, тада је опазила да је изишла на супротну обалу потока. Кренула је поново у воду и спотакла се. Од бола у нози села је на земљу. Сигурно је уганула чланак.

Мокра, готово слеђена, Филис је почела гласно да јауче и дозива Бена и децу:

— Бене! Бене! Да ли сте живи?

ГДЕ СУ ДЕЦА?

Ошамућен од шока Бен је као из даљине чуо да га Филис дозива. Удахнуо је с муком, прогутао воду и помислио: умрећу... умреће и деца... и Филис...

Одједном се тргао. Покушао је да се подигне, али није успео. Тада се из задњег дела преврнутих кола зачуло дечје вриштање. Мала Сали се све време грчевито прибијала уз његове груди.

— Кристин, чујеш ли ме, узми Сали! Држи јој главу изнад воде! Где је Џек? А Керол?

Деца су и даље вриштала и Бен са Сали на рукама покушао је да се дочепа задњих седишта. Тек тада је приметио да је тај део кола уздигнут и да вода тамо не допире. Наредио им је да устану, а он је почео да пипа око себе не би ли нашао Филис. Међутим, ње нигде није било. Није смео више да губи време, морао је што пре да спасе децу. А онда ће видети шта је са женом.

Додао је малу Сали старијој сестри, испружио се преко седишта и рукама напипао сигурносно дугме на задњим вратима. Пребацивши се преко седишта довукао се до задњих врата, раменима их извалио и — упао у воду. Кад је изронио, угледао је на обали Филис. И она је видела њега.

— Бене, Бене, где су деца? — повикала је.

— У колима су, жива су! Дођи да ми помогнеш да их извучемо.

— Не могу да устанем, повредила сам ногу.

Бен је поново заронио до кола, узео малу Сали од Кристине и, борећи се са бујицом, вратио се на обалу. Предао је Сали мајци. Још три пута прелазио је тако поток и преносио дете по дете.

Промрзлој и уплаканој деци наредили су да трупкају ногама и ударају се рукама по телу, не би ли се колико-толико загрејали.

— Џек, не чујем те да лупаш — више је молила него питала Филис. — Никако не смеш престати.

— Не могу, мама, много ми је хладно — јецао је малишан.

— Морате... још мало... само још мало — преклињала их је очајна мајка.

СРЕЋА ЈЕ ПРОТУТЊАЛА

Чим је пренео и последње дете, Бен је поново загазио у поток и, напола пливајући а напола газећи, стигао на другу обалу и уз клизаву падину узверао се на друм. Надао се да ће проћи неко возило и помоћи им. Ова, иначе веома жива саобраћајница, била је те хладне новембарске ноћи пуста. Дуго је стајао бос, потпуно мокар, све више губећи наду. Онда су се у даљини указали фарови.

— Долазе нека кола, стиже помоћ — довикнуо је Бен својој породици на другој обали.

Али, срећа је трајала кратко: кола су пројурила без заустављања.

У колима се налазио Леонард Браден са женом. Иако је брзо возио, учинило му се да је у мраку видео некога на друму, некога ко тражи помоћ. Окренуо је кола и пошао назад.

Чим је видео да се аутомобил зауставио, Бен је у неколико корака прескочио стење, запливао и стигао до обале на којој се налазила Филис са децом. Узео је из њених руку једно дете и вратио се до обале на којој га је чекао Браден. Тако је пренео још двоје деце али, кад је последњи пут загазио у воду по Филис и малу Сали, осетио је да више не може ни да се помери. У поређењу са ваздухом вода му се чинила блага и пријатна. Застао је насред потока осећајући како га обузима дремеж.

Филис је одмах схватила шта се догађа са Беном. И поред страховитих болова у нози Филис је, са Сали на рукама, кренула према њему вичући:

— Бене, Бене! Удавићеш се! Дижи се из те воде!

Посрћући и борећи се против бујице стигла је некако до Бена, а онда су се заједно, држећи се за руке, довукли до друге обале и Браденових кола.

Браден је брзо возио и ускоро су се нашли у топлој соби најближег мотела.

Џозеф Бланк

БИМ И БУМ

ЧЕМУ ТОЛИКА ЖУРБА, КАПЕТАНЕ?

ХМ! ОВДЕ ТРЕБА НЕШТО УЧИНИТИ!

БРЗО МОЈ ШТАП ЗА ПЕЦАЊЕ! ИСПРАЗНИЋУ РИБЊАК ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕ СЕЗОНА...

... И НЕЋУ ДА ВИДИМ У БЛИЗИНИ ОНА ДВА МУВАЛА!

ДА ЛИ СИ ЧУО ОВО, БРАТЕ?

ТО ЈЕ УВРЕДА ЧАСТИ!

ПОЖУРИ, АЛИ НЕ ЗАБОРАВИ ДА ЈЕ ЋУЗА ОТВОРЕНА ЦЕЛЕ ГОДИНЕ!

ХА, ХА, ХА! А ШТА МИСЛИШ, ЗАШТО САМ ЈА ПОЗАЈМИО ОВАЈ АУТО?

ОВАКО БРЗ АУТО И МАЛО СРЕЋЕ, ДОНЕЋЕ МИ ПУНУ ТОРБУ РИБА!

ХИ, ХИ!

ХА, ХА! КАД МАМА ВИДИ ШТА САМ УЛОВИО! БИЋЕ РИБИЦА ЗА НЕДЕЉУ ДАНА!

ХЕЈ! ШТА ЈЕ ТО? СТАНИТЕ!

ДА ВИДИМО КОЛИКО ЈЕ ТВОЈ АУТО БРЗ!

ВИДИ, ВИДИ! ТИ, МОМЧЕ, МНОГО ЖУРИШ! ПЕТСТОТКИ КАЗНА И ЈОШ ТОЛИКО ЗА ПАРКИРАЊЕ ЧАМЦА НА ПРОМЕТНОМ МЕСТУ!

ЛОВОЧУВАР

ШТА КАЖЕШ ЗА ПОГРЕШНО ПАРКИРАЊЕ?

СЛЕДЕЋИ ПУТ ИПАК САЧЕКАЈ ПОЧЕТАК СЕЗОНЕ, ПАМЕТЊАКОВИЋУ!

САЧЕКАЋУ ЈА БОЉЕ НЕШТО ДРУГО!

ОХ, БРАТЕ! ВИДИ ОНУ ЛЕПОТУ ОД МРТВЕ ПРИРОДЕ!

ШТА БИ С ТИМ РИБАМА, КАПЕТАНЕ?

ШШШШ!

РИЛ КИРБИ: ИЗГУБЛЕНО ДЕТИЊСТВО

И НА ПУТУ ИЗ БОЛНИЦЕ, ЗАОКУПЉЕН СРЕЋНИМ ДОГАЂАЈЕМ, АЛДЕН ЈЕ ВОЗИО ИСУВИШЕ БРЗО...

...ИЗГУБИО ЈЕ КОНТРОЛУ НАД ВОЛАНОМ, СЛЕТЕО С ПУТА И ПОГИНУО... "

И ТАКО СУ ЏЕНИ И БЕБА ОСТАЛЕ САМЕ... "
ЈАДНО ДЕТЕ! САМО ШТО СЕ РОДИЛО, А ВЕЋ ЈЕ СИРОЧЕ!

АЛДЕНОВИ РОДИТЕЉИ СУ СЕ ПРЕСЕЛИЛИ У ТЕХАС И ПРИСТАЛИ СУ ДА ПРИХВАТЕ УНУКУ, АЛИ ПОД УСЛОВОМ ДА СЕ ЏЕНИ ОДРЕКНЕ ДЕТЕТА?

„И ШТА ЈЕ ДРУГО МОГЛА ДА УЧИНИ. БИЛА ЈЕ БЕЗ ДИНАРА У ЏЕПУ... "

ТО СЕ ДОГОДИЛО ПРЕ ДЕСЕТ ГОДИНА! АЛИ, ЏЕНИ НИЈЕ ЗАБОРАВИЛА МАЈКУ ВАЛЕРИЈУ И АНГАЖОВАЛА МЕ ДА ЈЕ ПРОНАЂЕМ! НАШАО САМ ЈЕ У ИНТЕРНАТУ...

МАЈКА МЕ ЈЕ ЗАМОЛИЛА ДА ЈЕ ПОВРЕМЕНО ПОСЕЋУЈЕМ И ОБАВЕШТАВАМ ЈЕ О ТОМЕ!

„БИЛО МИ ЈЕ ПРИЈАТНО У ДРУШТВУ ВАЛЕРИЈЕ И ЊЕНИХ ДРУГАРИЦА..."

АЛИ, ПОСЛЕДЊЕ ПИСМО, КОЈЕ САМ УПУТИО ЏЕНИ, ВРАТИЛО СЕ! ВАЛЕРИЈИНА МАЈКА НЕСТАЛА ЈЕ БЕЗ ТРАГА!

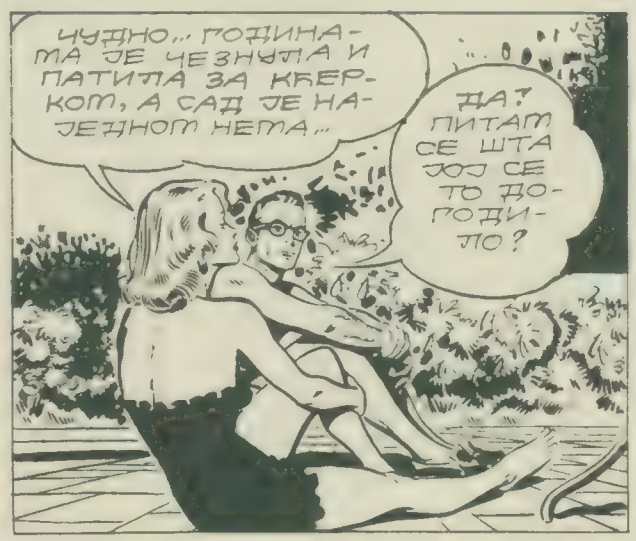
ЧУДНО... ГОДИНАМА ЈЕ ЧЕЗНУЛА И ПАТИЛА ЗА КЋЕРКОМ, А САД ЈЕ НАЈЕДНОМ НЕМА...
ДА! ПИТАМ СЕ ШТА ЈОЈ СЕ ТО ДОГОДИЛО?

ПРЕДЛАЖЕМ ДА СУТРА ЗАЈЕДНО ОБИЂЕМО МАЈКУ ВАЛЕРИЈУ! МОЖДА ЋУ НЕШТО ОТКРИТИ!
ВАЖИ!
1491/4

СУТРАДАН...
КОЛИКО ЈЕ ДАЛЕКО ХЕНДРИКСВИЛ?
ЗА САТ-ДВА, БИЋЕМО ТАМО! АЛИ, ПАЗИ...

НА ШТА ДА ПАЗИМ?

У ШКОЛИ НЕ ЗНАЈУ ДА САМ ДЕТЕКТИВ...

„МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ ТАКОЂЕ ТАМО ШКОЛУЈУ КЋЕРКУ И СВИ МИСЛЕ ДА ЊУ ПОСЕЋУЈЕМ...“

ЗНАЧИ, ТРАЖИЋЕМО ДРУГУ ДЕВОЈЧИЦУ?

НЕ, ЈЕР ВИШЕ НИЈЕ У ТОЈ ШКОЛИ? ПРАВИЋЕМО СЕ ДА НАС ЈЕ ПУТ СЛУЧАЈНО НАНЕО ТАМО?

ЕВО НАС? ХЕНДРИКСВИЛ ЈЕ ДИВАН ГРАДИЋ?

ТО ЈЕ САМО ПРВИ УТИСАК? САД ЋЕШ ВИДЕТИ?

ЗДРАВО, ПИТЕ! ШТА ИМА НОВО?

СВАШТА? АЈК ЈЕ ОСТАВИО ПОРОДИЦУ... ЖЕНА ЊЕГОВОГ БРАТА ЈЕ ОПЕТ ДОБИЛА ДЕТЕ...

ВИДИШ, ОГОВАРАЊА КОЛИКО ТИ ДУША ЖЕЛИ? ЕВО, ОНЕ ДВЕ ЖЕНЕ ОДМАХ ЋЕ РАШИРИТИ ВЕСТ ДА ЈЕ КИРБИ СТИГАО С НЕКОМ ГЛАВУШОМ?

МОРА ДА ЈЕ ТА ШКОЛА ВЕОМА ЛЕПА?

ДА, А УПРАВИТЕЉИЦА ЈЕ ИЗУЗЕТНО СИМПАТИЧНА ЖЕНА?

КАКО СТЕ, ФЕН? ХАНИ И ЈА СМО ПРОЛАЗИЛИ ОВУДА ПА СМО НАВРАТИЛИ ДА ВАС ПОЗДРАВИМО?

БАШ ЛЕПО ОД ВАС, КИРБИ?

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ЋУ ВИДЕТИ ДЕВОЈЧИЦЕ, НАРОЧИТО МАЛУ ВАЛЕРИЈУ...

ВАЛЕРИЈА СТОН? ЖАО МИ ЈЕ, ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР?

НЕ СХВАТАМ! ШТА ЈЕ С ВАЛЕРИЈОМ? ЈЕ ЛИ БОЛЕСНА?

НЕ... ДОБРО ЈЕ, АЛИ ЊЕН ДЕДА ЈЕ ЗАБРАНИО ДА ДЕВОЈЧИЦА ПРИМА ПОСЕТЕ?

ХМ! ШТА ЛИ СЕ ИЗА ТОГА КРИЈЕ?

И ЈА СЕ ПИТАМ! ПРВО ЈЕ МАЈКА НЕСТАЛА, А САД ОВО? НЕ СВИЂА МИ СЕ?

ПОССС? КИРБИ?

1481/3

РИПЕ! ЗОВЕ ТЕ НЕКА ДЕВОЈЧИЦА?
ДА, ТО ЈЕ ВАЛЕРИЈА СТОН!
ВАЛЕРИЈА, ЗАШТО ПЛАЧЕШ?
ОУ! ТАКО САМ НЕСРЕЋНА!
НИКО МЕ НЕ ПОСЕЋУЈЕ! НИКО МЕ НЕ ВОЛИ! ВОДИТЕ МЕ ОДАВДЕ!
ОБРИШИМО СУЗИЦЕ ПА МИ РЕЦИ ШТА ТЕ ТО МУЧИ!
ТАКО САМ УСАМЉЕНА! БЕТИНИ МАМА И ТАТА СТАЛНО ДОЛАЗЕ... И САЛИНИ... А МЕНЕ НИКО НЕ ПОСЕЋУЈЕ!
МИ СМО ДОШЛИ, ВАЛЕРИЈА!
ВАРАШ СЕ...
А ТАКО! ЗНАЧИ, ОНА ОПАСНИЦА МИЧЕЛ ВАМ НИЈЕ ДОЗВОЛИЛА ДА МЕ ВИДИТЕ!
РАЗГОВАРАЛИ СМО САМО СА УПРАВИТЕЉИЦОМ! КО ЈЕ ТА МИЧЕЛ?
НОВА УЧИТЕЉИЦА! СТАЛНО ЉУШКА И УХОДИ МЕ!
ВАЛЕРИЈА! ГДЕ СИ?
ЕТО, ВИДИТЕ! САКРИЈТЕ МЕ, ЕРЗО!
ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ, ЗНАШ И САМА!
ЖАО МИ ЈЕ! МОРАШ НАЗАД НА УЧЕЊЕ!
ВАШ СТЕ СТАРОМОДНИ!
ЈЕСТЕ ЛИ ВИДЕЛИ ВАЛЕРИЈУ...
ЈЕСМО!
ЕНО ЈЕ У КОЛИМА!
ЕВО МЕ! АЛИ У ТУ ШКОЛУ ВИШЕ НЕЋУ ДА СЕ ВРАТИМ!
УХ!
ХОЋЕШ, ХОЋЕШ...
ЕВО ВАМ ВАШЕ УЧЕНИЦЕ...

King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

1491/4

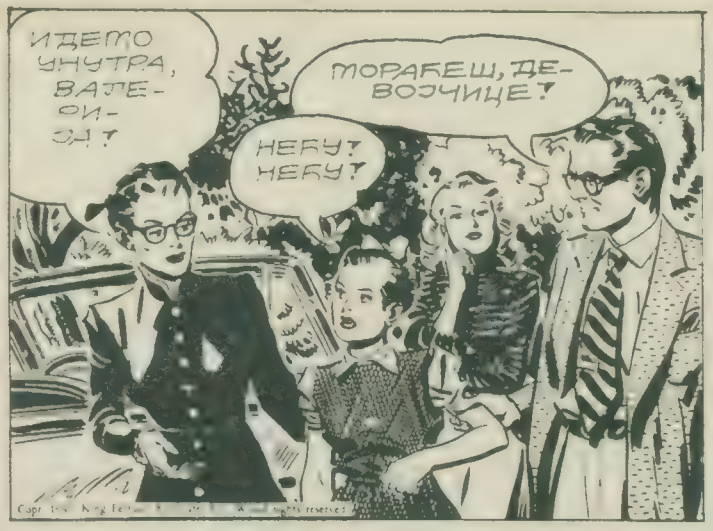
ИДЕМО УНУТРА, ВАЛЕРИЈА?
МОРАБЕШ, ДЕВОЈЧИЦЕ?
НЕБУ? НЕБУ?

...ТИ СЕ ТО ДОГАЂА? ОСТАВИТЕ ТО ДЕТЕ!

ЦО? ЦО? ТИ СИ МИ ПРИЈАТЕЉ, ЗАР НЕ?
НАРАВНО, ВАЛЕРИЈА?

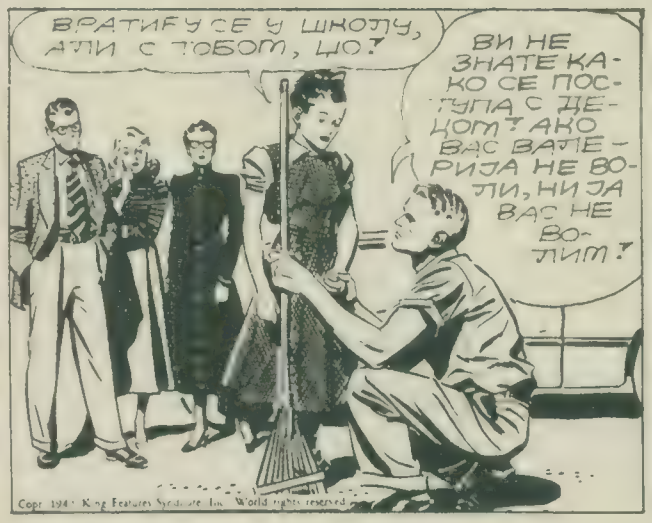
ВРАТИЋУ СЕ У ШКОЛУ, АЛИ С ТОБОМ, ЦО?
ВИ НЕ ЗНАТЕ КАКО СЕ ПОСТУПА С ДЕЦОМ? АКО ВАС ВАЛЕРИЈА НЕ ВОЛИ, НИ ЈА ВАС НЕ ВОЛИМ!

ТУЂАР МОМАК! БОЉИ БИ БИО КАО ШКОЛСКИ ПСИХОЛОГ, НЕГО БАШТОВАН!

ВАЛЕРИЈА ЈЕ ДОБРО ДЕТЕ АЛИ, УЗ СВЕ МОЈЕ НАПОРЕ, НИСАМ УСПЕЛА ДА ЗАДОБИЈЕМ ЊЕНО ПОВЕРЕЊЕ!

ДА СЕ УПОЗНАМО! ОВО ЈЕ ЏАНИ ЏОРИЈАН...
ДРАГО МИ ЈЕ! ХОЋЕТЕ ЛИ ДА ВАМ ПОКАЖЕМ ШКОЛУ?

...А ЈА САМ РИП КИРБИ!
ОХ! ДУГО САМ СЕ ЗАДРЖАЛА! МОРАМ ДА ИДЕМ!

ОВДЕ ВЛАДА ПРАВА ЗБРКА! ПРВО ТЕ ЉУБАЗНО ДОЧЕКАЈУ, А ОНДА ТЕ ХЛАДНО ОСТАВЕ! ИДЕМО, РИПЕ!

ДОБИТЕ ЗА ТРЕНУТАК, УЧИТЕЉИЦЕ МИЧЕЛ!
ОДМАХ, УПРАВИТЕЉИЦЕ!

ВИДЕЛА САМ ШТА СЕ ДОГОДИЛО! ДА ЛИ ЈЕ ВАЛЕРИЈА ТРАЖИЛА ОД КИРБИЈА ДА ЈЕ ПОВЕДЕ КУЋИ?
ЈЕСТЕ... И ДА НИЈЕ НАИШАО БАШТОВАН... ОХ, МОРАМ С ВАМА ДА РАЗГОВАРАМ...

ПОКУШАВАМ ДА ЈОЈ СЕ ПРИБЛИЖИМ, АЛИ ДЕВОЈЧИЦА ТЕ НИКАКО НЕ ВОЛИ!
И ЈА МОРАМ НЕШТО ВАМА ДА ОБЈАСНИМ!

ВАЛЕРИЈА ЈЕ СИРОЧЕ, БАБА И ДЕДА СЕ БРИНУ О ЊОЈ, АЛИ НИКАДА ЈЕ НЕ ПОСЕЋУЈУ...

ЗАХТЕВАЛИ СУ ОД МЕНЕ ДА ЈЕ НИКУД НЕ ПУШТАМ, НИТИ КО СМЕ ДА ЈОЈ ДОЛАЗИ?

ТО ЈЕ УЖАСНО! НЕ ЧУДИ МЕ ОНДА ШТО ЈЕ ТАКВА!

НЕ МОГУ ДА ЈЕ ДРЖИМ ТАКО ИЗОЛОВАНУ И МИСЛИЛА САМ ДА ТРАЖИМ ОД СТОНОВИХ ДА ЈЕ ОДВЕДУ ИЗ ШКОЛЕ?

НЕ? НЕМОЈТЕ ТО ДА УЧИНИТЕ, МОЛИМ ВАС!

ALEX RAYMOND 9-27

МОЖДА ЈЕ УЗРОК ЊЕНОГ НЕЗАДОВОЉСТВА НОВА УЧИТЕЉИЦА?

КАКО МОЖЕТЕ СЕБЕ ДА ОПТУЖУЈЕТЕ? ПА, СВА ОСТАЛА ДЕЦА ВАС ОБОЖАВАЈУ!

ВАЛЕРИЈИ САМ ПОСВЕТИЛА ПОСЕБНУ ПАЖЊУ, А ОНА МИСЛИ ДА ЈЕ УХОДИМ И ПРОГОНИМ!

ДЕЦА МОГУ БИТИ ВРЛО ОКРУТНА!

ЈА НЕМАМ МНОГО ИСКУСТВА У ОВОМ ПОСЛУ! ОВО МИ ЈЕ ПРВО МЕСТО!

БЕЗ ОБЗИРА НА ТО, ВИ СТЕ ОДЛИЧНА УЧИТЕЉИЦА!

ALEX RAYMOND 9-28

ДА ЛИ БИСТЕ МИ УЧИНИЛИ ЈЕДНУ УСЛУГУ?

КОЈУ?

ОБЕЋАЈТЕ МИ ДА НЕЋЕТЕ ПИСАТИ СТОНОВИМА ДА ОДВЕДУ УНУКУ! ДАЈТЕ МИ ЈОШ ЈЕДНУ ШАНСУ!

ALEX RAYMOND 9-28

У РЕДУ... АЛИ, ПОГЛЕДАЈТЕ! ДЕВОЈЧИЦА СЕ ИГРА, А МОРАЛА БИ ДА БУДЕ У ШКОЛИ! ОВДЕ МОРА ДА ВЛАДА РЕД!

ЕВО ЊУШКАЊА, ЦО! МОРА ДА НАС ЈЕ ОТКУЦАЛА КОД УПРАВИТЕЉИЦЕ!

ПРЕТЕРУЈЕШ! УЧИТЕЉИЦА ТИ ЧЕЛ ЈЕ ВРЛО СИМПАТИЧНА!

КРИВО МИ ЈЕ ШТО ВАМ КВАРИМ ИГРУ, АЛИ ВАЛЕРИЈА МОРА ДА УЧИ...

ЕТО, ВИДИШ!

Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

ЖАО МИ ЈЕ, ДЕВОЈЧИЦЕ...

И МЕНИ, ЦО! О ТОМЕ САМ И ХТЕЛА ДА РАЗГОВАРАМО!

ALEX RAYMOND 9-30

1191/6

ТОЖДА БЕ ВАЛЕРИЈА МОРАТИ ДА НАПУСТИ ШКОЛУ И ЗБОГ ТОГА МИ ЈЕ ПОТРЕБНА ВАША ПОМОЋ?
НЕМА ПРОБЛЕМА, УЧИТЕЉИЦЕ МИЧЕЛ?

ВАЛЕРИЈА ВАС ВОЛИ? ХОЋЕТЕ ЛИ МИ ПОМОЋИ ДА ЈЕ УЧИНИМ СРЕЋНОМ?
ВАЖИ? ДОГОВОРЕНО?

И ЦО СЕ УДРУЖИО С ОНИМ ЊУШКАЋОМ? ПОБЕГИ ЋУ ОДАВДЕ?

МРЗИМ ОВУ ШКОЛУ? А И МЕНЕ ОВДЕ НИКО НЕ ТРПИ?

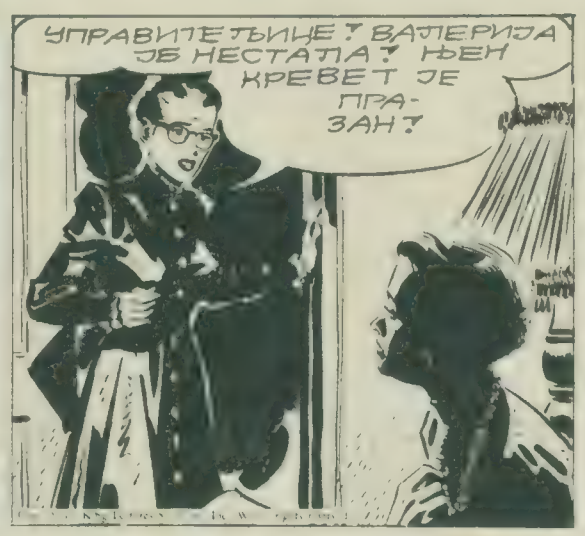
УПРАВИТЕЉИЦЕ? ВАЛЕРИЈА ЈЕ НЕСТАЛА? ЊЕН КРЕВЕТ ЈЕ ПРАЗАН?

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ШТА РАДИШ НА ПУТУ У ОВО ДОБА, МАЛА?
МАМА МИ ЈЕ ТЕШКО БОЛЕСНА? ПОВЕЗИТЕ МЕ У ГРАД?

ДА ЛИ ЈЕ НЕКО ВИДЕО ВАЛЕРИЈУ?
НЕ?
НИКО?
ЈА САМ ЧУЛА НЕКУ БУКУ...

ЦО? ЦО? ПРОБУДИТЕ СЕ?

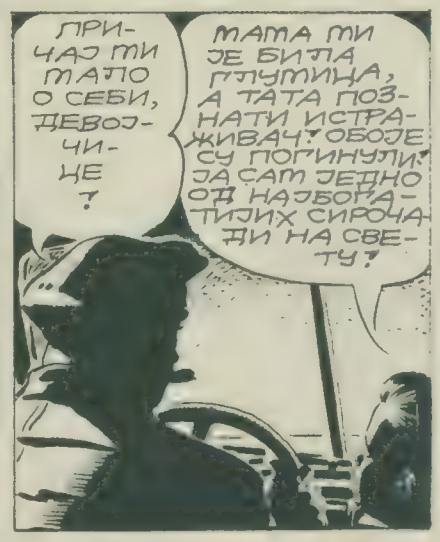
ПРИЧАЈ МИ МАЛО О СЕБИ, ДЕВОЈЧИЦЕ?
МАМА МИ ЈЕ БИЛА ГЛУМИЦА, А ТАТА ПОЗНАТИ ИСТРАЖИВАЧ. ОБОЈЕ СУ ПОГИНУЛИ. ЈА САМ ЈЕДНО ОД НАЈБОГАТИЈИХ СИРОЧАДИ НА СВЕТУ?

ПОТРАЖИ-ЊЕТО ЈЕ КОЛИТА? НИЈЕ МОГЛА ДАЛЕКО ДА ОДЕ?
ИДЕМ И ЈА?
НЕ, ПУСТИТЕ МЕНЕ?

ПИТЕ, ЈЕСИ ТИ ВИДЕО НЕКУ ОД НАШИХ УЧЕНИЦА?
ХМ... ЧИНИ ТИ СЕ ДА ЈЕ ЈЕДНА ОТИШЛА КА АУТОБУСКОЈ СТАНИЦИ?

ШТА ТО ВИДИМ?
ОХО? БАШТОВАН ЦО СА НОВОМ УЧИТЕЉИЦОМ?

ЗНАЧИ, ТВОЈА ПОРОДИЦА ЈЕ ВЕОМА БОГАТА?
ДА, ДЕДА ИМА РАФИНЕРИЈЕ И РУДНИКЕ...

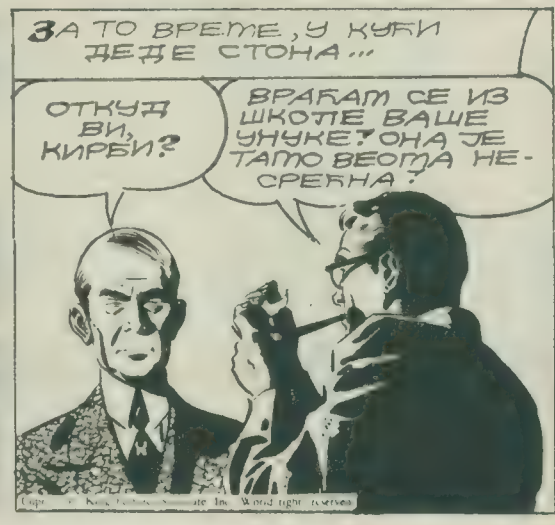
ЗА ТО ВРЕМЕ, У КУЋИ ДЕДЕ СТОНА...
ОТКУД ВИ, КИРБИ?
ВРАЋАМ СЕ ИЗ ШКОЛЕ ВАШЕ УНУКЕ? ОНА ЈЕ ТАМО ВЕОМА НЕСРЕЋНА!

ЗАШТО? И ШТА СЕ ТО УОПШТЕ ВАС ТИЧЕ?
АНГАЖОВАЛА МЕ ЈЕ ЊЕНА МАЈКА, СУПРУГА ВАШЕГ СИНА...

А ЗАШТО ЈЕ ПОТРАЖИЛА ВАШУ ПОМОЋ?
ДА БИ САЗНАЛА НЕШТО О СВОЈОЈ КЋЕРКИ?

ГДЕ СЕ ОНА САД НАЛАЗИ?
ТО БИХ И ЈА ВОЛЕО ДА ЗНАМ? ЗАТО САМ И ДОШАО ОВАМО?

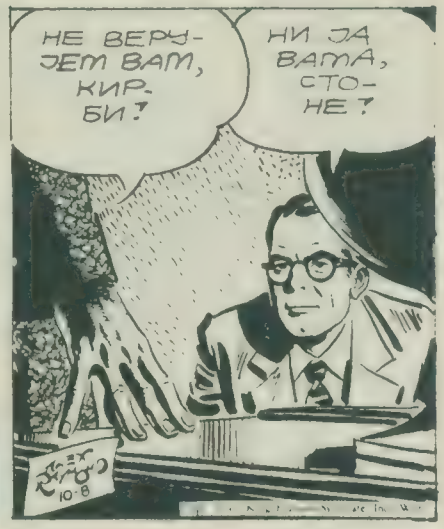
НЕ ВЕРУЈЕМ ВАМ, КИРБИ?
НИ ЈА ВАМА, СТОНЕ?

ПОЖУРИТЕ, ЦО? ПОЖУРИТЕ?
ВАМА ЈЕ ЗАИСТА ВЕОМА СТАЛО ДО ТЕ ДЕВОЈЧИЦЕ?

НАРАВНО? ВОЛИМ СВЕ УЧЕНИЦЕ, А ВАЛЕРИЈА ЈЕ ПОБЕГЛА? ТО ЈЕ МОЈА ГРЕШКА?
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

НЕМА ЈЕ НИ ОВДЕ? ШТА ДА РАДИМО?
РАСПИТАЋЕМО СЕ У РЕСТОРАНУ?
АУТОБУСКА СТАНИЦА

ДА ЛИ ЈЕ НЕКО ВИДЕО ДЕВОЈЧИЦУ ИЗ НАШЕ ШКОЛЕ?
ЊА НЕ?
НИ ЈА?

ВИДЕО САМ ЈЕ КАД ЈЕ УШЛА У НЕКИ ЦРВЕНИ КАМИОН?

ИДЕМО?
ЧЕКАЈТЕ? ТЕЛЕФОНИРАЋУ УПРАВИТЕЉИЦИ? ТОЖ ДА ТРЕБА ОБАВЕСТИТИ ПОЛИЦИЈУ?

УШЛИ СМО ВАЛЕРИЈИ У ТРАГ? ОТИШЛА ЈЕ КАМИОНОМ? ИДЕМО ЗА ЊОМ?

ЈАВИЋУ ПОЛИЦИЈИ, АЛИ И ВАЛЕРИЈИНОМ ДЕДИ?

УДВАРАШ СЕ НОВОЈ УЧИТЕЉИЦИ, ЈЕ ЛИ?
ЗАИСТА ЈЕ ЗГОДНА?
ДОСТА С ТИМ ГЛУПИМ ШАЛАМА?
TELEPHONE
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЧУЛА САМ ОНЕ ТОМКЕ У РЕСТОРАНУ...
НЕ ОБРАЋАЈТЕ ПАЖЊУ НА ЊИХ? ТАКВИ СУ КАД МАЛО ПОПИЈУ...

АЛО? ХОЋУ ДА РАЗГОВАРАМ СА ГОСПОДИНОМ СТОНОМ?

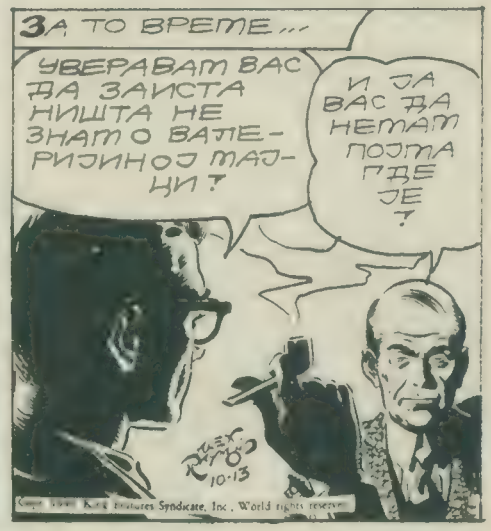
ЗА ТО ВРЕМЕ...
УВЕРАВАМ ВАС ДА ЗАИСТА НИШТА НЕ ЗНАМ О ВАЛЕРИЈИНОЈ МАЈЦИ?
И ЈА ВАС ДА НЕМАМ ПОЈМА ГДЕ ЈЕ?

БИО САМ ИЗНЕНАЂЕН КАД СУ ТИ У ШКОЛИ РЕКЛИ ДА ВАЛЕРИЈА НЕ СМЕ ДА ПРИМА ПОСЕТЕ?
ТО СЕ ВАС НЕ ТИЧЕ? САД ТЕ БРИНЕ ЊЕНА НЕСТАЛА МАЈКА?

ЗОВУ ИЗ ШКОЛЕ... ВАЛЕРИЈА ЈЕ ПОБЕГЛА?

ЗНАО САМ? ТА ЖЕНА ЈУ ЈЕ ОТЕЛА?
opr. 1949, King Features Syndicate, Inc.

КАМИОНОМ? ИДЕМ ОДМАХ ТАМО?

ОТВОРИТЕ ДОБРО ОЧИ?
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЈЕСИ ЛИ ГЛАДНА? СТАЋЕМО ОВДЕ ДА НЕШТО ПРЕЗАЛОГАЈМО?

О ВАЛЕРИЈИНОМ НЕСТАНКУ ОБАВЕШТЕНА ЈЕ И ПОЛИЦИЈА...

И КИРБИ СЕ ОДМАХ УПУТИО У ПОТРАГУ...

УЧИТЕЉИЦА МИЧЕЛ И ЏО СУ ТАКОЂЕ ТРАГАЛИ ЗА...
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

... ЦРВЕНИМ КАМИОНОМ...
ЕВО! ОВДЕ ЋЕМО СЕ МАЛО ОКРЕПИТИ!

МОРА ДА ТЕ БАБА И ДЕДА ВЕОМА ВОЉЕ?
НАРАВНО! НЕМА ТОГ НОВЦА КОЈИ ЗА МЕНЕ НЕ БИ ДАЛИ?

ЗАИСТА? ХОЋЕШ ЛИ ЈОШ ЈЕДАН СЕНДВИЧ?
НЕ, ХВАЛА! ИДЕМО?

НЕ ЈОШ? И НИКУД НЕ МРДАМ БЕЗ МЕНЕ?
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ПУСТИТЕ МЕ! ОДЛАЗИМ ПРВИМ АУТОБУСОМ!
ШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА?
ЋУТИ! ОСТАЈЕШ СА МНОМ!

АХ, ТА ДЕЦА! ЕВО ТИ ПАРЕ! МОРАМ ДА ЈЕ ВРАТИМ РОДИТЕЉИМА!
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ОХ? ДЕТЕ? ОТКУД ИЗЛЕТЕ?
ДА... ЧИКА КИРБИ? ПОМОЗИТЕ МИ!

ВАЛЕРИЈА? ДОБРО СИ?
МАЛА, ВРАТИ СЕ?

ДЕВОЈЧИЦА ЈЕ СА МНОМ...
КО ЈЕ ОВАЈ ЧОВЕК, ВАЛЕРИЈА?
ПОВЕЗАО МЕ ЈЕ, АЛИ МИ СЕ ЧИНИ ДА ЈЕ ХТЕО ДА МЕ КИДНАПУЈЕ?

ЈЕСИ ЛИ ЈОЈ ПРЕТИО?
ПА ШТА АКО ЈЕСАМ?

УДАРИТЕ ГА? УДАРИТЕ?

ЦО, СТАНИТЕ! ЕНО ЦРВЕНОГ КАМИОНА!

ТАМО ЈЕ И ВАЛЕРИЈА! КАКВА ЈЕ ОНО ТУЧА?

БРАВО, ЧИКА РИПЕ! СИТНИ СТЕ?
ОВО ЋЕТЕ НАУЧИТИ ПАМЕТИ!

ВАЛЕРИЈА! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТВОЈ ДРУГ ЦО ДОШАО У ПРАВОМ ТРЕНУТКУ!
УТЕО ЈЕ ДА ОТМЕ ДЕВОЈЧИЦУ!

ОХ, УЧИТЕЉИЦЕ... ЧИКА РИП И ЦО НЕБИ ТРЕБАЛО ДА СЕ ТУКУ?

ПРЕСТАНИТЕ! САСЛУШАЈТЕ МЕ!

ПАЗИТЕ! ВОЗАЧ КАМИОНА ИМА НОЖ!

ОСТАВИ ТО!

ЧИКА РИПЕ! ВОЗАЧ ИМА НОЖ! ХТЕО ЈЕ ДА ВАС НАПАДНЕ И УЧИТЕЉИЦА ГА ЈЕ СПРЕЧИЛА!

УСПОРИ! ЕНО НЕКОГ ЦРВЕНОГ КАМИОНА!
КАКВА ЈЕ ОНО ГУЖВА ТАМО?

ТО ЈЕ ДЕВОЈЧИЦА КОЈУ ТРАЖИМО! ПОВЕШЋЕМО И ОСТАЛЕ ДОК НЕ РАЗЈАСНИМО ОВАЈ СЛУЧАЈ!
12
Copr 1949 King Features Syndicate Inc World rights reserved

ЈА ЋУ ВАМ СВЕ ОБЈАСНИТИ! ПОБЕГЛА САМ ИЗ ШКОЛЕ И ЗАУСТАВИЛА КАМИОН! ВОЗАЧ ЈЕ ХТЕО ДА МЕ ОТМЕ! НАИШАО ЈЕ ЧИКА РИП И...

НИЈЕ ТАКО! ХТЕО САМ САМО ДА ПОМОГНЕМ ДЕВОЈЧИЦИ!

ДОБРО СИ ТО ИЗВЕО, ЧО?
ИЗВИНИТЕ ШТО САМ ВАС УДАРИО?

ЖАО МИ ЈЕ ШТО САМ ПОБЕГЛА ИЗ ШКОЛЕ? ВРАТИЋУ СЕ И ОБЕЋАВАМ ВАМ ДА ЋУ СЕ ПОПРАВИТИ?
ДОБРО... А МЕНИ ЈЕ ЖАО ШТО САМ СЛОМИЛА НАОЧАРИ?

НЕ ТРЕБА ДА ЖАЛИТЕ? ТАКО СТЕ ЛЕПИ БЕЗ ЊИХ...
10-29

СТОНЕ? ИМАМ ДОБРЕ ВЕСТИ? НАШЛИ СМО ВАЛЕРИЈУ?

ОДЛИЧНО! А САД ДОБИТЕ КОД МЕНЕ? ПОТРЕБНИ СТЕ МИ?
10-31

ТА ШКОЛА ТИ СЕ УОПШТЕ НЕ ДОПАДА? ИСПИСАЋУ ВАЛЕРИЈУ?

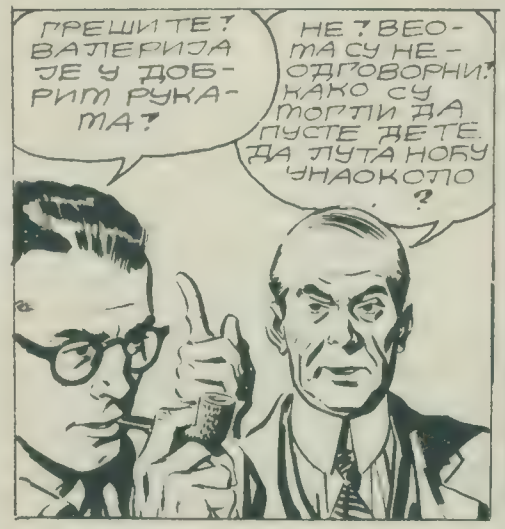
ГРЕШИТЕ? ВАЛЕРИЈА ЈЕ У ДОБРИМ РУКАМА?
НЕ? ВЕОМА СУ НЕОДГОВОРНИ! КАКО СУ МОГЛИ ДА ПУСТЕ ДЕТЕ ДА ЛУТА НОЋУ УНАОКОЛО?

ВИ СТЕ КРИВАЦ, А НЕ ШКОЛА! ВАЛЕРИЈА ЈЕ УСАМЉЕНА, ЛИШЕНА РОДИТЕЉСКЕ ЉУБАВИ... НИКО ЈЕ НЕ ПОСЕЋУЈЕ...
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

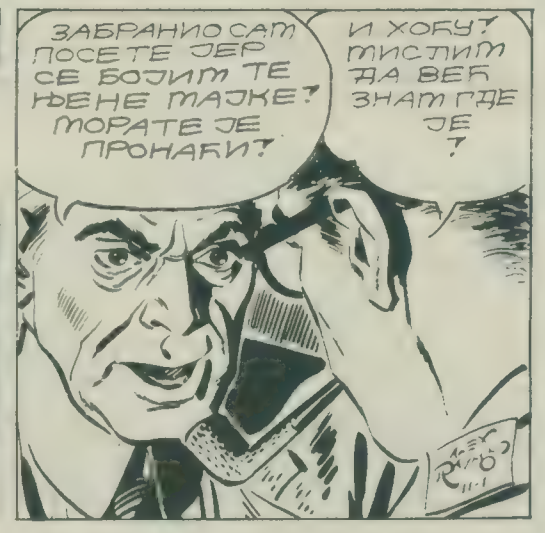
ЗАБРАНИО САМ ПОСЕТЕ ЈЕР СЕ БОЈИМ ТЕ ЊЕНЕ МАЈКЕ? МОРАТЕ ЈЕ ПРОНАЋИ?
И ХОЋУ? МИСЛИМ ДА ВЕЋ ЗНАМ ГДЕ ЈЕ?
11-1

ИЗВИНИТЕ...
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СИ СВЕСНА ШТА СИ УЧИНИЛА И ШТО ЗНАШ ДА СМО СВИ МИ, КОЈИ ТЕ ВОЛИМО, БРИНУЛИ ЗА ТЕБЕ?
Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

А ЗАР ВИ НИКАДА НИСТЕ ПОЖЕЛЕЛИ ДА ПОБЕГНЕТЕ?
ЈА НЕ... АЛИ, МНОГИМА СЕ ТО ДОГАЂА, ЧАК И КАД ОДРАСТУ?

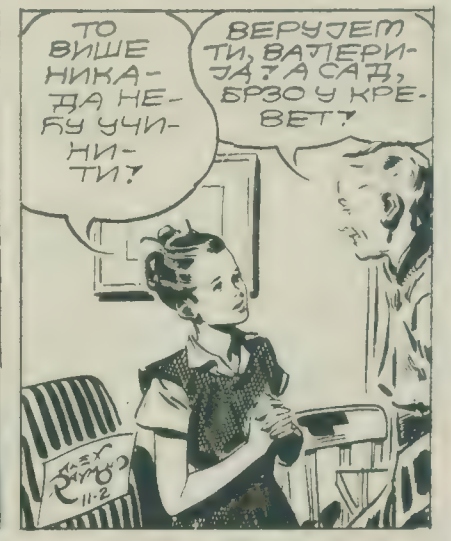
ТО ВИШЕ НИКАДА НЕЋУ УЧИНИТИ?
ВЕРУЈЕМ ТИ, ВАЛЕРИЈА? А САД, БРЗО У КРЕВЕТ?
11-2

1491/13

СВЕ СЕ ДОБРО ЗАВРШИЛО, А ТАКО СТО СЕ ЗАБРИНУЛИ...
И ЈА САМ СЕ УПЛАШИЛА? НИКАД ВИШЕ НЕЋУ ПОБЕЋИ, АЛИ МОРАМ ДА КАЖЕМ ДА ЈЕ БИЛО УЗБУДЉИВО, К'О НА ФИЛМУ?

ЗАСПАЛА ЈЕ? МОЛИМ ВАС ЏО, ОТПРАТИТЕ МЕ КУЋИ? ВЕОМА САМ УМОРНА?
САД ЈЕ СВЕ У РЕДУ? ОПУСТИТЕ СЕ?

ОХО? ПРАТИ УЧИТЕЉИЦУ КУЋИ И ТО У ЗОРУ?

ЗАШТО САД ПЛАЧЕТЕ? НЕМАТЕ ВИШЕ ЗБОГ ЧЕГА ДА БРИНЕТЕ?
РАСТУЖИЛО МЕ ЈЕ НЕШТО ШТО ЈЕ ВАЛЕРИЈА КАЗАЛА?

КАДА САМ РАЗБИЛА НАОЧАРИ, РЕКЛА МИ ЈЕ ДА САМ ЛЕПА БЕЗ ЊИХ...
ТО ЈЕ ТАЧНО...

НЕ, ЏО... МОЛИМ ВАС ...

ЗАИСТА СТЕ ЛЕПИ И ЉУПКИ ДА ЈА...
МОРАМ ДА ИДЕМ? ЛАКУ НОЋ?

ЉУТИТЕ СЕ?
НЕ? ОД СУТРА САМ ОПЕТ УЧИТЕЉИЦА МИЧЕЛ СА НАОЧАРИТА И СВИМ ОСТАЛИМ?

А ЈА ЋУ ОПЕТ БИТИ ЏО, БАШТОВАН?

РАЗНОСАЧ МЛЕКА ОДМАХ ЈЕ ИСПРИЧАО ШТА ЈЕ ВИДЕО, И ОГОВАРАЊА СУ ПОЧЕЛА...
„ОН"
„ОНА"
„ПОЉУБАЦ"
„БАШТОВАН ЏО"
„УЧИТЕЉИЦА МИЧЕЛ"

ВИШЕ НЕ МОЖЕТЕ СТАНОВАТИ У ТОМ ПАНСИОНУ? ОДМАХ СЕ ИСЕЛИТЕ!
ЗАШТО? ШТА САМ УЧИНИЛА?

НЕ ДОЗВОЉАВАМ ЉУБАКАЊЕ ПРЕД МОЈИМ ВРАТИМА!

УЖАСНО! СПАКОВАЋУ СЕ ОДМАХ И ОДЛАЗИМ!

УПРАВИТЕЉИЋЕ, ИЗБАЧЕНА САМ ИЗ ПАНСИОНА! МОРАЋУ ДА ДАМ ОТКАЗ И НАПУСТИМ ГРАД!

ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ПРВО ТИ РЕЋИТЕ ШТА СЕ ДОГОДИЛО!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ГРАДСКОЈ КРЧМИ...

ЕВО НАШЕГ ЗАВОДНИКА!

БАШ ЈЕ ПРАВИ ТИП ЗА УЧИТЕЉИЋЕ!

ЈЕСАМ ЛИ ТЕ ДОБРО ЧУО, ЛИПИ?

ЈЕСИ! ПА ШТА?

ЕВО ТИ!

ЦО ЈЕ ИЗАЗВАО ТУЧУ!

ИДИ ПОЗОВИ ПОЛИЦИЈУ!

СТИРИ СЕ, ЦО! ПРЕТЕРАО СИ!

МОРАТЕ ГА УХАПСИТИ! ПОДНЕЋУ ОПТУЖБУ!

...И ТАКО ТЕ ЈЕ ОКО ЧЕТИРИ УЈУТРО ЦО ОДВЕО КУЋИ! ТО ЈЕ СВЕ!

НЕЋУ ДОЗВОЛИТИ ДА ПОСТАНЕТЕ ЖРТВА ЗЛОНАМЕРНОГ ОГОВАРАЊА! ОСТАЈЕТЕ ОВДЕ, УЧИТЕЉИЋЕ МИЧЕЛ!

ИЗВИНИТЕ ЗА ТРЕНУТАК! ЦО ВАМ ПОРУЧУЈЕ ДА НЕ МОЖЕ ДОЋИ НА ПОСАО! У ЗАТВОРУ ЈЕ!

ЗАШТО?

ПОТУКАО СЕ У КРЧМИ ЈЕР ГА ЈЕ ЛИПИ ЗАДИРКИВАО ЗБОГ НОВЕ УЧИТЕЉИЦЕ!

1491/15

ЛИПИ ГА ЈЕ ТУЖИО? СУБЕЊЕ ЈЕ ВЕЧЕРАС У ОСАМ?

У РЕДУ? ДОЂИ ЋЕТО И ТИ?

УЖАСНО? ЗА СВЕ САМ ЈА КРИВА?

ГЛУПОСТИ? АКО ЈЕ НЕКО КРИВ, ОНДА ЈЕ ТО...

...ВАЛЕРИЈА?

И ТЕ ВЕЧЕРИ...

СУДНИЦА

ОПТУЖЕНИ ЦО ГОДИ ЗБОГ ИЗАЗИВАЊА ТУЧЕ...

ТУЖИТЕЉ: ЛИПИ ВИЛИЈЕМС...

У СУДНИЦИ СЕ СКУПИЛО МНОШТВО РАДОЗНАЛАЦА...

МОЛИМ, ТИШИНА!

ЈЕСТЕ ЛИ БИЛИ ПРИСУТНИ КАД ЈЕ ДОШЛО ДО ИЗВРЕДА?

ЈЕСАМ? ВИДЕО САМ КАД ЈЕ ЦО ПРИШАО ЛИПИЈУ И УДАРИО ГА?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ПОЖУРИТЕ? МОРАМО ПОТОКИ ЦОУ?

УЧИНИЋУ СВЕ ШТО МОГУ ДА СТАНЕМ НА ПУТ ТИМ ГРОЗНИМ ОГОВАРАЊИМА?

УПРАВИТЕЉИЦА КАЖЕ ДА САМ ЈА КРИВАК? ШТА ДА УРАДИМ?

А ЗАШТО ЈЕ ТО ЦО УЧИНИО?

ПА... ЗБОГ НЕКЕ ОПАСКЕ...

ЕВО УЧИТЕЉИЦЕ?

НЕ МОГУ ВИШЕ ОВО ДА СЛУШАМ?

СМИРИТЕ СЕ? ЈА ЋУ ГОВОРИТИ, АЛИ КАД ЗА ТО ДОЂЕ ВРЕМЕ?

РЕЦИТЕ СЛОБОДНО! КАКВА ЈЕ ТО ОПАСКА БИЛА?

НИСАМ ДОБРО ЧУО! НАЈБОЉЕ ДА ПИТАТЕ ЦОА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ШКОЛИ...

ВАЛЕРИЈА! КУДА? НЕ БЕЖИШ, ВАЉДА, ОПЕТ?

ОХ, ЧИКА РИПЕ! ДОГОДИЛО СЕ НЕШТО СТРАШНО!

Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЦО ЈЕ УХАПШЕН ЈЕР СЕ ТУКАО ЗБОГ УЧИТЕЉИЦЕ МИЧЕЛ! САДА ТУ СУДЕ, А УПРАВИТЕЉИЦА МИСЛИ ДА САМ ЈА ЗА СВЕ КРИВА!

ИДЕМО ОНДА У СУДНИЦУ, ВАЛЕРИЈА!

ПОЗОВИТЕ ОПТУЖЕНОГ!

Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ШТА ВАМ ЈЕ ЛИПИ ДОБАЦИО?

НЕЋУ ВАМ ТО РЕЋИ НИ ПО ЦЕНУ ЗАТВОРА!

МОГУ ЛИ ЈА НЕШТО ДА КАЖЕМ, СУДИЈО?

КО СТЕ ВИ? КАКО СЕ УСУЂУЈЕТЕ ДА ПРЕКИДАТЕ СУЂЕЊЕ!

ЈА САМ УПРАВИТЕЉ ШКОЛЕ!

АКО НИСТЕ БИЛИ У КРЧМИ, НЕ МОЖЕТЕ НИ СВЕДОЧИТИ! СЕДИТЕ!

Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ДОБРО ЈОЈ ЈЕ ОДБРУСИО!

ОДБРУСИЋЕ ОН И ЦОУ, ПА ЋЕ ГА СТРГАТИ ИЗА РЕШЕТАКА!

ДА НИСАМ СВЕ ОНО ЗАБРЉАЛА, ЦО НЕБИ ПРАТИО УЧИТЕЉИЦУ И НЕ БИ БИЛО ОГОВАРАЊА! ВАЉДА ЋЕ МЕ СУДИЈА СХВАТИТИ КАД МУ ТО БУДЕМ РЕКЛА!

И ЈА СЕ НАДАМ!

ЗАШТО НЕЋЕТЕ ДА КАЖЕТЕ СУДУ ШТА ВАМ ЈЕ ТУЖИТЕЉ ДОБАЦИО?

ЗАТО ШТО ЈЕ У ТО УМЕШАНА ЈЕДНА ДАМА!

Copr. 1949, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

А КО ЈЕ ТА ДАМА?

ЈА, СУДИЈО!

1491/17

А КО СТЕ ВИ?
УЧИТЕЉИЦА МИЧЕЛ! ДОЗВОЛИТЕ ДА ВАМ ОБЈАСНИМ...

ОНА НИЈЕ ПРИСУСТВОВАЛА ТУЧИ, НЕ МОЖЕ ДА СВЕДОЧИ...

ДОСТА! СЕДИТЕ! НЕЋУ ВИШЕ ДОЗВОЛИТИ ДА СЕ СУЂЕЊЕ ПРЕКИДА НА ОВАКАВ НАЧИН!

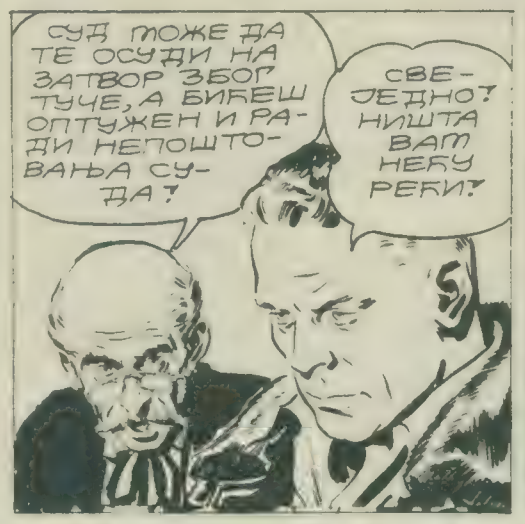
СУД МОЖЕ ДА ТЕ ОСУДИ НА ЗАТВОР ЗБОГ ТУЧЕ, А БИЋЕШ ОПТУЖЕН И РАДИ НЕПОШТОВАЊА СУДА!
СВЕЈЕДНО! НИШТА ВАМ НЕЋУ РЕЋИ!

НИКО НЕ МОЖЕ УНУТРА!
ЕВО МОЈИХ ИСПРАВА!

У РЕДУ, КИРБИ, АЛИ ДЕВОЈЧИЦА НЕ МОЖЕ!
ДЕВОЈЧИЦА ЈЕ СВЕ ОВО И ЗАПЕТЉАЛА!

ЗБОГ НАРУШАВАЊА ЈАВНОГ РЕДА И...

СТАНИ! ДРЖИТЕ ЈЕ!

ОПЕТ? НЕЋЕШ ТИ ВАЉДА И ТИ РЕЋИ ДА СИ УПУЋЕНА У ОВАЈ СЛУЧАЈ?
И ЈЕСАМ! СВЕ СЕ И ДОГОДИЛО МОЈОМ КРИВИЦОМ!

НИСИ, ВАЉДА, ТИ ТА ДАМА КОЈУ ЋО ШТИТИ?
ЗАШТО ТИ НЕ ДОЗВОЛИТЕ ДА ВАМ ИСПРИЧАМ СВЕ ШТО ЗНАМ?

НЕЋЕТЕ, ВАЉДА, МЕШАТИ ДЕТЕ У ОВУ ГЛУПОСТ! НЕКО ТО МОРА ДА СПРЕЧИ!

СМИРИТЕ СЕ... ЈА МНОГО ВИШЕ ЗНАМ О ОВОМЕ, НЕГО ШТО ТО ПРЕДПОСТАВЉАТЕ! ПУСТИТЕ ВАЛЕРИЈУ ДА КАЖЕ ШТА ИМА...

1491/18

КАКО СЕ ЗОВЕШ ?
ВАЛЕРИЈА СТОН? БИЛА САМ ВЕОМА ТУЖНА И УСАМЉЕНА, ПА САМ ОДЛУЧИЛА ДА ПОБЕГНЕМ ИЗ ИНТЕРНАТА...

ПОЛАКО! ЗНАШ ЛИ РАЗЛИКУ ИЗМЕЂУ ДОБРА И ЗЛА ИЗМЕЂУ ИСТИНЕ И ЛАЖИ?
НАРАВНО, ТО САМ, НА ЖАЛОСТ, ДАВНО СХВАТИЛА!

АКО ЈЕ ТАКО, ОНДА ЈЕ СЛЕДЕЋИ СВЕДОК ВАЛЕРИЈА СТОН!

ЗНАЧИ, ТВРДИШ ДА ЈЕ ЦО ОТРАТИО УЧИТЕЉИЦУ И ДА СУ ПОЧЕЛА ОГОВАРАЊА...
ДА, И АКО ОСЛОБОДИТЕ ЦОА, ЈА ЋУ СНОСИТИ ТРОШКОВЕ ЛИПИЈЕВОГ ЛЕЧЕЊА!

И ЈОШ НЕШТО?
ХАЈДЕ, ДА ЧУЈЕМ...

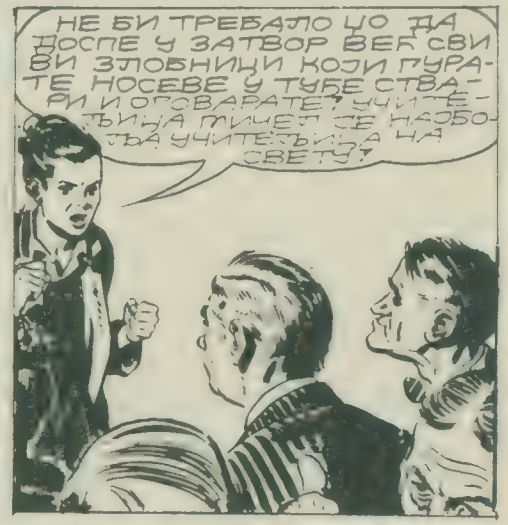
НЕ БИ ТРЕБАЛО ЦО ДА ДОСПЕ У ЗАТВОР ВЕЋ СВИ ВИ ЗЛОБНИЦИ КОЈИ ГУРАТЕ НОСЕВЕ У ТУЂЕ СТВАРИ И ОГОВАРАТЕ! УЧИТЕЉИЋА ТИЋЕЋ ЈЕ НАЈБОЉА УЧИТЕЉИЦА НА СВЕТУ!

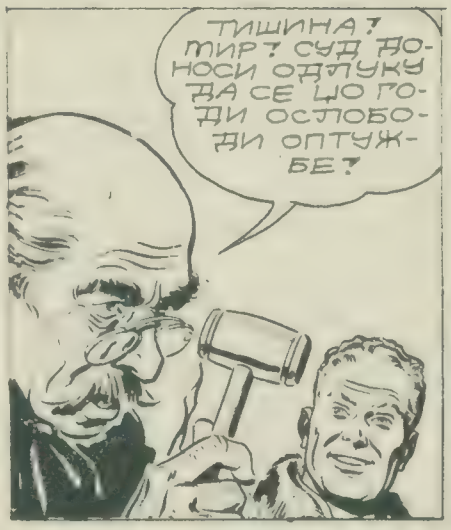
ТИШИНА! МИР! СУД ДОНОСИ ОДЛУКУ ДА СЕ ЦО ГОДИ ОСЛОБОДИ ОПТУЖБЕ!

СУДИЈА ЈЕ СИЛА, ЗАР НЕ, ЦО?
ПРАВИ СИ ДРУГАР, ВАЛЕРИЈА!

ДЕЧЈА ПОСТА...

У ИМЕ ГРАЂАНА ЖЕЛИМ ДА ВАМ КАЖЕМ ДА ЦЕНИМО ВАС И ВАШУ ШКОЛУ КАО И СВЕ УЧИТЕЉЕ!
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ТО ЧУЈЕМ!

ЧЕМУ СУЗЕ? ТРЕБАЛО БИ ДА БУДЕТЕ СРЕЋНИ!
ТО ЈЕ ЗБОГ ОНОГА ШТО ЈЕ ВАЛЕРИЈА РЕКЛА О МЕНИ...
19

ПОТПУНО МИ ЈЕ ЈАСНО ЗАШТО СЕ ТАКО ОСЕЋАТЕ! ИДЕМО САД НАЗАД У ШКОЛУ!

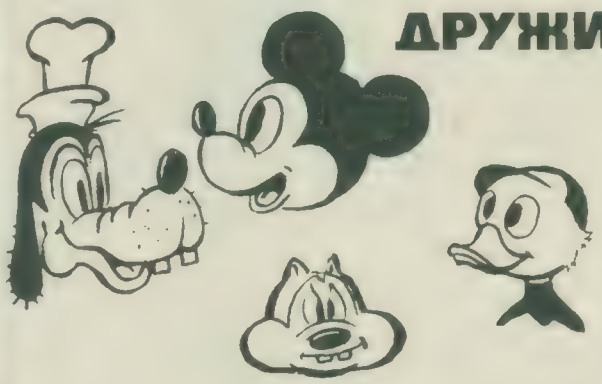

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волта Дизнија

ЧИТАЈТЕ Микијев ЗАБАВНИК

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **артур, несташни дух**

ГОГАЈ
By BUD SAGENDORF

НЕ ЖЕЛИМ ДА ПОРАСТЕМ!

ГДЕ ЈЕ КИКА, БАКО?
ОТИШ'О ЈЕ НА СВОЈ КАМЕН ЗА РАЗМИШЉАЊЕ!

ХА, ХА! СВАКИ ПУТ КАД ИМА НЕКИХ ПРОБЛЕМА, ОН СЕДИ НА ТОМ КАМЕНУ!

?
?
ЈАДАН ЈА!
ПРОБЛЕМИ!
КАКВА ПЕРСПЕКТИВА!
УЖАС!

ШТА ЈЕ ПРОБЛЕМ?
ТИ! СТАЛНО МИ ПОНАВЉАШ ДА ЖЕЛИШ ДА БУДЕМ КАО ТИ КАД ПОРАСТЕМ!

ЈА ЖЕЛИМ ДА БУДЕШ БОЉИ ОД МЕНЕ!

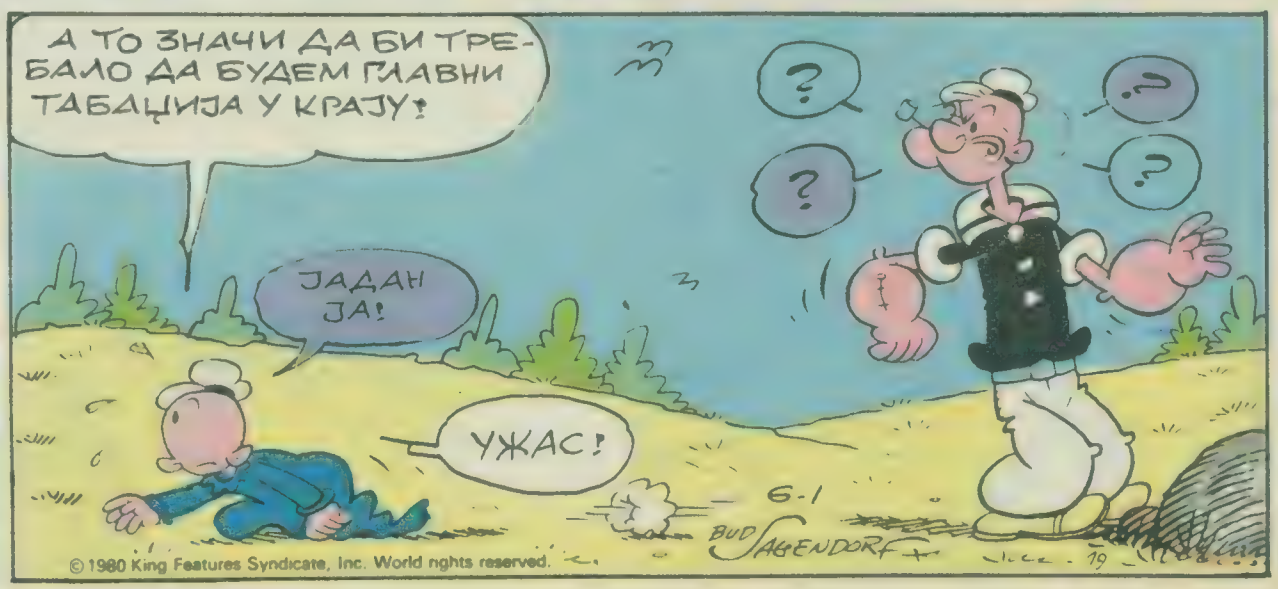
А ТО ЗНАЧИ ДА БИ ТРЕБАЛО ДА БУДЕМ ГЛАВНИ ТАБАЦИЈА У КРАЈУ!
ЈАДАН ЈА!
УЖАС!
?
?
?
?
6-1
BUD SAGENDORF
© 1980 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

БОСОНОГА НА НЕБУ

МОРАМ ДА ЛЕТИМ

АМЕЛИЈА ЕРХАРТ И ЕЈМИ ЏОНСОН НИСУ ЈЕДИНА ЖЕНСКА ИМЕНА У ИСТОРИЈИ ВАЗДУХОПЛОВСТВА. БРИТАНКА ШИЛА СКОТ, И САМА ПИЛОТ РЕКОРДЕР, СПРЕМА СЕ ДА ИЗВУЧЕ ОСТАЛЕ ИЗ ЗАБОРАВА.

Године 1972. авион типа **пајпер ацтек** од миља назван **Митра** закачила је и тешко оштетила једна друга летелица. Нико није настрадао али је ова незгода значила крај каријере британског пилота Шиле Скот која је поставила равно 100 светских рекорда — између осталог, најдужим самосталним летом у историји, летом од 34 хиљаде миља око 54.500 км у једномоторном авиону **пајпер команч**.

Шила Скот већ неколико година није начинила ниједан озбиљан авијатичарски покушај али још има високо мишљење о висинама и великодушно шири знање стечено за последњих 18 пустоловних година.

Први пут се винула у ваздух 1959. године. Учинила је то готово случајно — тек ради пробе.

— Није ми било ни на крај памети да се бавим летењем. Али, после тог првог подвига женски понос није ми даво мира.

Страст је узела маха и Шила Скот је убрзо заборавила свој дотадашњи позив глумице који јој је доносио само споредне улоге у провинцијским позоришта, на телевизији и тек понекад на лондонском Вест Енду. Добила је летачку дозволу и ускоро потом, прва међу британским авијатичарима, извела самосталан лет око света. Сада припрема књигу о пионирима ваздухопловства — углавном о женама пошто се, како каже, о мушкарцима већ све зна.

УДРУЖЕЊЕ 99

Шила Скот пуна је дивљења према чувеној пионирки авијације **Американки Амелији Ерхарт.** Амелија је била прва председница Међународног удружења жена-пилота основаног 1929. године и дала је организацији надимак „Удружење 99", пошто је првом састанку присуствовало тачно 99 жена. Оно се још тако зове мада има 5 хиљада чланица широм света. Шила Скот основала је 1964. године британски огранак и постала његов први председник.

Амелија Ерхарт била је велика феминисткиња, интересовала се за медицинска истраживања , писала је књиге и — лоше песме. Године 1939. нестала је са својим двомоторним **локидом** над Јужним Пацификом после савладане две трећине лета око Земље.

Шили Скот није циљ да умањи значај **Амелије Ерхарт** и њене британске духовне сестре **Ејми Џонсон** која се 1941. године удавила у ушћу Темзе приликом спуштања падобраном. Она би само хтела да извуче из анонимности друге жене чији су подвизи остали незапажени.

По њеном мишљењу, Амелија Ерхарт и Ејми Џонсон сувише су лако постигле славу у поређењу с оним што се за њу данас тражи. Било је то доба спектакуларне авијације — доба кожних шлемова, заштитних наочара, првих једнокрилаца и љубазних милионера спремних да финансирају подухвате.

Две јунакиње као да су приређивале јавности довољно узбуђења — многе друге жене остале су у њиховој сенци. На пример, **Британка леди Хит** која је 1928. године пролетела растојање од Кептауна до Лондона и **Мери Бејли** која је исте године превалила пут од Лондона до Кептауна, а следеће натраг.

Леди Хит пребацивало се као жени због сувише слободног начина живота. Такав је био ондашњи укус. Данас би њена одважност и самосталност изазвале само дивљење и можда је управо зато прави час да се о њој проговори.

Прва жена којој је издата летачка дозвола била је Францускиња баронница де Ларош која се за „папир" квалификовала тек 8. марта 1910, мада је већ претходне године самостално летела. Било је потребно време да се врата дотад искључиво мушког клуба отворе „слабијем" полу.

У Британији је овакву дозволу прва добила **Хилда Хјулет** после испита код Краљевског аероклуба 1911. године. Да би се овај испит положио, требало је обавити три засебна кружна лета од по три (око 4,8 км) миља.

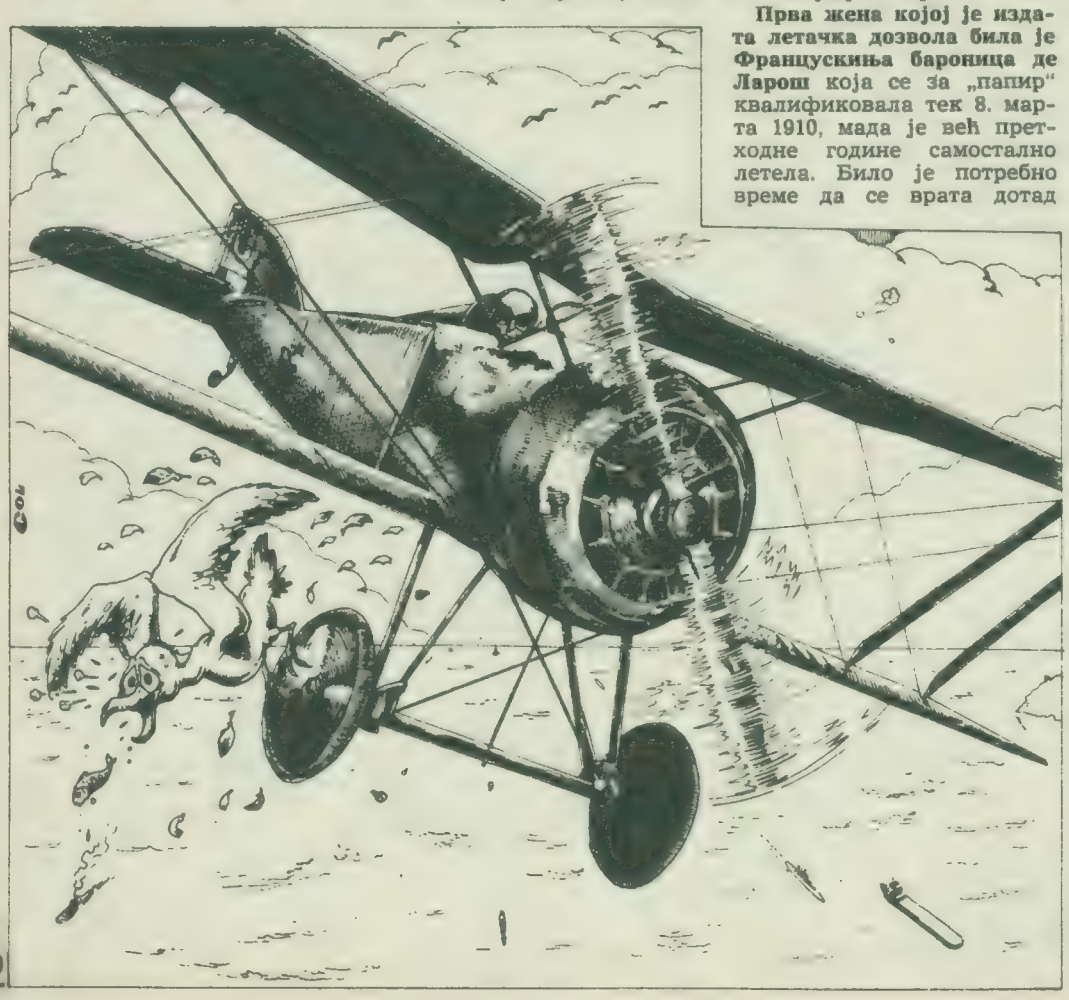

И ЈА САМ ЛЕГЕНДА!

Данас за жене нема много препрека у свету ваздухопловства. Жене пилотирају путничким, транспортним, болничким и чартер-авионима и хеликоптерима спасилачких служби. Жена-пилота има понегде и у војном ваздухопловству.

Шила Скот сматра да би Амелија Ерхарт сада далеко теже направила каријеру какву је оставила за собом пре четрдесет година када је нестала над Јужним Пацификом.

— Данас треба бити упућен у силне компликације ваздушног саобраћаја Спорт је постао тежи и скупљи. Обука је исцрпљујућа, за лет око света ваља извадити сијасет дозвола и водити рачуна о шуми саобраћајних прописа. Пилот малог авиона који зађе у нечији ваздушни коридор може да изазове ужасну збрку. Има и политичких проблема: неке земље не допуштају слетање, у другима је оно обавезно.

Шила Скот више нема новца за живот на висини. Само уредно обнавља летачку дозволу и налази утеху у томе што, ако не она, неко негде ипак још лети у три њена бивша авиона: дотераном **тајгер моту, пајпер команчу** и оправљеној Митри.

Бивша рекордерка сада се задовољава предавањима у школама, на универзитетима и клубовима. Занимљив је говорник и наступа с лакоћом коју је „испекла" заједно с глумачким занатом.

— Вероватно бих сада била боља глумица — каже она. — Пре сам се сувише проводила! Уосталом, и као пилот често сам осећала узбуђење равно глумачком. Увек би претходио напоран рад, а потом тренуци узлетања и слетања били су као премијера: свечани и пуни стрепње.

Шила Скот написала је 1973. године аутобиографију под насловом „На врху света". Годину дана касније, Американци су је објавили под изменењеним насловом „Босонога на небу". Њена најновија намера да „васкрсне" своје непознате сестре из Удружења 99 вероватно ће уродити још једном узбудљивом књигом:

— Можда звучи важно ако кажем да ми је то дужност, али нека од нас жена-пилота мора поштено да забележи чињенице. Не претварам се да сам скромна; у протеклих осамнаест година одлично сам се забављала и свашта научила. Ред је да то поделим с другима.

Да Шила Скот не пати од лажне скромности сведочи и натпис на боку једномоторца **пајпер команч** којим је обавила рекордни лет око света. Натпис гласи: „И ја сам легенда".

П. С.

НАЈВЕЋИ УСПЕСИ

Британска шила Скот поставила је 100 светских рекорда у ваздухопловству укључујући лет од Лондона до Кептауна и натраг, лет преко Северног Атлантика у оба правца, лет преко Јужног Атлантика, лет од Бразила до Западне Африке и три самостална лета око света. Победила је у многим аеротркама и освојила награду као најбољи пилот лаког авиона у женској категорији. Ево неких значајних година:

1959. — Први лет.

1964. — Основала британски огранак Удружења 99.

1966. — Сребрно одликовање за заслуге од Британског савеза пилота и навигатора; италијанска награда „Изабела д'Есте".

1967. — Сребрна медаља Краљевског аероклуба (Британија); амерички трофеј „Хармон".

1968. — Трофеј „Британија"; прва књига „Морам да летим".

1969. — Мај: награда за најбољу жену-пилота лаког авиона у трансатлантској аеротрци Лондон-Њујорк; **децембар:** Фордова награда у трци од Лондона до Сиднеја.

1971. — Прва летела око света у лаком авиону преко Северног пола.

1972. — Златна медаља Краљевског аероклуба.

1973. — Аутобиографија „На врху света".

1974. — Америчко издање аутобиографије под насловом „Босонога на небу".

ЧАР ПАНТЉИКЕ

ДОТАКНИТЕ ИХ

Сујета је, рекао је шкотски филозоф Карлајл, наше незајажљиво шесто чуло. Ова изрека важи и за жене и за мушкарце.

Украсне пантљике нису, као што се обично верује, биле искључиво женска лудост. Историја одевања пуна је примера који сведоче да су, у жељи да улепшају и обогате своју одећу, шешире и фризуре, чарима трака и трачица свих боја и величина подлегали и мушкарци.

Везану на потиљку испод минијатурне пунђице носили су је, и то посред чела, још стари Грци. Европским дамама из 18. века сама трачица се, па била она и упадљиве боје, није чинила довољно украсном — пришивале су на њу драго камење и носиле је преко чела, уплетале у компликоване цветне и чипкане „аранжмане" на шеширима и капицама, правиле од ње машне и машнице којима су опшивале смеле изрезе на хаљинама не случајно назване „дотакните их" (tatez-у).

Даме су се трачицама китиле, верује се, у вечном женском настојању да заголицају машту и прикују погледе супротног пола. Теже је схватљиво како су и зашто пантљике, везане у помпезне машне назване ошет (ochette); доспеле на један од најнеобичнијих и најсмешнијих одевних предмета које је мушкарац икада на себе натакао.

Необичну моду лансирао је у Француској гроф од Салм-Нојвила, гувернер Маестрихта, а енглески помодари преузели су је око 1658. године. Како је гувернер носио и наследну титулу ранграфа (од нем. речи Rhein = Рајна и граф = гроф), то су и јакна и панталоне које је он први обукао по њему, у пофранцуженој верзији, назване рајнграв.

Грофова јакна још је и личила на јакну. За панталоне то, руку на срце, никако не би могло да се каже: споља гледано, била је то до колена дугачка сукњица, али су се под њеним богатим наборима криле праве правцате ногавице. Крајеви ногавица, низови богатих чипки, провиривали су испод руба сукње, али ни грофу ни његовим модним следбеницима то, изгледа, није било довољно: одело је красила и гомила реса, ланчића, кокарди и обавезне кокетне ошет.

Често су део одеће или тела на коме се трака носила диктирали савремени догађаји. Тако је, када је за време француске револуције гиљотина „почела да ради", европске даме ухватила права помама ношења црвених трачица око тананих вратова.

Да су се украсне пантљике током историје појављивале тамо где их човек не би очекивао, доказ су и војници разноразних армија које су се у 18. веку сударале на европском тлу. Колико су ондашњи „хероји" били склони кићењу говори и проглас који су војне власти једне земље издале 1779.

У то доба у армијама почиње да се носи униформа, па је војницима, ненавикнутим на прописано одевање, прогласом морало да се објасни шта не смеју да носе када ратују. Забрањено им је да: копче на ципелама и подвезицама украшавају драгим камењем, капе улепшавају вештачким цвећем, уз униформу носе чипкане манжетне и — поменута је и славна мала пантљика — своје перчине везују тракама и трачицама дречавих боја.

Индустријска ера и јачање буржоазије отрезнили су, што се моде тиче, „јачи пол": „нови" мушкарац морао је да путује и послује, а одело у томе није смело да му смета. Једном речју, мушка одела постају немаштовита и сива као машине.

У то исто доба жене се улепшавају и украшавају вероватно више него икада пре или касније: поред километара трака за стезање струка до жељене идеалне мере, женске хаљине и шешири просто су процветали од свила, чипки, везова и пантљичица. Можда је управо та неразумна и претерана употреба трака и трачица у женској гардероби 19 века допринела стварању уверења како су украсне пантљике искључиво женска слабост.

Мушкарци су спремно заборавили како су им изгледали дедови, али су се ипак одали: да су на трачице још осетљиви, показале су пантљике које су опасавале уздигнуте делове њихових шешира и траке којима су обрубљивали ивице јакни и фракова.

Пантљичици је припала и част да, закачена за рупицу на реверу, понесе и важна знамења, доказе о изузетним врлинама носиоца: медаље, ордење, витешка одличја. У односу на некадашње машне грофа од Салм-Нојвила, пантљика је заиста добила мање уочљиву улогу. Малу, али и даље изузетно важну.

ТРИ ПРИЧЕ

Седели смо у великој топлој колиби десетак километара од Лазарополља. Био је фебруар, напољу ледена киша, а ми дошли на планину Бистру да ловимо вукове.

Моји пријатељи Дукађини, Церовски и Шпаравала одрасли су на Шари. Били су делић планине и увек су јој се враћали, бар на један дан. Још одмалена су слушали истините приче о вуковима. Ја сам градско дете, вука никад нисам ни видео. Они су сад живели у граду, али срце им је остало у планини. Били су ловци, планинари и добри познаваоци шарпланинских овчарских паса. А мене су шарпланинци занимали више него вукови. Волео сам те рундаве псе, допадала ми се њихова снажна глава слична медвеђој. Знао сам да су врло јаки и поуздани, али сам мислио да су глупи и крволочни, да нису способни да разликују пријатеља од непријатеља. Хтео сам да сазнам праву истину о шарпланинском овчару.

Те ноћи чуо сам три приче о шарпланинцу.

Волео сам те рундаве четвороношце, допадала ми се њихова снажна глава слична медвеђој. Знао сам да су веома јаки и поуздани, али сам мислио да су глупи и крволочни. Каквих ли грешних мисли!

ПРВА ПРИЧА:

СТРАТЕГИЈА

Разговор је почео мојим питањем да ли шарпланинац може да савлада вука? Први су огласио Церовски, син рудара са Косова. Његов деда је био пастир на Шари.

— Питање је добро постављено — рече — Какав ће бити мој одговор, не знам... Деда ми је говорио да шарпланинци увек имају вођу. То није најстарији пас, већ најјачи и најпаметнији. Међу четрдесетак паса, који су чували стадо од око две хиљаде оваца, дедин љубимац био је пас Силбаш. Волео је и деду и мене. То добро знам, јер је сваке ноћи обилазио нашу колибу, њушкао нас да се увери да ли смо живи и здрави и поново одлазио на стражу.

Једне ноћи нас је ненадано пробудио. Није лајао, већ нас је гурао својом великом главом. Деда ме брзо обукао, узео пушку и излетео пред колибу. Други чобани већ су били будни. Била је тишина иако су сви пси били у покрету. Видео сам Силбаша: чинило ми се да распоређује псе око стада. И заиста, одвео је једну групу до потока и тамо је оставио. Са другом се упутио на једну чуку, око хиљаду корака даље од нас. Била је месечина па сам добро видео. Једна стара женка пошла је за трећом групом. Силбаш ју је гурао и уједао али му ни она није остала дужна.

Чим је оставио трећу групу паса, отерао је стару керушу до колиба. Зачудо, сада се послушно вратила. Упитао сам деду шта то Силбаш ради, а он рече да је керуша стара и да Силбаш то зна: „Зато је и враћа. Боји се да се и она не упусти у борбу с вуковима. Љута је па ће страдати". Онда то нисам могао да схватим.

Одједном су се пси узнемирили. Деда ми рече да иду вукови. Међутим, ја ништа нисам видео иако је зора била на помолу. Изненада, поред потока угледах тамне силуете четири вука. Корачали су полако, један уз другог. Пси се нису чули. Узврпољио сам се а онда спазио три шарпланинца која су се стуштила на четири вука.

И на другим чукама започела је борба.

У потоку су се водила три двобоја. Четврти вук је побегао, али су се убрзо појавиле још три звери. Борба се распламсала. Како и откуд се ту створио и Силбаш са још једним псом нисам видео. Из рундаве гомиле чуло се само режање шарпланинаца. Вукови ни глас нису пустили.

На моје изненађење деда ми убрзо рече да је дошао крај битке иако су се пси и вукови и даље клали. Међутим, Силбаш се већ извукао и са стране посматрао крај боја. Деда ми је објаснио да Силбаш сада пушта младе псе да заврше борбу, да јачају у окршају, да још више омрзну вукове.

Тада се десило нешто невероватно. Изгледало је да један пас губи битку. Силбаш је јурнуо да му помогне, али није било потребно. Вук је побегао очигледно тешко рањен. И опет се догодило нешто што се није догађало, бар тако ми је деда рекао. Силбаш није пошао за рањеним вуком већ је пришао псу који је лежао. Оњушио га је и почео да завија. Деда је потрчао, а ја за њим. Поред потока лежала је стара керуша, она иста којој је Силбаш „забранио" да се бори с вуковима. Била је то њена последња битка.

Церовски је завршио причу.

Упитао сам га зашто се керуша упустила у борбу кад је била слаба и изнемогла.

— Била је стара, али довољно јака — поново се огласио Церовски. — Није ствар у томе. Стари шарпланинци су веома самоуверени. Мисле да им нико ништа не може. Мржња према вуковима толико их обузме да често праве кобне грешке. И млади пси нису у стању да сами победе вука, најбољи су мужјаци од 3 до 5 година. А што се тиче Силбаша, заборавих да кажем. Стара керуша била је његова мајка.

ДРУГА ПРИЧА:

ЉУБАВ

Доживљај са шарпланинцем Дадашом испричао је Дукађини.

— Мој отац је био ветеринарски техничар. Лечио је задружне овце и псе. Знали су га сви чобани, али и сви пси. Четвороношци су га се и бојали јер им је давао инјекције против бесњила. Мислим да су сви осећали неку врсту страхопоштовања. Али, Дадаш је волео мог оца. Живео је једанаест година. Стално је лутао планином у потрази за изгубљеним овцама и јагњадима. Могао је да процени да ли има времена да по дану дотера овце до трла и бачила. Оне које је налазио пред вече увек је склањао у неку увалу и целе ноћи остајао уз њих.

Када смо отац и ја долазили лети, за време школског распуста, у планину, Дадаш нас је сачекивао на малој железничкој станици шумске пруге, удаљеној 15 километара од бачила. Чобани су обично говорили: „Знали смо да ћете доћи. Дадаш је већ у зору отишао. Отац је обично у шали одговарао: „Ја сам му послао невидљиви телеграм".

Чим бисмо сишли из малог воза, погледом смо тражили Дадаша. Увек је лежао поред малог потока уз један стари сандук за алат. Изгледало је као да дрема, као да га ништа не занима.

И док су отац и кочијаш товарили наше ствари на малу расклиматану двоколицу, коју је обично вукао олињали магарац, ја сам прилазио Дадашу, миловао његову крупну главу. А он миран, као да се баш ништа не догађа! Само два-три пута уздахне, као човек. А кад отац викне да крећемо — све се намах измени. Дадаш скочи, гур-

О ЈЕДНОМ ПСУ

ТРЕЋА ПРИЧА:

ПРИЈАТЕЉСТВО

не ме главом, отрчи до двоколице и зарежи као да је љутит. Отац мора да викне: „Здраво, Дадаш! Напред". Тек тада полазимо: напред Дадаш, горд и радостан, а ми за њим. Током пута два-три пута стане, као да извиђа...

Тако је увек било. Сваки пут се све понављало, попут неког магнетоскопа. Али, једног лета Дадаш нас није сачекао. Као да сам нешто предосећао, заплакао сам. И отац је био узнемирен. Онда му је железничар рекао да је Дадаш тешко рањен: „Неко је у планини пуцао на пса. Мучи се већ четири дана, али је још жив". Нисам хтео да идем у планину. И док ми је отац објашњавао да треба да пожуримо, да лечимо Дадаша, појавио се чобанин на коњу. У устима је држао дизгине, а у рукама Дадаша. Изгледало је да је мртав.

„Знали смо да ћете доћи", рекао је чобанин. „Иако је већ потпуно изнемогао, јутрос се одједном узнемирио. Завијао је и цвилео као пред пропаст. Хтео је да устане. Онда нам је мати рекла да га однесемо на станицу, да вас дочекамо".

Помиловао сам му лепу главу. Одмах је отворио очи и тужно ме погледао, уздахнуо дубоко, као човек. Плакао сам и миловао га.

Отац је нешто рекао чобанину и одмах смо пошли: чобанин на коњу са Дадашем у рукама, а ми за њима.

Чим смо стигли отац му је прегледао рану. „Од овога је већ одавно морао да угине", тихо је прозборио. Спустили смо га на сламу. Наставио сам да га гладим по кудравој глави и убрзо осетио да више не дише.

Дукађини је завршио причу и ја сам га упитао да ли то значи да је био толико јак да је живео четири дана иако је био смртно рањен!

— Није то. Дадаш није угинуо зато што нас је чекао. Знао је да ћемо доћи. Љубав му није дала да угине — одговорио је мој пријатељ.

Шпаравала је био најстарији међу мојим пријатељима, велики поштовалац шарпланинских паса.

— Стадо је било велико и било је, наравно, много овчарских паса шарпланинаца — започео је и он своју причу. — Међу њима се истицао Мурђо, пас пастира Хасана. Били су готово нераздвојни. Изгледало је да Мурђо боље чува Хасана него овце.

Било је рано јутро. Један млад пас који је често био уз Мурђу и Хасана устао је и сам кренуо у извиђање. Ускоро се зачула цика. Хасан и Мурђо скочили су из сна. Пастир је одмах помислио, боље рећи предосетио да је млади пас у опасности. Потрчали су, Мурђо на једну а Хасан на другу страну. Недалеко од колибе Хасан је угледао свог младог пса. Склупчан од страха, тужно је цвилео и завијао.

Пред њим се налазио велики мрки медвед. Уздигавши се на две задње ноге, мумлао је и гегајући се прилазио псу. Овај се није ни померио. Као да је знао да медведу не сме да окрене леђа, а о нападу није било ни говора. Хасан је зграбио мотку и потрчао према разјареној животињи. Медвед се сада окренуо човеку. На несрећу, Хасан је неспретно стао, оклизнуо се и пао. Медвед се зачас нашао изнад њега. Мрко мишићаво крзно заклонило му је видик. Пре него што се онесвестио до свести му је допро урлик пса. Знао је да је то Мурђо.

Убрзо су пристигли и други чобани. Медведа више није било. На Хасановом рамену зјапила је велика рана, а поред онесвешћеног пастира седео је Мурђо и завијао.

Хасана су одмах пренели у Пећ, у болницу. Мурђо се ни тренутка није одвајао од носила. Покушали су да га врате, али он би само зарежао и показао своје велике зубе.

Чобани су Хасана сместили у болницу и вратили се у планину. Мурђо је, међутим, остао пред болницом. Да ли је чекао Хасана да се врати или је остао да га чува — то је тешко рећи.

Прошло је седам дана, а Мурђо се није враћао у планину. За то време Хасан је био између живота и смрти. Осмог дана Мурђо се ипак појавио. Дошао је до Хасанове колибе и, зачудо, понашао се као да се ништа није догодило. Чобани су после причали да је „радио свој посао савесно, али без љубави".

После два месеца ране су биле залечене и Хасан је изашао из болнице. Уз пут је грозничаво размишљао о Мурђу. Већ су му испричали да га је седам дана чекао пред болницом.

У планини су га дочекали пастири, али Мурђа није било међу њима. Да није рањен, страховао је Хасан

Тада га је угледао испред колибе — лежао је поред једног пања. Пришао му је, али Мурђо се није ни померио. Позвао га је. Пас је отворио очи, погледао га и као да му је рекао да га остави на миру.

Хасан је занемео. Зар је то његов Мурђо? Где је старо другарство?

Пролазили су дани. Мурђо је бис дисциплинован, добро је чувао овце, слушао Хасанове наредбе, исто као и заповести осталих чобана. Хасан је међутим, био, очајан. Шта се догодило с Мурђом?

Једног дана Хасан се спремао да пође у село. Одлучио је да поведе и Мурђа. Мислио је да ће се можда помирити.

Мурђо је послушно ишао, али без одушевљења. Није било оног трчкарања, умилног брундања. Пешачили су читав сат село се већ видело. Мурђо је одједном стао. Тихо је зарежао док му се длака на леђима накострешила. Хасан се изненадио. Викнуо је: „Мурђо"! Пас га је погледао. У том погледу Хасан је разабрао свог старог Мурђа. Знао је да је пас осетио неку опасност. Вука можда.

Хасан је убрзо угледао чергаре који су водили две дресиране мечке. Одједном — испред њих се створио Мурђо. Пустио је крик који је следио крв присутних. За трен је једна мечка била на земљи. Мурђо је бесомучно гризао својим онажним зубима све док мечка није издахнула. А то се брзо одиграло. Нико није могао да заустави разбеснелог, поливљалог пса.

Тек када се уверио да је звер убијена, Мурђо је дошао до Хасана. Некако горд и радостан. Гурнуо га је својом великом главом, зубима га ухватио за руку, лајао, умиљавао се, скакао. Старо пријатељство поново је успостављено.

— Десило се чудо? — упитах Шпаравалу.

— Не. После повратка из Пећи, Мурђо је све заборавио. Можда се осећао кривим што је Хасан рањен. Кад је угледао мечке сетио се медведа. Онда је изгубио Хасана и сад га је вратио. Памте пси.

Три приче о једном псу. Псу над псима, могу слободно да кажем.

Душан Мијатовић

КУДА НАС ВОДИ САОБРАЋАЈ?

ТАТА, КУПИ МИ ХЕ

Аутомобил је овладао светом. Резултати најновијих истраживања у саобраћају показују да ће у Европи до 1985. године бити око 130 милиона приватних возила. Ионако тесне, саобраћајнице ће постати још тешње. Већ сада превоз градским саобраћајем, уз сва заустављања, укрцавања и искрцавања путника, једва да је нешто бржи од пешачења. Невероватно је али истинито да приватни аутомобили у просеку мирују 90 одсто времена. А када се појаве у саобраћају у њима је најчешће један до два путника.

У овом тренутку у свету постоји око 300 експерименталних система превоза: од таксија којим управља компјутер до покретних плочника опремљених седиштима и такозваних „путујућих кабина". У неким земљама Европе и Америке покретни плочници су делимично већ у употреби и користе се као и покретне степенице. Крећу се брзином од 15 километара на сат, што је више од просечне брзине аутобуса у градском саобраћају. Са капацитетом превоза од 60 хиљада путника на сат покретни плочници могу да остваре велике уштеде. У неким метрополама имаће строго одређене правце: обухватаће, на пример, све банке у граду или све робне куће, затим пословне центре и слично.

Путујуће кабине требало би да у потпуности замене приватни аутомобил — да буду масовне, али истовремено и удобне и да омогућавају вожњу „за свој рачун". Пројект предвиђа да се ове кабине облика аутомобила крећу специјалним стазама или бочним шинама — на ваздушним јастуцима или помоћу електро-мотора. У сваком случају њиховим кретањем управљао би компјутер. Целокупан систем функционисао би на начин сличан радио-такстију: на сваки појединачни позив стиже прва празна кабина и на такозваној „испусници" прима путнике а затим се креће у правцу који они одаберу.

Систем ће бити толико усавршен да ће овим кабинама — пошто се у аутомат убаци компјутеру неопходна магнетна картица са назначеним одредиштем — моћи непрекидно да се путује у све делове града, чак и унутар већих зграда. Испуснице би омогућиле насметан излазак из кабина које би се такође користиле за превоз поште и другог терета. Путујуће кабине биће нарочито погодне за обилазак пословних и трговачких центара у великим градовима и универзитетских четврти, за везу са аеродромима и сл. Једна западнонемачка фирма предложила је да се овај систем превоза прошири и на међуградски саобраћај. У том случају кабине би се кретале путевима или би се, заједно с путницима, утоваривале у возове или авионе.

ЕЛИКОПТЕР!

У међувремену аутомобили на педала — некад играчка за децу — сада се производе као веома популарно возило за одрасле. Овакви какви су данас створени су из потребе да се што пре и што ефикасније човекова средина заштити од претећег загађивања. За покретање овог аутомобила није потребна већа енергија од оне коју човек троши ходајући. Возач седи у седишту с високим наслоном и окреће педала у облику полуга која су кабловима повезана с јединственим 5-брзинским преносом. Просечна брзина је 20 километара на сат. Уз мало више труда може се постићи и 30 километара. Масовна производња овог аутомобила кренула је још 1973. године када је произведено 20 хиљада возила. Аутомобил на педала испунио је очекивања, али није сасвим извесно да је у њему будућност ауто-индустрије.

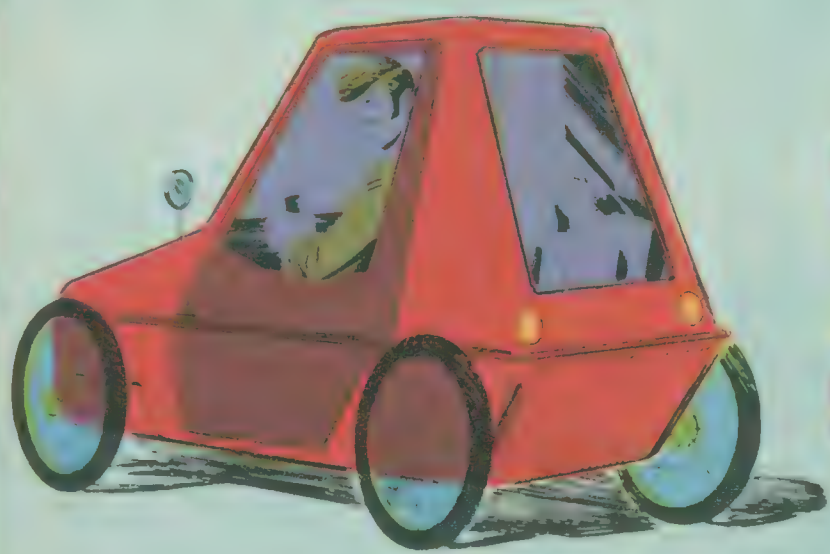

Течни водоник већ називају горивом будућности. Професор Бокрис са универзитета у Пенсилванији, САД, први је предложио да се енергија из атомских реактора преноси и користи као водоник: електрицитет из реактора проводио би се кроз воду и процесом електролизе претварао је у водоник и кисеоник. Уколико се успешно разреше неки технички проблеми везани за коришћење водоника као горива — пре свега ризик од експлозије и начин снабдевања потрошача — доћи ће до правог преокрета у енергетици што, разуме се, укључује и новине у систему превоза. С водоником би авиони прелазили далеко веће раздаљине а терет горива остао би исти. Мали млазни хеликоптери за једну особу постали би стварност.

ХИТ - СТРАНА

БРИГАДИРСКЕ ПЕСМЕ

„О'рук, генерацијо" назив је управо снимљеног ЛП-ија поводом годишњице ОРА Морава која овог лета прославља десет година свог постојања. Републичка конференција савеза социјалистичке омладине покровитељ је овог пројекта који је још у зреме реализације изазвао велико интересовање. На албуму се налази 14 нумера које изводе групе СМАК, ГЕНЕРАЦИЈА 5, ЈУ група, СОНОРИ, ОДИСЕЈА и БУБА МАРЕ, а као вокални солисти појављују се Срђан Марјановић, Душан Прелевић, Златко Манојловић и Иванко Росић. насловна нумера ове плоче, која ће се делити учесницима ОРА Морава 80, је „О'рук, генерацијо". Овај специфичан тематски албум, који говори језиком данашње младе генерације, издао је Београд-диск.

ЕЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА (ELECTRIC LIGHT ORCHESTRA)

У последње време прича се о многим проблемима који прате Е.Л.О. У музичким круговима увелико се говори да се група распала. Изгледало је да је њихов последњи хит „Конфузија" (»Confusion«) и завршетак успешне каријере Е.Л.О.

Међутим, бројна групе Џеф Лин енергично је демантовао такве вести. Он се тренутно налази у Минхену где у студију Music Land завршава снимање велике плоче са Оливијом Њутн Џон. Џеф Лин ће бити продуцент овог ЛП-ија. Оливија, поред реализације најновије плоче, снима и филм за који је музику компоновао Џеф Лин. Вероватно је ова сарадња Џефа и Оливије била узрок свим причама које су кружила у последње време и Оливије била узрок свим причама

које су кружиле у последње време о разилажењу Е.Л.О. Истина је да је састав отказао своју турнеју у последњи час, али разлози су, како тврде чланови Е.Л.О, искључиво приватног карактера.

Овог лета Е.Л.О. ће у Минхену снимити нову плочу, а одмах затим кренуће на велику промоциону турнеју по свету. Плочу ће реализовати иста постава од седам чланова, али ће у појединим нумерама учествовати и гудачи.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ДНЕВНИК ХОРАСА ВИМПА (THE DIARY OF HORACE WIMP)

Изводи: Е. Л. О.

Monday: late again, today,
he'd been
in trouble
Though he'd say he was
sorry
He'd never hurry out to
the bus.

Tuesday: Horace was
so sad, he'a
Never had a girl
That he could care for
And if he was late once
more,
He'd be out.

Don't ba afraid, just knock
on the
Door
Well, he just stood there
mumblin'
And fumblin'
Then a voice from above said

Horace Wimp this is your
life

Go out and find yourself
a wife
Make a stand and be a man
And you will have a great
life plan

Vednesday: Xorace met
a girl
She was small
And she was very pretty
He thought he was in love,
he was
Afraid.

Thursday: Ask her fo
date, the
Café down the street
Tomorrow evening,
his head was
Reeling when she said
»yes, ok«

Friday: Horace this is it,
he asks
The girl if they maybe
could marry
When she says »gladly«
Xorace cries.

Sunday: Everybody's
at the church,
When Horace rushes in
And says: Now here comes
my wife,
For the rest of my life
And she did.

ЏЕФЕРСОН СТАРШИП (JEFFERSON STARSHIP)

Пол Кентнер (Paul Kantner), вођа ЏЕФЕРСОН СТАРШИПА, једини је члан ове групе од њеног оснивања. Последњи албум састава „Слобода у нултој тачки" (»Freedom at Point Zero«) продат је, само у Америци у тиражу од преко милион примерака. Ово је изненадило и најоданије присталице СТАРШИПА јер су, непосредно пред снимање нове плоче, групу напустили Марти Бајлин (Marty Balin) и Грејс Слик (Grace Slick).

„Ситуација у саставу постала је неподношљива у јуну 1978. године", прича тридесет осмогодишњи Пол Кентнер. „Наша плоча „Земља" (»Earth«) достигла је тада платинасти тираж и управо смо завршили турнеју по Европи. У СР Немачкој

је, због превелике употребе алкохола, Грејс и Слик нагло позлило и морали смо да откажемо један концерт. Револтирана публика је уништила бину и нашу комплетну опрему. Грејс Слик је убрзо дефинитивно напустила групу што су многи протумачили као крај наше каријере. Када нас је напустио и Марти Бејлин, а бубњар Џон Барбејт (John Barbate) доживео тешку саобраћајну несрећу, отписали су нас и највернији следбеници. Међутим, управо у тако тешкој ситуацији, ја сам уз помоћ осталих чланова групе скупио довољно снаге да кренем још једном, готово из почетка и сада видим да се труд исплатио."

Групи се придружио познати бубњар Ејнсли Данбар (Aynsley Dunbar) и певач Мики Томас (Mickey Thomas). Снимили су плочу која се још налази на листама популарности. Звук састава се доста променио. Далеко је ближи чистом рокенролу, што је и жеља свих музичара у СТАРШИПУ. Ових дана почели су са снимањем нове плоче која ће, како очекују, повратити славу ЏЕФЕРСОН СТАРШИПУ.

НОВЕ ПЛОЧЕ

ИГРА СТАКЛЕНИХ ПЕРЛИ

„Врт светлости" назив је ЛП-ија првенца београдске групе ИГРА СТАКЛЕНИХ ПЕРЛИ. Овај састав скренуо је пажњу на себе још пре неколико година, да би наступима у Студентском културном центру у Београду стекао и бројне присталице. Петочлана група, састављена од веома квалитетних музичара, на овој плочи нам се представља са пет нумера „Играч", „Чаробњаци", „Врт светлости", „Лунарни модус" и „Сањаш".

ЧОКОЛАДЕ

ЧОКОЛАДЕ је назив новоформираног загребачког састава који, очигледно, своју музику и стил гради на већ опробаном рецепту шведске групе АББА. Идејни творац овог састава и композитор је Марио Михаљевић који се на нашим фестивалским смотрама већ доказао. На својој првој плочи, група ЧОКОЛАДЕ представља нам се композицијама „Далеко од тебе" и „Не лажи".

ПАЛИЛУЛСКА РОК ЛИГА

ПАЛИЛУЛСКА РОК-ЛИГА, манифестација која се одржава у Београду и чији је основни циљ и идеја пружити шансу младим још неафирмисаним саставима, приводи се крају. Наиме, на овој својеврсној смотри музичког стваралаштва младих ове године се пријавио велик број група, чак 65, па су организатори морали да уведу квалификационе наступе. Селекција је извршена и наступ најуспешнијих може се очекивати крајем августа. Пошто је 8. септембар Дан омладине Београда, тога дана ће се, највероватније, поделити признања науспешнијим групама.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ . . .

ВЕСТИ ИЗ ВРХОВЦА

У Врховцу је недавно основана група СЕМАФОР. Састав нема свог вођу, већ сви његови чланови сложно раде. Групу чине: Маријан Туђак (бас-гитара), Бранко Чулиг (бубњеви), ЈОСИП КАДАК (оргуље), НИКОЛА ЧУЛУГ (вокал) и

најмлађи члан, четрнаестогодишњи сологитариста СТЕВИЦА ХАЂУРА. Група већ постиже запажене резултате у Врховцу и околини.

Сњежана Поткоњак,
Ладвењак 78,
47000 Карловац,
(хонорар 150 дин.)

Наша карикатура

РОЈ СОГЕР — ДР ХУК

(ROY SAWGER-DR. HOOK)

• БЕРЗА ПЛОЧА •

Купујем очуване сингл-плоче: »Shot the Sheriff« (Bob Marley) и »Cars« (Gerry Newman).

Љубан Аврамовић,
XIII пролетерске
бригаде 63,
14220 Лазаревац

Продајем добро очуване ЛП плоче: »Black and White« THE STRANGLERS), »Greatest Hits« (ROXY MUSIC), „Битанга и принцеза" (БИЈЕЛО ДУГМЕ).

Александар Пејовић,
Маршала Тита 53,
31000 Титово Ужице

Купујем добро очуване плоче Жан Мишела Жара (први и други албум). Плаћам по договору.

Саша Вучић,
Б. Кидрича П–5 2/7,
18300 Пирот

ГАЛИЈА

„Друга пловидба" је други ЛП нишке групе ГАЛИЈА. Овај састав није постигао очекивани успех својим првенцем али је зато стекао потребно искуство и у другом покушају представио се у много бољем и квалитетнијем издању. У међувремену су учињене и неке персоналне промене, али је „душа" састава и даље остао обдарени гитариста Не над Милосављевић. На ЛП-ију се налази седам композиција за које су текстове написали Предраг Милосављевић и Добрила Цесарић.

МОЈ ИЗБОР

МИРЈАНА ДОЉАК, ученица основне школе у Лесковцу, воли добру музику и свира гитару. Њене омиљене песме су:

ДОМАЋЕ

1. БЕЛА ШЉИВА — Пекиншка патка
2. ДА ЛИ ЗНАШ ДА ТЕ ВОЛИМ — Дадо Топић
3. XX ВИЈЕК — Бијело дугме
4. ЖИВОТ ЈЕ МОРЕ — Рани мраз
5. МОРАМ — Здраво

СТРАНЕ

1. YESTERDAY — The Beatles
2. HEY, JUDE — THE BEATLES
3. MG — Rolling Stones
4. DO YOU THINK I'M SEXY — Rod Stewart
5. BREAKFAST IN AMERICA — Supertramp

МЕЗИМЧЕТОВО „ЋОШЕ“

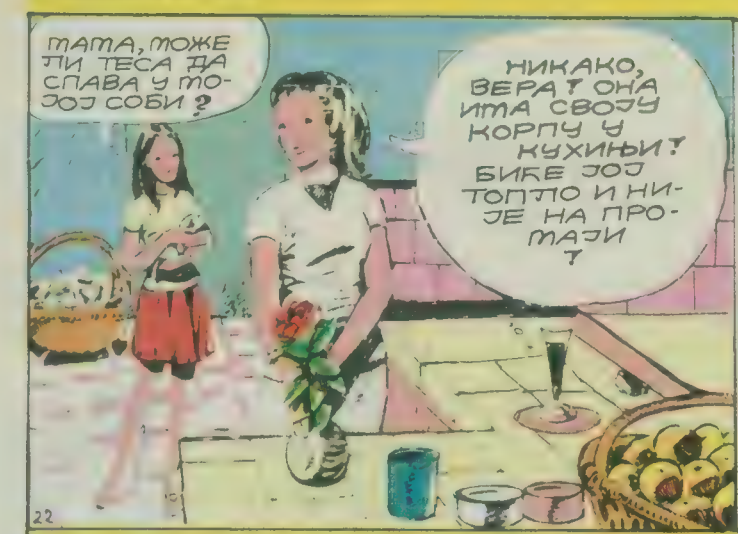

О ЗУБИМА

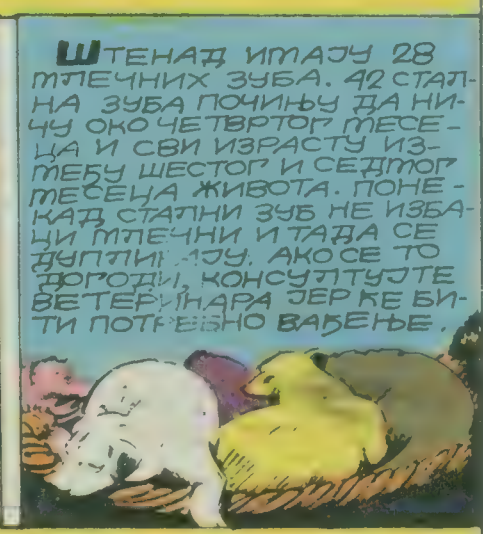

КУЋНА ОБУКА

ПОНАШАЊЕ ПСА

ЗАБАВНИКОВА

ПАС, МОЈ Д

СА РОДОВНИКОМ

Родовник или педигре, како је и код нас уобичајено, званична је потврда да једно штене потиче од расних, чистокрвних родитеља.

Када се власници мужјака и женке, рецимо, ирског сетера договоре, онда потписују потврду о парењу. После 62—64 дана доћи ће на свет мали црвенкасти штенци, на пример, 6 штенаца. Власник женке узеће пријаву легла и за свако штене испунити потребне податке: боју штенета, квалитет длаке. Он ће дати имена штенцима. Сви штенци из једног легла обавезно имају имена на исто слово — Циле, Цуле, Цока, Цица, Цана, Цајка. Обрасци за пријаве парења и пријаве легла добијају се у кинолошком друштву, где се и подносе. Рок пријаве легла је 3 месеца од дана штењења. Легло се може пријавити тек после 14 дана од штењења, тј. кад штенци прогледају.

Свако штене се уписује у Регистар младих паса и добија свој број са назнаком RM. Свако расно штене мора да има тај документ у којем су уписани сви подаци, као у дечјој крштеници, са једним податком. Поред имена родитеља уписана су имена баба и деда, прабаба и прадеда. У неким земљама уписују имена чукунбаба и чукундеда.

Кад штене напуни 9 месеци може се извести на оцењивање. Кинолошке судије проверавају да ли штене одговара прописима стандарда његове расе. Судија даје оцену облика: добар, врло добар и одличан. Ако млади пас има неку тешку ману, неће добити позитивну оцену и неће моћи да се упише у Југословенску родовну књигу. Оно остаје расни пас, али му се забрањује парење. Боље речено, његови штенци нису расни и не могу добити родовник са ознаком РМ и бројем.

Југословенски овчарски пси могу добити Југословенски условни родовник (ЈУР), иако немају документа о расном пореклу. За далматинске псе ова привилегија не важи, иако су наши пси.

Ако се штене купује у иностранству, треба обратити пажњу на ознаку

МАЛА ШКОЛА

3

ПУГАР

нигде не пише ФЦИ, онда се том штенету неће признати расност, већ може добити само условни родовник (ЈУР). Пси из Енглеске, СССР, САД и ДР Немачке на својим родовницима не морају имати ознаку ФЦИ.

Пас који је добио позитивну оцену облика има сва кинолошка права, али власницима ловачких и службених паса препоручује се да испитају и њихове урођене особине. Ако један ловачки пас нема ловачки нагон, он за ловце не вреди ништа. Засад је то препорука, али ускоро, за годину-две, у свим кинолошким организацијама у Југославији биће обавезно да се испитују урођене особине расних паса.

Оцена облика и потврда о положеном испиту уписује се у родовник. Пас који то има је прави расни пас.

За сваку расу паса постоји стандард, пропис о спољним карактеристикама те расе. Стандарде за поједине расе прописују земље из којих потичу ти пси: Немци за немачке расе Мађари за мађарске. Југословени за југословенске. У сваком стандарду тачно су одређене висине паса, одвојено за мужјаке, одвојено за женке. За сваку расу прописује се дужина длаке и њен квалитет: оштра, тврда, мекана или свиласта. Разне расе имају различити облик главе, положај ушију и боју очију. Стандард прописује облик репа, да ли се реп сече, колико се сече, да ли се уши секу.

Пас који не испуњава услове стандарда или има тешке мане, не признаје се за расног. Обично се каже: дисквалификован због тешких телесних мана. А тешке телесне мане су следеће: недостатак једног или више зуба — пас мора да има 42 зуба — ако су виши или нижи од прописа, ако немају мушке полне жлезде (тестис), ако не корачају добро. За поједине расе тражи се да буду оштри и агресивни. Ако је боксер плашљив, неће добити позитивну оцену. За друге расе тражи се да буду благородни. Ако је кокер-шпанијел агресиван, а то се често дешава, он не може добити ни одличну ни врло добру оцену већ само добру.

Припремили:
Душан Мијатовић
и **Миле Живић**

ЧИШЋЕЊЕ ОД ГЛИСТА

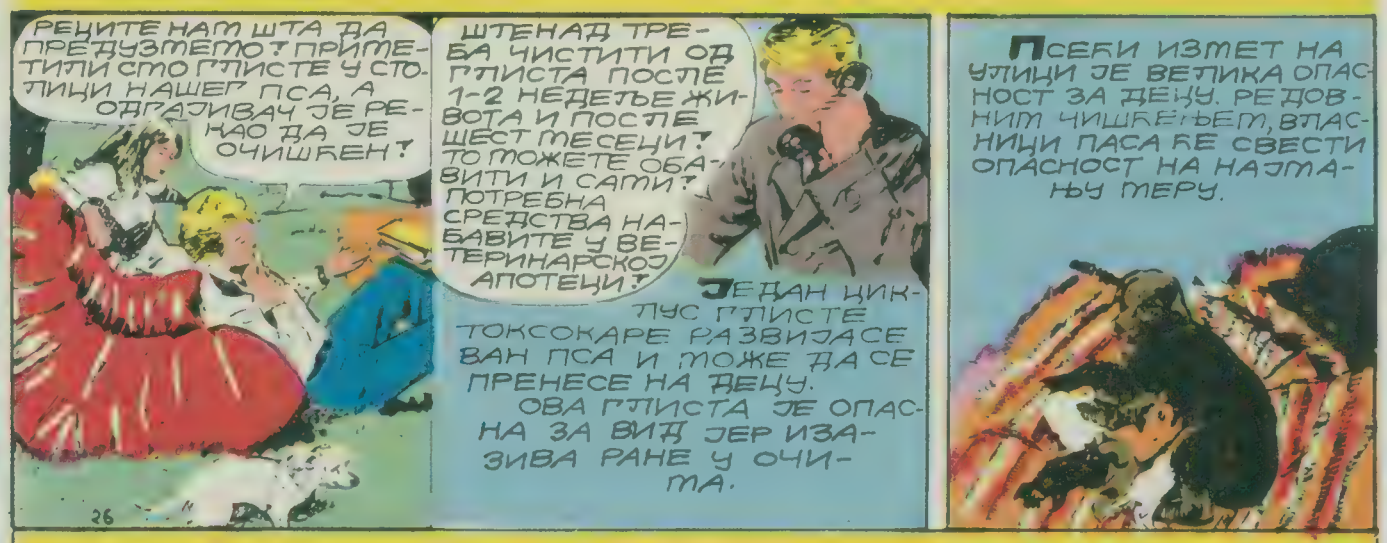

ЦЕПЉЕЊЕ ПСА

ШЕТЊА НА ПОВОДНИКУ

ПАС СУСРЕЋЕ ПСА

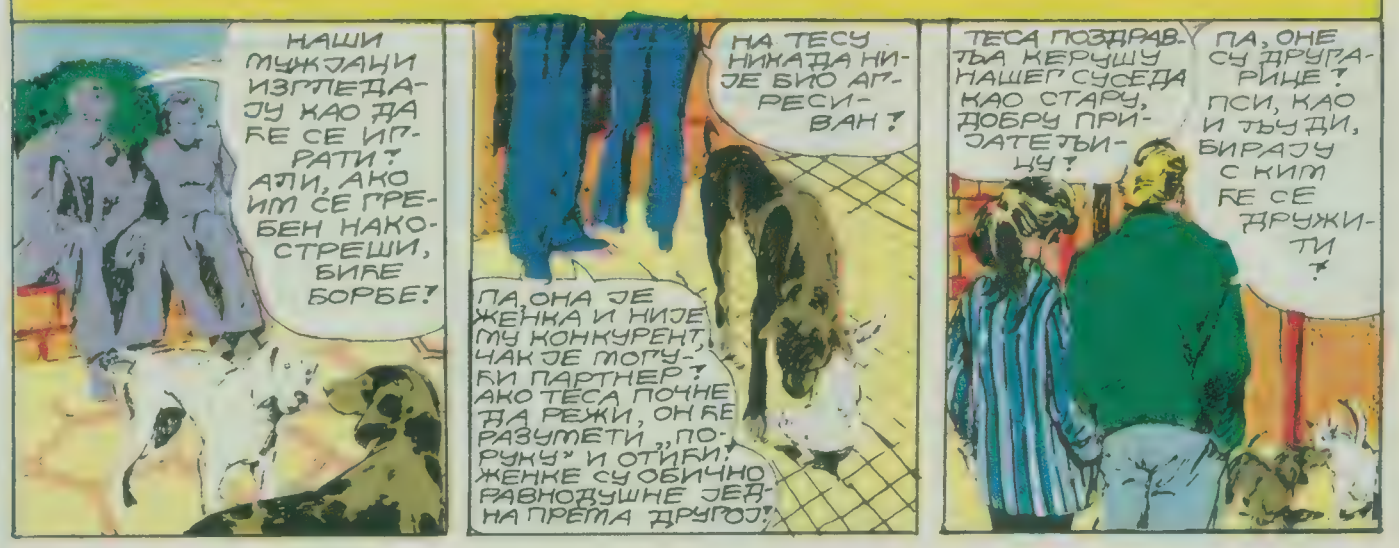

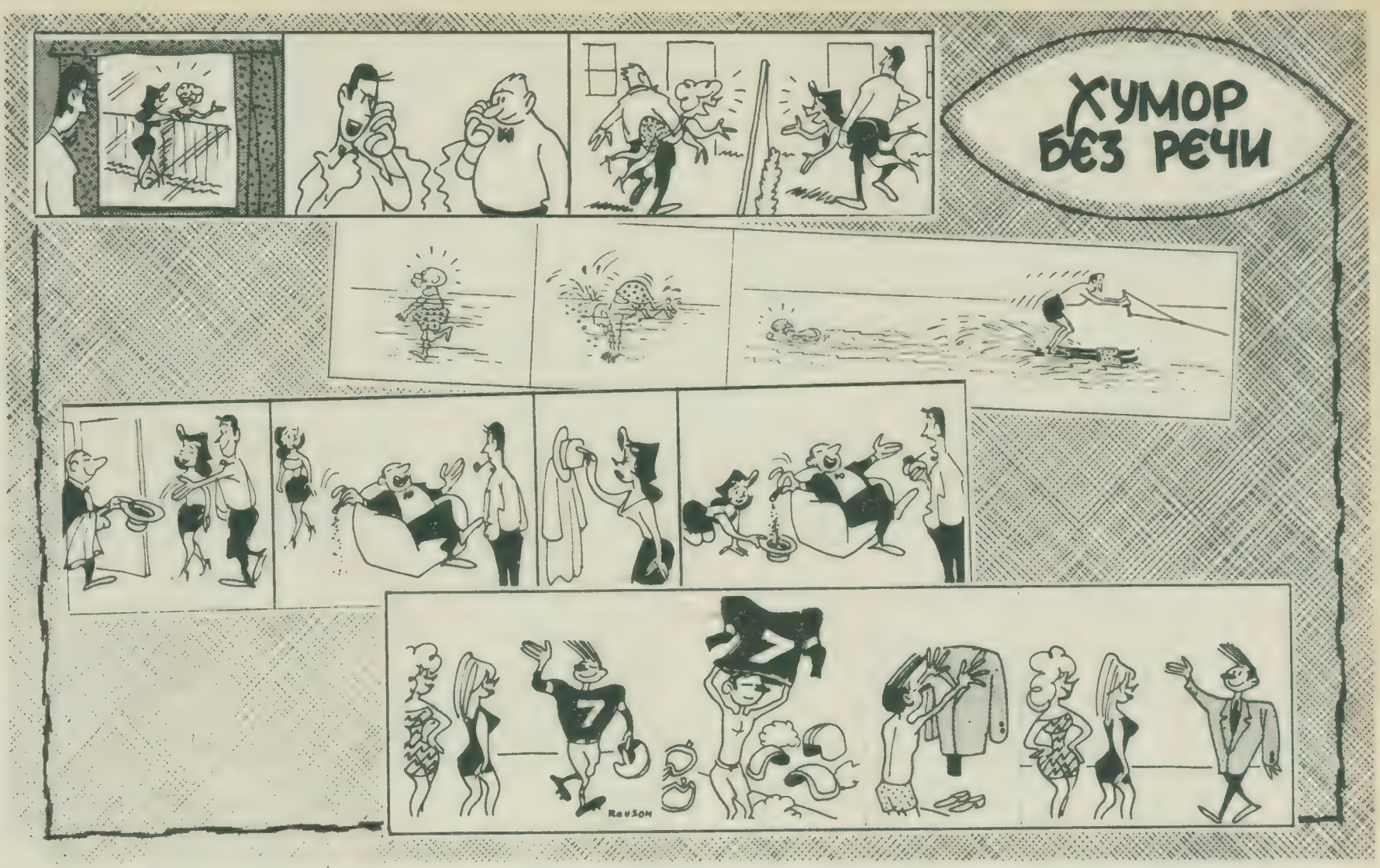

BABALU

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

KOLOY'S 7x7

Драги читаоци,
Ваша жвакаћа гума „БАБАЛУ“, пружа вам двоструко задовољство:
— освежава и релаксира и у најузбудљивијим тренуцима
— пружа вам могућност да постанете један од добитника наградног путовања за Њујорк или неке друге вредне награде.
За учествовање у наградној игри потребно је да скупите три наградна купона из пакетића „БАБАЛУ 7 x 7“ и да их пошаљете на адресу — АГЕНЦИЈА БОРБА, 11000 Београд, Трг Маркса и Енгелса бр. 7, са назнаком „БАБАЛУ“. Коверте са купонима можете слати одмах или најкасније до 1. 09. 1980. Имена добитника објавиће се у Ревији за жене НАДА, у последњем септембарском броју. Свим учесницима желимо пуно среће!

НАГРАДНИ ФОНД

- 5 путовања за по две особе у ЊУЈОРК И ВАШИНГТОН
- 50 БАБАЛУ КОЛЕКЦИЈА ТРИКОВА
- 500 БАБАЛУ СПОРТ КАПА

Kolinska

НЕОБИЧНИ РАМОВИ

Сви сте навикли на обичне дрвене рамове за слике и фотографије. Међутим, ако често правите мале изложбе у вашој соби, сигурно је да такве рамове нећете користити. Зато вам Цица поклања један и саветује вас како можете да направите још неколико.

У ОБЛИКУ КУЦЕ

Све делове цртежа залепите на тањи картон и онда их пажљиво исеците. Дуж испрекиданих линија изрежите отвор на трбуху ове симпатичне куце шеретског осмеха и на полеђину залепите неку фотографију која вам је драга. На места означена бројевима од 1—5 причврстите ноге и реп који носе одговарајуће бројеве. Можете их заначити дринерима, помоћу мало конца, са два мања дугмета, или их једноставно залепите.

КАО КАСИЦА

Изаберите неку лепу фотографију из старог календара, залепите је на картон и оивичите лепљивом траком у боји. Испод горње ивице просеците отвор, а онда на полеђину картона залепите коверат тако да се његов отвор поклапа са прорезом на картону. Коверат немојте затворити како бисте лакше вадили новац. Закачите ову оригиналну касу и кад год можете убаците у њу који динар.

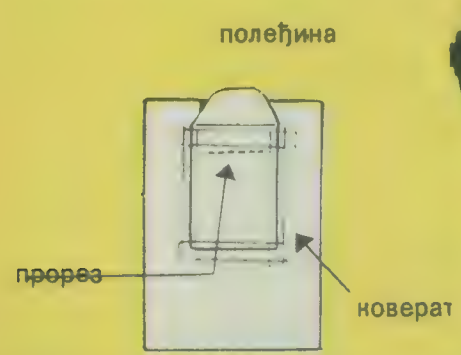

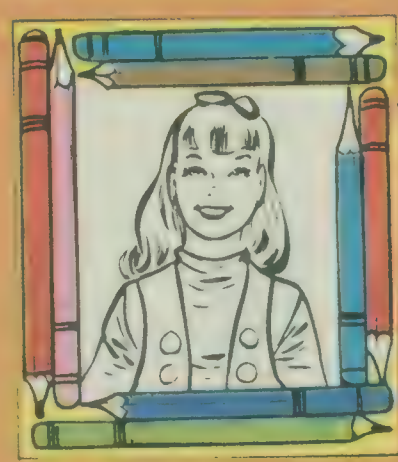

ОД БОЈИЦА

На комад картона залепите фотографију, а онда око ње поставите дрвене бојице (као што је то приказано на цртежу), залепите их и рам је готов.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЏОЗЕФ КЕЛЕМ

РЂА ЈЕДЕ ГВОЖЂЕ

После Великог рата, на Земљи је остало свега неколико Машина за убијање — последњи изум Човека.

Бледуњава светлост Сунца осветљавала је долину у рушевинама, док се по сеновитим деловима падина још увек беласао неотопљен снег. Људи су овај месец називали августом. Међутим, људи су одавно нестали, Сунце је избледело и изгубило снагу и у ово поодмакло доба Земље тек сада је започињало краткотрајно пролеће.

Насред разрушеног града уздизало се предворје неке давно уништене јавне зграде, окружено стубовима који су подупирали део сачуваног крова. Ту је још увек било неке врсте живота...

У служби смрти

Овог првог пролећног јутра X-120 био је радостан. Сунце је било извор његове енергије, па је у својим жицама, намотајима и точкићима осећао како почиње да струји нова снага.

Он и остала двојица били су високо усавршени роботи — последњи које је човек направио пре него што је ишчезао са лица Земље. X-120 је у ствари био метална кугла, пречника око два метра, постављена на четири чланковите ноге.

На његовом „лицу" била су два велика, испупчена, кварцна ока. Са стране, из тела, штрчале су му две дугачке руке које су се завршавале моћним клештима. Била су толико оштра да су могла да секу метал. Четири кабла, као четири опруге подигнуте уз тело, служила су му као помоћне руке.

X-120 је изашао на сунце и кренуо дуж разрушеног града.

— Сунце опет греје! — викао је. — Дођите, G-3a и L-1716! Подмладио сам се!

Друга двојица истетураше напоље. G-3a је једва ходао. Био је изгубио једну ногу. Челик његовог тела био је прекривен црвенкастом рђом. L-1716 није био толико начет рђом, али је био без једне руке, а све четири помоћне биле су му поломљене и беспомоћно су висиле. Од све тројице X-120 био је најочуванији.

— Сигурно ће опет киша — дрхтавим гласом проговори G-3a. — Више не могу да преживим ниједну кишу. Шта ли је са осталима? Прошле зиме било нас је дванаест...

X-120 помисли на осталу деветорицу —то је било све што је остало од хорде робота коју су људи оставили за собом.

— Зимус су били у силиконској кули — одговори X-120. — Можда мисле да је још рано да изађу.

— Ни ја више нећу излазити — мрмљао је G-3a. — Морам да радим. Преостало ми је мало времена, а тако сам близу циља.

— Ускоро ћу и ја успети да створим роботе, као што су људи створили нас — додаде G-3a победоносно, а глас му постаде пискав од узбуђења.

— Стара прича! — рече L-1716 и сумњичаво зачкиљи. — Колико времена већ покушавамо да направимо роботе који ће наставити наш живот? За све ове године направили смо само неколико глупих наказа које смо одмах морали да уништимо.

— Грешили смо — поче X-120 и замишљено погледа у своје шаке. — Покушавали смо да направимо роботе као што смо ми, а човек нас није направио да служимо животу већ смрти.

X-120 подиже своју шаку у облику ракових клешта!

— Чему ово служи? Да ли ово уопште може нешто да ствара? Ови краци су оштри као сечива и могу само да секу и разарају.

— Па ипак — настави да их убеђује G-3a — готово сам успео. — Сада ми је потребна ваша помоћ. Ако успемо, наши роботи моћи ће поново да изграде свет.

Грешка у глави

— Погледајте! — рече узбуђено G-3a кад уђоше у малу мрачну одају, и показа на метални скелет на поду. — Саставио сам га од разних делова гвожђурије. Недостаје само мозак... Мислио сам да употребим ово...

Подигао је једну бакарну куглу са два црна квадратића на предњој и испупчењем величине човекове песнице на задњој страни.

— Ови црни квадрати — објашњавао је G-3a — су сензорни органи. Иза њих се налазе хиљаде фото-електричних ћелија. Оне сачињавају механизам који даје одговор, реакцију. Људи су направили бакарне кугле да у нама побуђују једноставне реакције, пре свега убијање.

— Међутим, овде позади — настави G-3a — налази се механизам за мишљење. То је оно по чему се ми, роботи, разликујемо од других машина.

G-3a је подизао део по део и стрпљиво објашњавао.

— А сада — заврши он — неко то све треба да споји. Ја не могу.

L-1716 погледа у своју једину, зарђалу руку, а онда обојица погледаше у X-120.

— Покушаћу — пристаде X-120. — Али, запамтите шта сам вам рекао: нисмо направљени да стварамо, већ да уништавамо.

Несдпретно је подигао бакарну куглу. Огромни краци његових шака су полако и пажљиво одвајали жицу по жицу и спајали их. Два крака која су држала последњу жицу за тренутак се додирнуше. Севну варница. X-120 се тргну уназад. Бакарна кугла се истопи на њихове очи.

X-120 бесно протресе своје руке, као да би хтео да их се ослободи.

— Смири се — тешио га је G-3a — треба да се помиримо са судбином. Ми смо од метала, а изгледа да је овај свет створен за бића од крви и меса.

— Била је то моја последња нада — тужно додаде старац и показа метални скелет са растопљеним бакром на врху.

— Постоји нека грешка у нашим главама — рече X-120. — Човек нас је направио да реагујемо механички на одређене дражи. С друге стране, подарио нам је механизам за мишљење који нема никакву контролу над нашим реакцијама. Никада нисам желео да убијам. Па ипак, толико сам убијао! Понекад сам при том мислио на сасвим друге ствари.

— Један од оних из силиконске куле — изненада проговори G-3a загледан у скелет на поду — рекао ми је да је близу открића како се прави мозак. Можда је успео...

Кренули су према силиконској кули. Међутим, чим су је угледали из даљине, постаде им јасно да су се узалуд надали. Током зиме, трошни зидови су попустили и девет робота лежало је затрпано.

Тужни и замишљени полако су се враћали у своје пребивалиште.

Човеков злочин

— Ја више нећу да останем напољу — мрмљао је G-3a и храмајући према сеновитом предворју. — Врло сам стар... Уморан сам...

— Бојим се да је са њим свршено — рече L-1716 посматрајући га како одлази. — Сасвим је кородирао. Једном давно, кад смо уништавали овај град, он ми је спасао живот.

— Зар још увек размишљаш о томе? — упита га X-120. — Мене то мучи. Људи су ипак били наши господари.

— Да, али они су нас начинили оваквима — одбруси L-1716. — То није наша грешка. Ми смо били машине за убијање...

— Били смо створени да убијамо **само** људе у **жутим** униформама — примети X-120.

— Да, знам. Деловали смо по психолошком принципу: драж-реакција — разлагао је L-1716. — Међутим, после Великог рата дошло је до ширења дражи. Био је потребан само мали корак да са убијања људи у жутим униформама пређемо на убијање људи уопште.

— То ме узнемирава. Не знам да ли је то што смо чинили било исправно — рече X-120 тужно.

— Глупости! То је била човекова грешка — рече L-1716 одлучно. — Створио је више него што је могао да контролише. Ти си, X-120, одувек био некако друкчији. Можда зато што си последњи робот кога су направили...

— Мислиш да још увек негде има људи? — упита X-120.

— Не верујем. Велики рат је био општи. Било нас је у свим деловима света. Пред крај рата, свуда и у исто време дошло је до побуне робота...

— Али, зашто да мислимо о томе? — прену се L-1716. — Пролеће је! Људи су хтели да убијамо друге људе. То је **човеков** злочин...

— Тако је — сложи се X-120 — треба да заборавимо ту страшну прошлост. Хајдемо до реке, тамо је увек тако лепо и тихо!

— Шта је то „лепо" и „тихо"? — упи-

та L-1716 збуњено.

— Не знам тачно. То су речи које сам научио од човека. Увек кад помислим на њих, ја замислим реку и... — Х-120 заћута, бојећи се да не ода тајну коју је тако дуго носио у себи.

Вечита вредност

Два робота, оба преко три метра висине, тетурала су се према излазу из града. Док су се пробијали кроз гомиле отпадака и растиње, често су наилазили на зарђала беживотна тела робота.

Дошли су до малог пропланка. Доле се пружао поглед на реку и кланац у који је улазила у даљини.

— Да сиђемо доле, до обале — предложи Х-120.

— Само ти иди. Ја ћу остати овде. Сувише је стрмо за мене — рече L-1716.

„На читавом свету", размишљао је Х-120 загледан у захукталу реку пред собом, „једино ова вода има нечег од вечности и непроменљивости".

Поглед му одлута у даљину, тамо где су стрме камене литице кланца штрчале у небо, и он промрмља:

— И ове врлети су вечите...

Човек се није потрудио да роботу Х-120 пренесе знања из филозофије. Па ипак, у некој комбинацији ћелија у његовом мозгу родила се једна мисао: он и сви остали роботи испаштају грешке које су починили сами и оне које је починио човек пре њих.

Било је много истине у тој мисли која је опседала Х-120. Иако му је наука пружала огромне могућности, човек никада није успео да надвлада своју вечиту глупост. Безбројни ратови беху покретани више нечим у човековој природи, него неком стварном потребом. Х-120 и његова врста беху створени у тренутку када је човеков нагон за убијање достигао врхунац.

Пред опасношћу од новог рата човек није имао довољно времена да усаврши своје последње откриће — роботе који убијају. Тако је, учинивши последњи погрешан корак, човек одиграо свој задњи потез на Земљи.

Х-120 је дуго шетао поред реке. Није желео да се врати до L1716. Оштећени роботи су увек тужни. Ускоро ће и L-1716 бити као G-3а и обојица ће га напустити. Обузе га очајнички бес. Није желео да остане сам.

Заокупљен мислима, Ц-120 је аутоматски кренуо својом уобичајеном путањом. Убрзо се нашао пред рушевинама простране, камене куће. Стајао је поред разрушене фонтане, у простору који је некада био врт. Поглед му паде на оно што је несвесно тражио — мали мермерни кип детета. Тај мали, избледели и храпави кип одувек га је опчињавао. Била је то његова тајна коју је срамежљиво скривао од осталих робота.

Гледајући у ову статуу увек је размишљао о човеку и свему што је људски род створио. Робот је учинио много мање. Било је у том кипу неке вечите вредности. Откако је то први пут схватио, почео је да размишља о вечности воде и стена.

Упутио се до потока и убрзо се вратио са повећим комадом глине. Десетинама година безуспешно је покушавао да направи исти кип.

Свом снагом воље бацио се на посао да оствари дело које га је толико опседало. Али, његова раковска клешта била су немоћна. Сунце је већ било на заласку кад Х-120 реши да одустане и остави безобличну масу глине око које се узалуд трудио.

Пред уласком у предворје срео је L-1716. Заједно су позвали G-3а. Није било одговора. Затекоше га како непомично лежи на поду. Рђа је ипак победила...

Светлост се гаси

Варљиво пролеће се неосетно претворило у несигурно лето. Два робота су се враћала из поподневне шетње. L-1716 је већ ишао знатно спорије. За њим су се, шкрипећи, вукли каблови — помоћне руке.

Два кабла се замрсише. Ниједан од њих двојице није приметио кад су се закачили за гране оборено дрвета. Спутан, L-1716 паде на колена. Х-120 је дуго петљао док је успео да раздвоји каблове.

— До ђавола — сломљеним гласом промрмља L-1716 — нешто није у реду. Не могу да устанем.

Танушан дим поче да избија из унутрашњости његовог оклопа. Зачу се зујање и једно одсечно „шкљоц". Изби пламен. L-1716 паде наузнак. Х-120 је био изван себе.

— Молим те, стари пријатељу — викао је — не остављај ме!

Први пут после толиких векова, међу рушевинама је било гласно изражено једно осећање.

Промицале су прве снежне пахуљице. Х-120 је ишао полако. Читавог дана осећао се чудно. Знао је да по влажном времену не сме да се задржава напољу. Треба што пре да се врати. Али, нешто га је вукло даље.

Најзад стиже до добро познатог баштенског зида и прође до фонтане. Дуго је стајао загледан у мермерно тело детета. Одједном, његова велика, метална рука полете увис. Мермер се распаде у безброј ситних комадића...

Окренуо се и пошао. Ипак, нешто није било у реду. Постаде му јасно да је скренуо с пута и да се тетура у круг. Некако се смрачило, иако су његове очи могле подједнако да виде и дању и ноћу.

Где је? Одједном је схватио да лежи на земљи. Мора да се врати! Трзао се, али није могао да устане. Онда, полако, светлост пред његовим очима поче да се гаси и ишчезе...

А снег је и даље падао. Велике, лелујаве пахуљице промицале су споро и тихо. Ускоро је на месту на коме је лежао Х-120 нарастао мали, бели брежуљак.

укрштене речи

БУНА У МАКЕДОНИЈИ

Због експлоатације и безочне пљачке турских феудалаца над македонским народом букнуо је 2. августа 1903. године устанак, познат и као (име уписати испод **броја 2**). Око 30 хиљада бораца водило је десетодневну беспоштедну борбу не би ли како збацили турски јарам. Устанак је достигао врхунац у (уписати испод **броја 1**) где је формирана и Република. Буна македонског народа угушена је у крви и побијено је бројно невино становништво. Имена двојице од вођа треба уписати испод **броја 3**, односно **броја 4**.

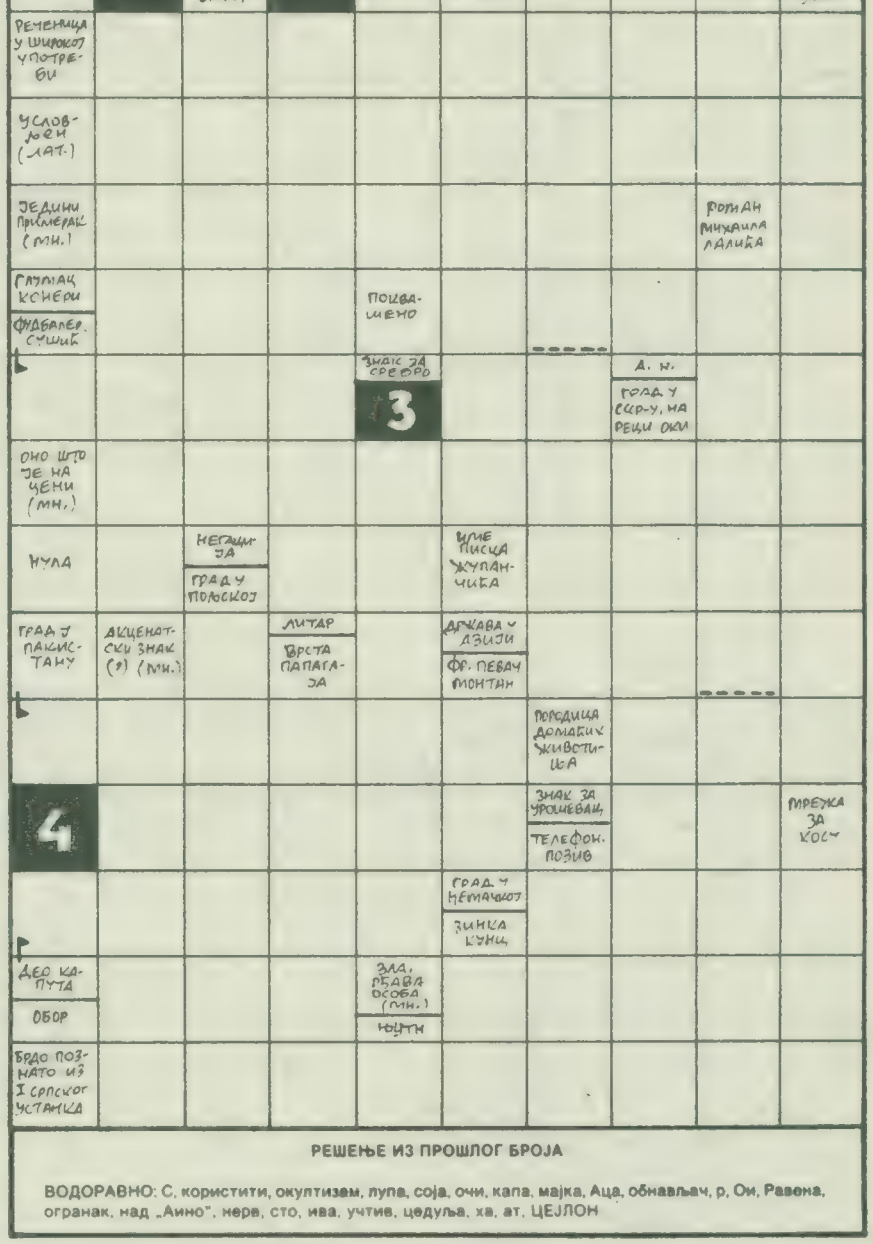

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: С, користити, окултизам, лупа, соја, очи, капа, мајка, Аца, обнављач, р, Ои, Равена, огранак, над „Аино", нерв, сто, ива, учтив, цедуља, ха, ат, ЦЕЈЛОН

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110.00	динара
6 месеци	220,00	динара
1 година	440,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220.00	динара
6 месеци	440.00	динара
1 година	880.00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР. 13

ОВОГА ПУТА ЋЕ ТИ ВРАТИТИ ДУГ!

НЕМА ГА!

УХВАТИЋУ ГА КАД-ТАД!

САМО ДА НЕ ПОГЛЕДАЈУ ГОРЕ!

ДОК СЕ НЕ ВРАТИ, НЕ МРДАМ ОДАВДЕ!

ВРАТИ ТИ МОЈ ЧАРШАВ!

ВЕЋ САМ ЧУО ДА ИМАТЕ СЛАТКУ ДЕЧИЦУ!

КУПИЛА САМ ТЕЛЕВИЗОР ДА БИХ ГЛЕДАЛА ПРОГРАМ, А НЕ ТЕБЕ!

ЗАР ОПЕТ? РЕКАО САМ ТИ ДА УБАЦИШ ПИСМО, А НЕ РУКУ!

НЕ! МАГАРАЦ, КОГА СТЕ КУПИЛИ, НЕМА ПАРАЛИЗУ ВЕЋ...

ЈЕСУ ЛИ УКУСНЕ КНЕДЛЕ КОЈЕ САМ ВАМ ПРИПРЕМИЛА?

ТТТТТ

ОВА МЕТЛА ЋЕ ВАС СИГУРНО ИЗДРЖАТИ!

КАД ЋЕ ВЕЋ ЈЕДНОМ ПОСТАВИТИ УЖЕ?

ЗАР СТЕ БАШ ОВДЕ НАШЛИ ДА ПАРКИРАТЕ МОТОЦИКЛ??

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

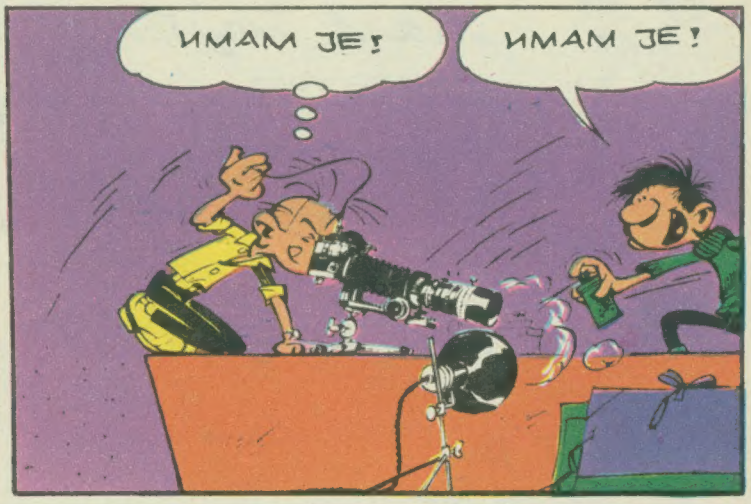

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ КЛУБА

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Сваког месеца награђујемо 1.000 чланова ексклузивним наградама — PEZ фигурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У ЈУЛУ ЈЕ: *PEZ ПАС*

Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо 1. августа у „Забавнику“

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и попуњен купон на адресу:

PEZ КЛУБ,
61111
ЉУБЉАНА,
п. п. 8

Kolinska

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ПАЛУТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

СВЕТ ЈЕ, ИПАК, СТАР

Сви знамо да све постоји неколико милијарди година а у календару стоји да је прошло тек 1980 година. Објасни ми шта значи 60 година пре н. ере? Ове ознаке често срећем на старим споменицима и киповима.

Велимир Новаковић,
Моше Пијаде 3
Ср. Митровица

Историја је наука чији је задатак да осветли прошлост људског друштва и то на основу сачуваних остатака човекове делатности. Према врстама извора који служе за њено осветљавање, прошлост се дели на праисторијско и историјско доба. Праисторија обухвата најстарије и најдуже доба у развитку људског друштва и културе: податке о њој сазнајемо искључиво на основу материјалних остатака. Пошто материјалне споменике чине остаци грађевина, уметничких дела, оруђа, новац и уопште сви предмети којима су се људи служили, јасно је да они не могу ништа да кажу о догађајима. Једино што на основу материјалних споменика може да се сазна то је каква су привреда и култура биле у праисторији.

Историјско доба почиње тек од писаних споменика а они се у свим земљама не јављају у исто време. Историја неких земаља почиње пре пет хиљада година а других пре једва неколико стотина. Људи историјског доба одређивали су време збивања појединих догађаја и појава према неком значајном датуму из своје прошлости, рачунајући при том број година пре или после њега. Ти разни системи рачунања времена називају се ере. Код старих Грка ера је почињала Првом олимпијадом (по нашем систему рачунања то је 776. година пре нове ере) а код Римљана годином оснивања Рима (753. година пре

нове ере). Већина данашњег света усвојила је систем рачунања времена према такозваној „хришћанској“ ери која почиње легендарном годином рођења Исуса Христа за чије се име и везује оснивање хришћанства. Сви догађаји рачунају се пре или после године рођења Христа од које је, по овом систему рачунања, прошло 1980 година.

Дакле, то што у календару стоји да је сада 1980. година не значи да људско друштво постоји само толико већ да је наша ера отпочела пре 1980. године. Ми исто тако рачунамо и догађаје који су се догодили пре наше ере: на пример маратонска битка је 490 година пре наше ере, односно 490 година пре године у којој се родио Исус Христ. Или рецимо, Цезар је убијен 44 године пре почетка наше ере.

Ознака 60 година пре н. е. значи да се нешто догодило 60 година пре почетка наше ере.

ПОПУЛАРНА МЕЂУ ДЕВОЈЧИЦАМА

Да ли је правилније рећи Југословени или Југославени? Занима ме гдје у СР Хрватској постоји школа за манекене?

Рената из Примоштена

Правилно је и једно и друго. Што се тиче твог другог питања одговор је следећи: Удружење манекена Хрватске повремено организује курсеве за манекене па ти предлажемо да се обратиш директно њима. Адреса Удружења је: Социјалистичке револуције 68, Загреб.

НЕПРИМЕНЉИВА ТЕОРИЈА

Већ дуго сам твој стални читалац и видим да излазиш у сусрет многима. Зато те молим да помогнеш и мени и објасниш ми какав је то проблем трију тела и шта је кабала?

Горан Станковић,
Улица Мајаковског 23
Ниш

Проблем трију тела прилично је компликована ствар и представља централни проблем небеске механике. Његовим решењем било би могуће одредити положај и брзину за било који тренутак трију небеских тела познатих маса, положаја и брзина која се узајамно привлаче према Њутновом закону гравитације, али на која сем ње не делује никаква друга сила. Проблем се своди на решавање 9 диференцијалних једначина другог реда. Међутим, до дана данашњег није нађено опште решење у облику коначног математичког израза које би омогућило одређивање положаја и брзине трију тела за било који тренутак, укључујући прошли и будући.

Године 1772. француски математичар Лагранж дао је прво практично решење и показао да постоји пет случајева, односно положаја. Крајем следећег века Поенкаре је целу ствар поједноставио и овако формулисао: проблем да се одреди начин кретања тела занемарљиво мале масе под привлачним дејством двеју маса, једне знатно веће од друге, које се привлаче по закону о општој гравитацији и крећу по кружним путањама око заједничког тежишта, при чему се тело занемарљиво мале масе са почетном брзином налази у равни кретања поменутих двеју маса. Овако поједностављен проблем разрадила је и проширила данска школа астронома. Почетком 20. века фински астроном Сундман дао је теоријско решење проблема трију тела али, на жалост, оно не може да се примени.

Постоји више употреба речи кабала. На хебрејском она значи предање, и једна од њих односи се на средњовековни јеврејски филозофско-религијски мистицизам заснован на учењу о настајању реалних бића из апсолутног бића. Следеће значење је тумачење тајанствених знакова, тобожње општење с духовима. И, на крају, реч кабала се користи за означавање тајног удружења с мрачним циљевима.

ПОТОПЉЕН ЈЕ!

Занима ме шта се догодило са бојним бродом „Јаматом“, иначе штабом јапанског команданта Исоруку Јамамота?

Ивица Фундук,
Билице 3
Плетерница

Јапански бојни брод „Јамото“, саграђен 1939, потопљен је јула 1945. недалеко од обала острва Кјушју.

ДРЖИ ОЧИ ЗАТВОРЕНЕ!

Кад роним очи су ми обично отворене али не знам да ли је то добро или не. Једни ми кажу да јесте, други да није. Шта је заправо тачно? Молим те и да ми одговориш да ли новинска агенција „Танјуг“ има амблем?

Гордана Макрешанска,
Ђуре Ђоновића 115
Скопље

Роњење с отвореним очима, без обзира о каквој се води ради (речној, морској или базену), није добро и треба га избегавати. То поготову важи за оне код којих се јављају поновљене инфекције ока. Они, штавише, уопште не би требало да роне чак ни са затвореним очима. Најчешћа инфекција која може да те снађе ако рониш отворених очију је запаљење вежњаче — коњуктиве (коњуктива је слузокожа која почиње од руба капака и прекрива њихову унутрашњу страну и предњи део очне јабучице). Вода у којој се купамо никад није беспрекорно чиста јер у њој је на милионе бактерија, вируса, честица песка, средстава за дезинфекцију, кад је реч о базену. Било шта од тога да дође у додир са коњуктивом, може да проузрокује запаљење. Последице су пецкање и гребање у оку, бол, црвенило. Уз све то долази и до лучења секрета чији састав може да буде различит, у зависности од тога шта га је изазвало. Код „обичног“ запаљења вежњаче капци се веома тешко отварају. Иначе, компликације могу да буду и много веће, па зато опрезно са роњењем, нарочито у води сумњиве чистоће.

Новинска агенција „Танјуг“ има амблем. Како он изгледа видиш са цртежа.

СЛАВА СТЕЧЕНА ПРАШКОМ

Ко је доктор Еткер?

Читатељка из Београда

Име доктор Еткера познато нам је са кесица прашка за пециво, ванилиног шећера, густина, пудинга. Готово да нема домаћинства у којем није нашао место. Та „инвазија“ на наше домове почела је пре 90 година. Наиме, тада је угледни тридесетогодишњак Август Еткер почео у својој апотеци у Биелефелду (данас град у СР Немачкој) да продаје кесице са „чаробним“ прашком. Био је то бакин — тако га је апотекар назвао — прашак за пециво. У граду убрзо није било домаћице која није свраћала у апотеку доктора Еткера да се снабде тим, како се говорило, чудотворним прашком којим су се без помуке правили колачи.

Није прошло много времена а за бакин је сазнала не само цела Немачка, већ и Европа, па и Нови свет. Апотека доктора Еткера није могла да подмири све већу потражњу па је предузимљиви апотекар саградио фабрику. Прашак за пециво није био једини производ који је из ње излазио: доктор је открио а домаћице потврдиле да је за колаче неопходан и ванилин шећер. Не мању популарност стекли су и други производи: то су, пре свега, различите врсте пудинга и густин (скроб) који је незамењив кад је у питању прављење кремова. Густин је иначе добио назив по имену свог проналазача (густин — Августин).

Да би што више олакшао посао домаћицама — није искључено да је у питању био и финансијски ефект — доктор Еткер је на полеђини кесице сваког прашка за пециво давао по један рецепт.

Предузеће које је основао Август Еткер и данас постоји. Воде га његови потомци којима проналазак доноси доста новаца. Али поред новца, заоставштина деде

Августа донеси и невоље. Тако је пре десетак година један од чланова породице био киднапован и ослобођен за „скромну“ суму од 20 милиона марака.

Поред производа доктора Еткера домаћицама стоји на располагању и кувар са рецептима за колаче (преведен је и на наш језик). Према неким подацима он није ништа мање популаран од прашка за пециво или ванилиног шећера: године 1970. забележено је да је продат у 21 милион примерака.

КАЗНА ЗА ПРОПУСТ

Када на телевизији гледам тенис судија често узвикне „ас“ па ме интересује шта значи?

Бранко Малинић,
Аце Алексића 2
Крушевац

Ас је поен који се постиже из сервиса (почетни ударац), односно када један од партнера сервира лопту која прође поред другог играча а он је не дотакне рекетом.

НЕК' ТЕ ЖЕЉА МИНЕ

Желео бих да знам колико има модела „веспе“, где могу да се купе и колико коштају?

Владан Вујић,
Краљево

Италијанска фабрика „Пијађо“ из Ђенове производи 4 типа „веспе“. То су **веспа 50 ср, веспа 125**

примавера, веспа 150 и **веспа 200 рели.** Модел **веспа 50 ср** мотор је који има запремину од 50 сс, снагу од 4,4 KS и четворобрзински мењач. Максимална брзина износи 72 km на час. Нешто јача је **веспа 125 примавера:** њен мотор има запремину од 122 сс и снагу 5,4 KS. Мењач је четворобрзински а максимална снага 90 km на час. Модел **веспа 150** има радну запремину 146 сс и снагу мотора 6,5 KS. Мењач је четворобрзински. Максимална брзина коју постиже је 95 km на час. Најјача је **веспа 200 рели.** Радна запремина мотора овог модела је 193 сс а снага 12 KS. Мењач је четворобрзински а максимална брзина 116 km на час. Најјефтинији модел је **веспа 50 рс** која кошта око 15600 динара. Најскупља је **веспа 200 рели:** њена цена је око 34200 динара. И на крају оно што је за тебе можда најважније: ниједан од ових модела не може да се купи код нас јер се не увози.

ЕВО ТАЈНЕ!

Молим те да ми одаш тајну како се прави филтер за пречишћавање воде у акваријуму. Учини то што пре!

Х. Ѵ.
Сарајево

Како се прави филтер за пречишћавање воде у акваријуму?

Мирсад Хасић,
Улцињ

Да би се направио обичан филтер за ваздух, потребан је комад пластичне цеви или лепљено стакло, синтетичка вата, активни угаљ и шљунак разних величина (ситнији, средњи, крупни). Колики ће тај филтер бити зависи од величине акваријума који имате или намеравате да купите: његове димензије могу да буду 10 са 20 сантиметара али исто тако није немогуће да филтер буде онолики колики је акваријум. Веома је важно да се приликом прављења филтера води рачуна о одређеном редоследу слојева. Идући одозго надоле прво треба ставити синтетичку вату, затим активни угаљ и на крају шљунак. Потребно је још да знате да постоје две врсте филтера: унутрашњи и спољни. Оба се праве на исти начин али ни један ни други не могу да раде без помоћи пумпе за ваздух.

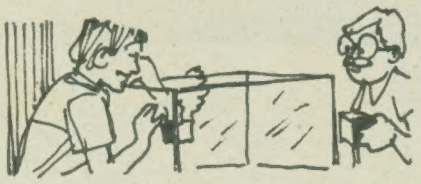

КАКО ПОСТАТИ РИБОЛОВАЦ

Већ дуже време тражим по Београду адресу неког риболовачког друштва и никако не могу да дођем до ње. Молим те да ми помогнеш и кажеш колико таквих друштава постоји у Београду, где се налазе и колика је годишња чланарина за пионире?

Бранко Јаковљевић,
Лошињска 19
Београд

Како смо успели да сазнамо у Београду постоји око 11 спортских риболовних друштава. Ми ћемо ти навести само три од њих: „Звездара“ се налази у Улици 27. марта 127, „Врачар“ у Баба Вишњиној 34 а „Вождовац“ у Булевару Војводе Степе 85. Годишња чланарина за пионире износи 30 динара.

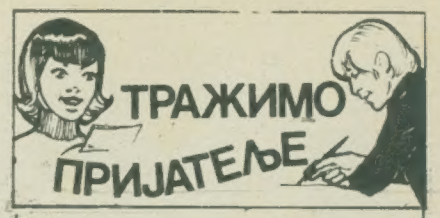

СССР, 310153, город Харков — 153, Ул. Гв. Широницев, д. 5-Б, кв. 19, Шибалин Евгениј — 18 година, жели пријатељства са вршњацима из Југославије, сакупља плоче популарних група и часописе поп-музике. У замену нуди плоче совјетске музике, значке и маркице.

•

Нада Баковић, 31300 Пријепоље, Суводо 29 — воли спорт и забавну музику

•

Зоран Хукановић, 51000 Ријека, Б. Ракића 11 — 15 година, сакупља разгледнице, навијач Партизана

•

Светлана Ристић, 18500 Врање, Тодора Шпанца 39 — 12 година — бави се спортом — тренира карате — сакупља постере, значке и привеске

•

Татјана Лекић, 52000 Пула, Љубљанска 47/III — 12 година, воли све што воле млади

•

Дарко Ђурић, 38232 Липљан, и Живојин Ђурчић, Срђа 6б — воле спорт и навијају за Партизан

•

Биљана Арсић, 18500 Врање, Дринска 25 — 12 година, сакупља писма и лутке

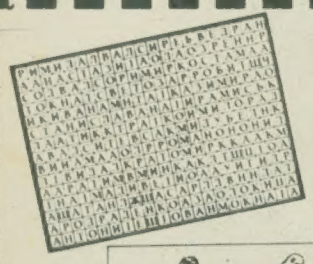

РАЗОНОДА, ЕНИГМАТИКА, ЗНАЊЕ У НОВОМ БРОЈУ ЛИСТА ПОЛИТИКА Мозаик

• ПРЕКО 40 УКРШТЕНИХ РЕЧИ, РЕБУСА, АНАГРАМА И ОСТАЛИХ ЕНИГМАТСКИХ ПРИЛОГА

• У НОВОМ БРОЈУ — НОВИ ПОСТЕР:

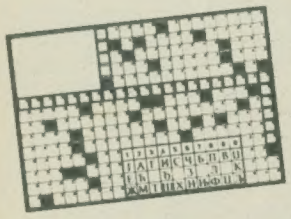

ПОЛИТИКА Мозаик МИЛЕНА ДРАВИЋ

WALT DISNEY
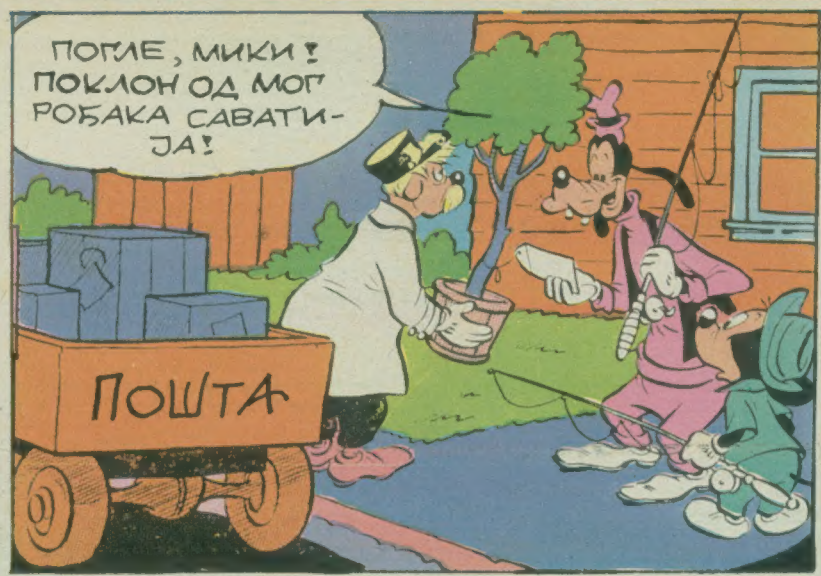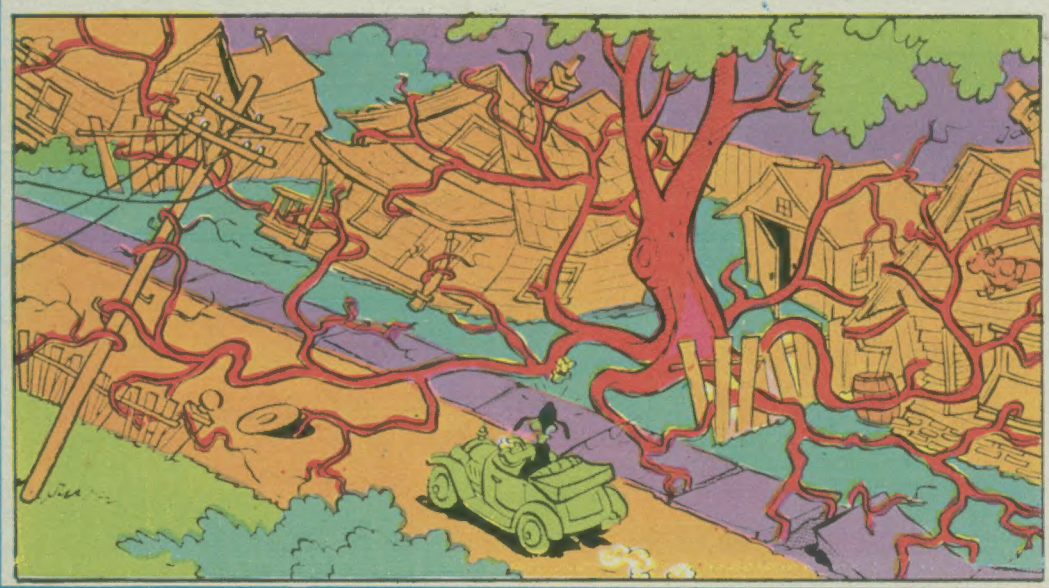
МИКИ